

Pentti Maljojoki & Pekka Malvela (toim.)

Pohjois-Karjalan ja Suomen menestykseksi

Rehtori Pentti Maljojoen puheet Pohjois-Karjalan
ammattikorkeakoulun avajaisissa 1994–2005

Pohjois-Karjalan ja Suomen menestykseksi

Rehtori Pentti Maljojoen puheet
Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun
avajaisissa 1994 – 2005

Pentti Maljojoki & Pekka Malvela (toim.)

Julkaisusarja: B, Oppimateriaaleja ja
kokoomateoksia:78

Taitto: PunaMusta Oy

Toimittajat: Pentti Maljojoki
Pekka Malvela, Karelia-ammattikorkeakoulu

Kannen kuva: Karelia-ammattikorkeakoulu

© Tekijät ja Karelia-ammattikorkeakoulu

ISBN 978-952-275-348-9 (painettu)
ISBN 978-952-275-349-6 (verkkójulkaisu)
ISSN-L 2323-6876
ISSN 2323-6876

Karelia-ammattikorkeakoulu 2022
Joensuu
julkaisut@karelia.fi

Sisällys

Esipuhe: Pohjois-Karjalan ja Suomen menestykseksi – rehtori Pentti Maljojoen puheet Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun avajaisissa 1994 – 2005	6
Avajaispuhe Pohjois-Karjalan va. Ammattikorkeakoulun ensimmäisissä avajaisissa 24.8.1992 Joensuun yliopiston Carelia-salissa	8
Puhe Pohjois-Karjalan va. Ammattikorkeakoulun avajaisissa 30.8.1993	14
Puhe Pohjois-Karjalan va. ammattikorkeakoulun avajaisissa 29.8.1994	20
Avajaispuhe Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun neljännen lukuvuoden avajaisissa 5.9.1995	26
Rehtori Pentti Maljojoen tervehdyspuhe Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun vakinaistamisjuhlassa ja lukuvuoden 1996–1997 avajaisjuhlassa 26.8.1996	30
Rehtori Pentti Maljojoen puhe Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuoden 1997–1998 avajaisissa 3.9.1997	33
Rehtori Pentti Maljojoen puhe Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuoden 1998–1999 avajaisissa 7.9.1998	37
Rehtori Pentti Maljojoen puhe Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuoden 1999–2000 avajaisissa 6.9.1999	43
Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuoden 2000–2001 avajaispuhe 13.9.2000	48
Rehtorin puhe Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuoden 2001–2002 avajaisissa 4.9.2001	51

Avajaispuhe Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuoden 2002-2003 avajaisissa ja 10-vuotisjuhlassa 16.9.2002	56
Puhe Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuoden 2003 -2004 avajaisissa 28.8.2003	60
Avajaispuhe Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu lukuvuoden 2004-2005 avajaisissa 7.9.2004	64
Puhe Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuoden 2005-2006 avajaisissa	69
Juhlapuhe Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun 20-vuotisjuhlassa Joensuussa 14.12.2012	75

Esipuhe: Pohjois-Karjalan ja Suomen menestykseksi – rehtori Maljojoen puheet Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun avajaisissa 1994 – 2005

Petri Raivo, rehtori, toimitusjohtaja, Karelia-ammattikorkeakoulu

Arvoisat pohjoiskarjalaisen ammattikorkeakoulun tekijät ja tukijat, hyvät opettajat, opiskelijat ja muu henkilökunta, arvoisa juhlayleisö! Olemme kokoontuneet avajaisiin, joilla käynnistämme pohjoiskarjalaisen ammattikorkeakoulun. Avajaisjuhla on historiallinen ja velvoittaa meitä antamaan ammattikorkeakoululle sellaiset lähtösanat ja loitsut, että hanke kasvaisi ja kehittyisi Pohjois-Karjalan ja pohjoiskarjalaisten sekä koko isänmaan merkittäväksi menestystekijäksi – onnea ja osaamista, tietoa ja taitoa taitavasti takovaksi ja jauhavaksi sammoksi.

Näillä toiveikkailla lähtösanoilla ja loitsuilla aloitetaan 24.8.1992 Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun ensimmäinen lukuvuosi. Tosin jo ennen näitä juhlallisia aloitussanoja oli paljon ehtinyt tapahtua. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun suunnittelu aloitettiin virallisesti kevättalvella 1989 ja kokeiluun päästiin vihdoin syksyllä 1992 aivan ensimmäisten uusien ammattikorkeakoulujen joukossa. Pohjoiskarjalaisessa kokeilussa olivat mukana Joensuun kauppaoppilaitos, Wärtsilän teknillinen oppilaitos, Pohjois-Karjalan terveydenhuolto-oppilaitos, Pohjois-Karjalan käsi- ja taideteollisuusoppilaitos, Joensuun metsä- ja puutalousoppilaitos, Joensuun koti- ja laitostalousoppilaitos ja Outokummun ammattioppilaitos.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun rakentajan ja ensimmäisen rehtorin Pentti Maljojoen lukuvuoden avajaispuheet vuosilta 1992-2005 tarjoavat meille hienon katsauksen paitsi pohjoiskarjalaisen myös koko suomalaisen ammattikorkeakoulutuksen alkuvaihei-

siin. Lukuvuoden avajaispuheita lukemalla voimme palata ajassa taaksepäin ja seurata menneiden vuosien tapahtumien analyysiä ja tulevaisuuden hahmotelmia. Nykylukijalla on tietenkin se etu, että hän tietää mitä tapahtui, mitkä toiveet toteutuivat ja mitkä tavoitteet saavutettiin ja miltä tämä kaikki aikaisempi tekeminen näyttääytyy omassa ajassamme ja nykyisessä Karelia-ammattikorkeakoulussa. Puheiden aikalaisille tulevaisuus oli vielä edessä ja hämärän peitossa.

Esiin nousevat kaikki 1990-luvun ja 2000-luvun alkuvuosien suuret korkeakoulukysymykset, kuten huoli juuri toimintansa aloittaneen korkeakoulun vakinaistamisesta sekä helpotus ja huojennus kun neljän vuoden etsikköaika päättyi ja siirryttiin varsinaiseksi ammattikorkeakouluksi 1.8.1996 ensimmäisten suomalaisten ammattikorkeakoulujen joukossa. Puheista käy myös hyvin ilmi ammattikorkeakoulun nopea kasvu ja kehittyminen. Oikeastaan kaikki ammattikorkeakoulumaisen toiminnan nykyisin vakiintuneet tunnuspiirteet – kuten maakunnan kehittämistyö, yritysysteistyö, toiminnan laatu sekä avoin ammattikorkeakouluopetus – olivat mukana jo heti alusta alkaen. Niin ikään uuden korkeakoulun kansainvälistyminen nousee keskeiseksi teemaksi jo varhain. Uudessa ammattikorkeakoulussa käynnistettiin laaja kielten opetus niin opiskelijoille kuin henkilökunnallekin, lähdettiin heti mukaan opettaja- ja opiskelijavaihtoon ja käynnistettiin englanninkielinen liiketalouden koulutusohjelma International Business Management.

Puheista käy myös ilmi, että ammattikorkeakoulun osaamisalueet löysivät uomansa nopeasti ja niissä on hyvin paljon samaa kuin nykyisenkin. Ehkä nykyvinkkelistä katsottuna vain luonnonkiviosaaminen tuntuu eksoottiselta ja omaan aikaansa kuuluvalta. Alkutaipaleen mielenkiintoisia etappeja oli myös Itä-Suomen muovi-metallikeskuksen synty sekä siihen liittyvä valtakunnallisen osaamiskeskuksen status. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu sai keväällä 2003 aluekehitysvaikutuksen huippuyksikön statuksen vuosille 2003–2004 yhdessä Jyväskylän ja Tampereen ammattikorkeakoulujen kanssa.

Vuosituhanneen vaihtuessa ammattikorkeakoulujen tutkimus ja kehittämistoiminta nousee keskeiseksi teemaksi. Rehtori Maljojoki ottaa puheissaan vahvan kannan ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehittämistoiminnan puolesta liittäen sen oleelliseksi osaksi ammattikorkeakoulujen toimintaa, jolla tuetaan opiskelijoiden valmistumista vaativiin asiantuntijatehtäviin, aluekehitystyöhön ja työelämään. Tämä puhe on tuttua myös ammattikorkeakoulujen TKI-työn nykyisestä roolista katsottuna, mutta rohkeaa ja näkemyksellistä aikana, jolloin monet tahot pyrkivät vähättelemään ja mitätöimään ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehittämistoiminnan roolia ja merkitystä.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta ei ollut ainoa asia, josta ammattikorkeakouluja haastettiin ulkoa päin. Toinen merkittävä diskurssi, johon rehtori Maljojokikin puheissaan otti ansiokkaasti osaa, liittyy ammattikorkeakoulujen jatkotutkintoon, siis maisteritasoiseen ylempää ammattikorkeakoulututkintoon. Myös Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa aloitettiin ylemmän ammattikorkeakoulutuksen suunnittelu ja ensimmäisenä käynnistyi syksyllä 2003 Teknologian osaamisen johtaminen.

Kolmekymmentä vuotta täyttänyt ja yli puoli miljoonaa ammatillista korkeakouluosaa-jaa kouluttanut ammattikorkeakoulu on ollut suomalaisen koulutuksen menestystarina. Sitä on ollut myös Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, nykyinen Karelia-ammattikorkeakoulu, josta on valmistunut tätä kirjoitettaessa jo lähes 16 000 ammattilaista ja joista yli 70% on jäänyt rakentamaan Pohjois-Karjalan hyvinvointia ja osaamista. Oman ammattikorkeakoulun merkitys alueen työelämän korkea-asteen kouluttajana, soveltavan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan osajana ja merkittävänä aluevaikuttajana on ollut monessa mielessä aivan ratkaiseva. Kuten rehtori Maljojoki ensimmäisen avajaispuheensa lopussa vuonna 1992 totesi: *Kun kehitämme ammattikorkeakouluamme, uskon, että samalla rakennamme Pohjois-Karjalan ja pohjoiskarjalaisten menestystä. Juuri näin on käynyt. Siinä on oleellinen sanottu jo aivan ensimmäisessä avajaispuheessa.*

Avajaispuhe Pohjois-Karjalan va. Ammattikorkeakoulun ensimmäisissä avajaisissa 24.8.1992 Joensuun yliopiston Carelia-salissa

Ammattikorkeakoulun rehtori, FT Pentti Maljojoki

Arvoisat pohjoiskarjalaisen ammattikorkeakoulun tekijät ja tukijat, hyvät opettajat, opiskelijat ja muu henkilökunta, arvoisa juhlayleisö! Olemme kokoontuneet avajaisiin, joilla käynnistämme pohjoiskarjalaisen ammattikorkeakoulun. Avajaisjuhla on historiallinen ja velvoittaa meitä antamaan ammattikorkeakoululle sellaiset lähtösanat ja loitsut, että hanke kasvaisi ja kehittyisi Pohjois-Karjalan ja pohjoiskarjalaisten sekä koko isänmaan merkittäväksi menestystekijäksi – onnea ja osaamista, tietoa ja taitoa taitavasti takovaksi ja jauhavaksi sammoksi.

Nyt toimintansa aloittava Pohjois-Karjalan väliaikainen ammattikorkeakoulu on monialainen ja maakunnallinen ammattikorkeakoulu. Lukuvuonna 1992–93 sen piiriin kuuluu Joensuun kauppaoppilaitoksen, Wärtsilän teknillisen oppilaitoksen, Pohjois-Karjalan terveydenhuolto-oppilaitoksen, Pohjois-Karjalan käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen, Joensuun metsä- ja puutalousoppilaitoksen, Joensuun koti- ja laitostalousoppilaitoksen ja Outokummun ammattioppilaitoksen koulutusta.

Ammattikorkeakoulumme aloittaa 10 koulutusohjelmalla, jotka opetusministeriö hyväksyi lähes vuosi sitten, 21.10.1991. Koulutusohjelmia ovat

- metsätalouden koulutusohjelma
- liiketalouden ja hallinnon koulutusohjelma
- tietotekniikan koulutusohjelma
- kuvataiteen koulutusohjelma
- sosiaalialan koulutusohjelma
- terveysalan koulutusohjelma (alkaa vuoden 1993 alussa)

- konetekniikan koulutusohjelma
- sähkötekniikan koulutusohjelma
- rakennustekniikan koulutusohjelma ja
- koti- ja laitostalouden koulutusohjelma.

Pohjois-Karjalan väliaikaisen ammattikorkeakoulun johtoryhmä on esittänyt valtioneuvostolle kokeiluyksikön laajentamista siten, että siihen syksystä 1993 lähtien kuuluisi edellä mainittujen seitsemän oppilaitoksen lisäksi Lieksan kauppaoppilaitos, Nurmeksen kauppaoppilaitos, Kiteen maatalousoppilaitos sekä yhteistyöoppilaitoksena Lieksan kotitalous- ja sosiaalialan oppilaitos. Myös koulutusohjelmien määrään on esitetty huomattavaa lisäystä.

Tänä syksynä alkaviin Pohjois-Karjalan väliaikaisen ammattikorkeakoulun koulutusohjelmiin pyrki 838 hakijaa, joista opiskelupaikan sai 266 hakijaa eli noin 32 % pyrkijöistä. Kun ammattikorkeakoulumme toimii laajimmillaan, on sinne hakijoita vuosittain 2 500–3 000, aloituspaikkoja on noin 700 ja opiskelupaikkoja yhteensä yli 3 000.

Ammattikorkeakoulujen opinnot järjestetään koulutusohjelmina, jotka sisältävät perusopintoja, ammattiopintoja, harjoittelua ja päättötöitä. Koulutusohjelmat ovat 140–160 opintoviikon laajuisia, ja niiden suorittaminen vaatii 3–4 vuoden kokopäiväopiskelua. Ammattikorkeakouluissa suoritettavat tutkinnot ovat tieteellisperustaisia ja ammatillisesti suuntautuvia, ammatillisiin asiantuntijatehtäviin valmistavia korkeakoulututkintoja.

Nyt alkavan Pohjois-Karjalan väliaikaisen ammattikorkeakoulun ensimmäinen kokeilu- ja tutkimussuunnitelma ja -esitys valmistui jo 10.10.1989, siis lähes kolme vuotta sitten. Tässä suunnitelmassa esitettiin, että ammattikorkeakoulun kokeilussa ja tutkimuksessa paneudutaan koulutustason kohottamisen kysymyksiin, selvitetään muuttuvan työelämän koulutukselle asettamia haasteita ja etsitään yksilöiden, koulutusorganisaatioiden ja yhteiskunnan kannalta joustavia koulutusratkaisuja. Tutkimuksen yhdeksi keskeiseksi tehtäväksi nimettiin muun muassa ammatillisen osaamisen uusien yhdistelmien ja koulutuksen ja työelämän suhteiden tutkiminen.

Suunnittelutyö jatkui osittain ensimmäisen suunnitelman pohjalta ja osittain uuden tiedon hankintaan ja muokkaamiseen tukeutuen. Kokeilun näkökulmat ja tehtävät täsmentyivät.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakouluprojektin ohjausryhmän kokouksessa 7.2.1991 hyväksytyssä kokeilusuunnitelmassa kokeilun tavoitteet ryhmitellään neljäksi tavoitealueeksi. Kokeilun tavoitteena on

- ammatillisen koulutuksen tason nostaminen ja kehittäminen
- oppilaitosten ja työelämän välisten suhteiden kehittäminen
- opiskelijoiden opiskeluprosessien, opintojen valinnan ja opiskelijaohjauksen kehittäminen ja
- kokeiluun liittyvän opettajankoulutuksen suunnittelu, kehittäminen ja toteuttaminen.

Kokeilusuunnitelmassa luonnehditaan ja täsmennellään tavoitealueiden sisältöjä seuraavanlaiseen tapaan:

- Ammatillisen koulutuksen tason nostaminen edellyttää koulutusohjelmien ja opetussuunnitelmien kehittämistä siten, että ne vastaavat nykyistä paremmin muuttuneisiin tieto- ja taitovaatimuksiin. Edelleen oppilaitosten välistä yhteistyötä tulee kehittää, koulutusta kansainvälistää ja organisoida ammattikorkeakoulutuksen yhteyteen tutkimus- ja palvelutoimintaa. Samoin tulee kehittää opiskelijoiden harjoittelua, opetuksen arviointimenetelmiä ja opiskelijaohjausta.

- Oppilaitosten ja työelämän suhteiden kehittäminen merkitsee, että ammattikorkeakoulun opetuksessa ja muussa toiminnassa otetaan huomioon elinkeino- ja työelämän kehitystarpeet ja -haasteet, toiveet ja erityispiirteet. Tässä tarkoituksessa tulee kehittää mm. opiskelijoiden työharjoittelua, suunnitella ja organisoida opiskelijoiden päättötöitä yhdessä työelämän edustajien kanssa ja luoda ammattikorkeakouluyksikön ja työelämän välille elävää vuorovaikutusta molempien tahojen kannalta mielekkäillä soveltamis-, palvelu- ja kehittämistehtävillä.
- Opiskelijoiden opiskeluprosessien, opintojen valinnan ja opiskelijaohjauksen kehittämiseen kuuluu opetusmenetelmien ja opiskelumuotojen monipuolistaminen ja pedagoginen kehittäminen sekä yhteistoimintaetujen hyödyntäminen. Näihin liittyen kehitetään opiskelijoiden itsenäistä opiskelua, monimuoto-opiskelua, kirjallista raportointia, suunnitellaan ja toteutetaan monialaisia ongelmakeskeisiä projekteja sekä kehitetään kokeuksellista ja yhteistoiminnallista oppimista. Samoin tarkoituksena on monipuolistaa ja tehostaa opiskelijaohjausta esim. yksilöllistä ohjausta käyttäen ja opiskelijoiden valintojen ja valintojen vaikutusten seurannalla.
- Opettajien koulutuksen alueelle kuuluu seuraavia kehittämistehtäviä: opettajien ja muun henkilökunnan perehdyttämiskoulutus, koulutusohjelmien ja opetussuunnitelmien laadintaa tukeva koulutus, opettajien pätevyitys-, jatko- ja täydennyskoulutuksen mahdollisuuksien järjestäminen yhteistyössä Joensuun yliopiston ja muiden korkeakoulujen kanssa sekä omaehtoisten tieteellisten jatko-opintojen edistäminen. Samoin tehtäviin kuuluu oppilaitosten sisäinen kehittämiskoulutus esimerkiksi kehittävän työntutkimuksen ja toimintatutkimuksen menetelmillä.

Nämä tavoitteet ovat yhteisiä kaikille ammattikorkeakouluyksikköön kuuluville oppilaitoksille ja kaikki oppilaitokset ovat sitoutuneet niihin yksimielisesti kokeilusuunnitelmaa hyödyntäessä.

Tavoitteiden ja niihin liittyvien tehtävien toteuttamisessa keskeisinä keinoina Pohjois-Karjalan väliaikaisessa ammattikorkeakoulussa pidetään

- yhteistyötä kokeilussa ja kehittämisessä mukana olevien oppilaitosten kesken
- yhteistyötä työelämän kanssa
- kansainvälisten yhteyksien ja vuorovaikutuksen kehittämistä ja
- kokeilua ja kehittämistä palvelevaa tutkimusta sekä toimintatutkimuksellisesti sen tulosten hyödyntämistä kokeiluprosessin kuluessa.

Yhteisten tavoitteiden lisäksi kullakin oppilaitoksella on omia kehittämistavoitteita. Niistä joitakin esimerkkejä:

- Joensuun metsä- ja puutalousoppilaitoksessa on tarkoitus kehittää ja kokeilla uusia opiskelutekniikoita ja yksilöllisiä opetussuunnitelmia. Samoin siellä pyritään rakentelemaan ja toteuttamaan yhteisiä koulutusohjelmia muiden oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa sekä lisäämään opiskelijakeskeisyyttä kontaktiopetusta vähentämällä.
- Joensuun kauppaoppilaitoksen tarkoituksena on kehittää opettajien koulutusta, oppilaitosta työyhteisönä ja oppilaitoksen yhteistyötä työelämän kanssa sekä kansainvälisiä yhteyksiä.

- Wärtsilän teknillisessä oppilaitoksessa pyritään kokeilemaan moduulirakenteista koulutusta ja joustavan koulutuksen rakenteita, kehitetään yhteistyötä Joensuun yliopiston ja muiden synergiaetuja tarjoavien oppilaitosten kanssa sekä paneudutaan opettajien jatkokoulutuksen kysymyksiin.
- Pohjois-Karjalan käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa keskeisiä tehtäväalueita ovat opetussuunnitelmien ja opetuksen kehittäminen, koulutuksen ja työelämän yhteistyön parantaminen sekä yhteistyön kehittäminen Joensuun yliopiston kanssa.
- Pohjois-Karjalan terveydenhuolto-oppilaitoksessa paneudutaan terveydenhuollon koulutuksen monipuolistamiseen, terveydenhuollon laaja-alaisen asiantuntijuuden kehittämiseen yhteistyössä työelämän kanssa sekä teoreettisesti hallitun ammattitaidon kehittämiseen tutkimustietoa hyödyntäen.
- Joensuun koti- ja laitostalousoppilaitoksessa keskitytään opetusjärjestelyjen kehittämisen, oppilaitosten yhteisen opetuksen järjestämisen ja tiedekorkeakoulujen kanssa tehtävän yhteistyön kysymyksiin.
- Outokummun ammatillisessa oppilaitoksessa kehitetään tutkivan työn otetta ja sosiaalialan erityisasiantuntijuutta sekä käytetään toimintatutkimuksellista orientaatiota opiskelu- ja opetusmenetelmänä.

Tavoitteita ja kehittämistehtäviä varten on laadittu kutakin lukuvuotta varten toimenpide- ja toteuttamisohjelmat. Niiden tarkoituksena on selkeyttää ja rytmittää kokeilu- ja kehittämisprosessin etenemistä.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun kokeilua on valmisteltu yhteensä yli kolme vuotta, josta todella intensiivisen suunnittelun ja valmistelun vaihetta on ollut arvioni mukaan hieman alle kaksi vuotta.

Mitä sitten on saatu aikaan? Millaisia ongelmia suunnittelussa ja muussa valmistelussa on esiintynyt?

Tehdystä työstä, johon kokeilun eri osapuolet ovat aktiivisesti osallistuneet, kertoo seuraava listaus:

- Kokeilun valmisteluun liittyen on järjestetty kaksi maakunnallista ammattikorkeakouluseminaria ja valtakunnallinen ammattikorkeakoulujen tutkijoiden ja suunnittelijoiden ensimmäinen keskustelu- ja neuvottelutilaisuus Joensuussa.
- Kokeilussa mukana oleville osapuolille on järjestetty useita koulutusohjelmien ja opetussuunnitelmien laadintaa tukevia koulutustilaisuuksia.
- Opettajien koulutustarpeita on selvitetty yhteistyössä Joensuun yliopiston kanssa.
- Kokeilua varten on laadittu johtosäntö ja tutkintosäntö.
- Joensuun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen kanssa yhteistyössä on opettajille suunniteltu ja järjestetty kokeilun keskeisiä tehtäväalueita käsittelevä, yli puoli vuotta kestänyt pedagoginen koulutusohjelma. Koulutukseen osallistui yli 200 ammattikorkeakoulukokeilumme opettajaa.
- Koulutusohjelmat ja niiden ensimmäisen vuoden opetussuunnitelmat on laadittu.
- Pohjois-Karjalan va. ammattikorkeakoululle on tehty kansainvälistymisohjelma ja vieraskieliset esitteet, neuvottelut kansainvälisestä yhteistyöstä ovat edenneet ja vieraskielisen opetuksen suunnittelu on alkamassa. Kokeiluyksikön oppilaitosten keskinäisen yhteistyön lisäksi kansainvälistymisessä tehdään yhteistyötä eräiden muiden Suomen ammattikorkeakouluyksiköiden ja Joensuun yliopiston kansainvälisten asioiden yksikön kanssa.

- Opettajien pätevyitysmiskoulutusta ja jatko-opintoja on suunniteltu yhdessä Joensuun yliopiston kanssa. Toteutus on jo osittain alkanut ja laajenee vielä tänä vuonna. Näitä hankkeita viedään eteenpäin yhdessä Joensuun yliopiston, Kuopion yliopiston ja Helsingin yliopiston kanssa.
- Pohjois-Karjalan va. ammattikorkeakoulu järjesti ensimmäisen Suomen va. ammattikorkeakoulujen johtavien rehtoreiden neuvottelu- ja koulutustilaisuuden Joensuussa huhtikuussa 1992.
- Pohjois-Karjalan va. ammattikorkeakoulun kokeilussa mukana olevien oppilaitosten kirjastoista ja niiden kehittämistarpeista on laadittu yksityiskohtainen kirjallinen selvitys.
- Kokeiluun liittyvää, ammattikorkeakoulutuksen monialaisuutta selvittävää tutkimusta varten laadittiin vuoden 1991 lopulla tutkimussuunnitelma, resurssit tutkimukselle saatiin vuoden 1992 alussa ja tutkimus käynnistyi 1.2.1992.
- Kokeilun suunnittelussa on selvitetty mukana olevien oppilaitosten nykyistä tietohallintaa, hahmoteltu oppilaitosten välisten ATK-yhteyksien vaihtoehtoja sekä ohjelmistoratkaisuja. Aihetta koskeva raportti ja esitykset valmistuvat kuukauden sisällä.
- Jne.

Edellä esimerkinomaisesti esiteltyjen tehtävien ja tulosten lisäksi on kokeiluyksikössä viiriämässä uusia kehittämishankkeita ja eri oppilaitoksissa on käynnistynyt enemmän tai vähemmän kokeiluun liittyen lukuisia kehittämishankkeita.

Suunnittelua ja valmistelutyötä on tehty koulutusohjelmakohtaisissa suunnitteluryhmissä, rehtorin ja suunnittelijatutkijan keskinäisellä yhteistyöllä, rehtorineuvostossa sekä oppilaitosten välisissä pysyvissä työryhmissä: aikuiskoulutuksen neuvottelukunnassa, aikuis-, jatko- ja täydennyskoulutustyöryhmässä, kirjasto- ja informaatiopalvelutyöryhmässä ja kansainvälistymistyöryhmässä. Lisäksi joitakin aiheita on työstetty määräaikaisissa, muuttaman henkilön työryhmissä.

Kokonaisuudessaan kokeilun erilaiset valmistelutyöt ovat edenneet hyvin, eräissä aiheissa ja kysymyksissä jopa erinomaisesti. Valmistelu on tuottanut mielestäni hyvin niitä valmiuksia, joita varsinaisessa kokeilussa ja kehittämisessä tarvitaan. Hyvä tulos selittyy luonnollisestikin sillä, että suunnitteluun ja muuhun valmisteluun on saatu eri oppilaitoksista perusteellista ja monipuolista asiantuntemusta ja että kokeiluun osallistuvat osapuolet, rehtorit ja opettajat ovat työskennelleet määrätietoisesti ja tuloksellisesti.

Monialaisen ammattikorkeakoulun suunnittelu ja kehittäminen on vaativa tehtävä, koska sen sisällä on erilaisia oppilaitoskulttuureja, arvoja ja traditioita, erilaisia ajattelu-, keskustelu- ja työskentelytapoja, erilaisia tieto- ja tiedejärjestelmiä ja toisistaan poikkeavia ammattikulttuureita. Nämä erilaisuudet eivät puhu monialaista ammattikorkeakoulua vastaan, vaan ne tekevät siitä meille pikemminkin haasteen, koska työelämän useat ammatilliset asiantuntijatehtävät ja niiden kehittyminen edellyttävät laaja-alaista ammatillista osaamista ja useiden tieto- ja osaamisalueiden nykyistä kiinteämpää vuorovaikutusta ja toisiinsa yhdistelyä.

Ammattikorkeakouluhaasteen vastaanottaminen merkitsee sitä, että uuden koulutusmuodon rakentelussa paneudumme kriittisesti ja pitkäjänteisesti omien koulutusalojemme niihin liittyvän ammatillisen osaamisen ja asiantuntijuuden kehittämiseen. Lisäksi eri koulutusalojen pitäisi yhdistellä osaamistaan esimerkiksi opiskelijoiden harjoittelun järjestämisessä, opiskelijoiden päättötöiden organisoinnissa, koulutusalojen yhteisissä opetus- ja kehittämisprojekteissa, yhteisprojekteissa työelämän kanssa ja kansainvälisessä vuorovaikutuksessa.

Kokeilu- ja kehittämistehtävissä onnistumisemme riippuu ratkaisevasti opettajista ja heidän yhteistyöstään. Tähän saakka hankitut kokemukset kertovat, että eri oppilaitosten opettajien keskuudesta löytyy runsaasti ammattikorkeakoulun kehittämisessä tarvittavaa osaamista ja tahtoa. Nyt mukaan tulevat myös ammattikorkeakoulumme ensimmäiset

opiskelijat. Heillä on omia tavoitteita, toiveita ja odotuksia. Tämän lisäksi heillä on runsaasti sellaisia valmiuksia, jotka ovat arvokkaita ammattikorkeakoulun suunnittelu- ja kehittämistyössä. Pidän tärkeänä sitä, että opiskelijat osallistuvat aktiivisesti ammattikorkeakoulun kehittämiseen.

Toivon, että opettajat, opiskelijat ja ammattikorkeakouluun yhteydessä oleva muu oppilaitosten henkilökunta ottavat monialaisen ammattikorkeakoulumme kehittämisen haasteen vastaan. Ymmärrän, että ammattikorkeakoulun kehittäminen on mukana oleville rehtoreille, opettajille, oppilaitosten muulle henkilökunnalle ja myös ammattikorkeakoulun ulkopuolisille yhteistyötahoille jatkuva opiskelu- ja oppimisprosessi. Opimme siinä erilaisia koulutuskulttuureita, joustavaa, avointa, itsemääräävää ja vuorovaikutuksellista suunnittelua, uusia opettamisen ja oppimisen muotoja ja menetelmiä, tutkimusta ja tuotekehittelyä, kansainvälistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä ja ammatillista asiantuntijuutta kehittäviä koulutuksen ja työelämän suhteita. Ammattikorkeakoulu voi ja sen tulee olla monipuolinen opiskelun ja oppimisen areena sekä ympäristönsä kanssa elävässä vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä toimiva ammatillisen asiantuntijuuden tyyssija.

Toivotan kaikille Pohjois-Karjalan va. ammattikorkeakoulun piirissä työskenteleville hyvää ja menestyksellistä ensimmäistä ammattikorkeakouluvuotta täällä Pohjois-Karjalassa. Kun kehitämme ammattikorkeakoulumme, uskon, että samalla rakennamme Pohjois-Karjalan ja pohjoiskarjalaisten menestystä.

”Ammattikorkeakoulu voi ja sen tulee olla monipuolinen opiskelun ja oppimisen areena sekä ympäristönsä kanssa elävässä vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä toimiva ammatillisen asiantuntijuuden tyyssija.”

Puhe Pohjois-Karjalan va. Ammattikorkeakoulun avajaisissa 30.8.1993

Johtava rehtori, FT Pentti Maljojoki

Arvoisat kutsuvieraat! Hyvät Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun opettajat, opiskelijat ja muu henkilökunta! Hyvät naiset ja miehet!

Olemme aloittamassa monialaisen Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun toista lukuvuotta. Ammattikorkeakoulumme kehittäminen eteni ensimmäisenä lukuvuonna useilla valitsemillamme tavoitealueilla ripeästi ja jatkuu linjakkaasti lukuvuonna 1993–94. Tästä joitakin esimerkkejä: Koulutusohjelmille on laadittu opetussuunnitelmat, ammattikorkeakoulussa mukana olevien koulutusalojen kesken on käynnistynyt monenlaista yhteistyötä, ammattikorkeakoulumme eri osapuolten välille on rakenteilla tehokas tietoliikenneverkko, monet ammattikorkeakoulumme opettajat ovat aloittaneet tutkintotasonsa kohottamiseen tähtäävät korkeakouluopinnot ja ovat kehittäneet opetuksen muotoja ja menetelmiä, ammattikorkeakoulun ja työelämän suhteiden kehittäminen on meneillään, olemme mukana useissa eurooppalaisen opiskelijavaihdon verkostoissa, aloitamme tänä syksynä englanninkielisen opetuksen noin 20 ulkomaalaiselle opiskelijallemme ja myös omille opiskelijoillemme, olemme selvittäneet ammattikorkeakoulumme kirjasto- ja informaatiopalvelujen tilaa ja kehittämisen tarpeita, teemme yhteistyötä kansainvälistymisessä ja opettajien koulutuksessa Joensuun yliopiston kanssa.

Ammattikorkeakoulujen kokeilulainsäädännön mukaan ammattikorkeakoulujen kokeilutoimintaa oli tarkoitus toteuttaa tämän vuosikymmenen loppuun ja vasta sitten kokeilutulosten perusteella tehdä päätökset ammattikorkeakoulujärjestelmän laajuudesta ja ammattikorkeakoulujen vakinaistamisesta. Kokeilujen alkuvaiheissa kertyneiden kokemusten perusteella valtioneuvosto on muuttanut 18.6.1993 tekemänsä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämistä koskevan päätöksen yhteydessä tätä aikataulua siten, että ammattikorkeakoulujen vakinaistaminen voitaisiin aloittaa jo vuonna 1996. Aikataulun tiivistäminen johtuu siitä, ettei ammattikorkeakouluilla väliaikaisina yksikköinä ole sellaista selkeää rakennetta, itsenäisyyttä eikä asemaa, jota ne tarvitsevat kansainvälisessä yhteistyössä ja muissakin toiminnoissaan. Eurooppalaiset yhteistyökumppanit ovat esittäneet meille mm. seuraavanlaisia kysymyksiä: Mitä tarkoitetaan ammattikorkeakoulujen kokeilulla? Kuinka kauan ammattikorkeakoulunne ovat väliaikaisia? Miksi ammattikorkeakouluissanne on ammattikorkeakoulutusta alempaa ammatillista koulutusta? Miksi teidän ammattikorkeakouluisanne on useita rehtoreita? Millainen on opettajienne koulutuksen taso ja virkarakenne?

Miten ammattikorkeakoulunne hallinto ja rahoitus hoidetaan? Vastaavanlaisia kysymyksiä esitetään ammattikorkeakoulujen edustajille toistuvasti myös täällä Suomessa.

Nopeutetun aikataulun vuoksi väliaikaiset ammattikorkeakoulut joutuvat arvioimaan kehittämis- ja kokeilutoimintaansa, sen tehtäväalueita ja ajoittamista uudelleen. Näin on tehtävä myös Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa. Meidän tulee työskennellä siten, että takaamme Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun vakinaistamisen vuonna 1996, ammattikorkeakoulujen vakinaistamisen ensimmäisessä aallossa. Jotta näin kävisi, tulee Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa mukana olevien osapuolten, Joensuun kaupungin, Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän ja valtion oppilaitosten edustajien selkeästi sopia, että ammattikorkeakoulumme vakinaistaminen ensimmäisessä aallossa on kaikkien osapuolten yhteinen tavoite ja että sen toteuttamiseen etsitään ratkaisu. Samoin meidän tulee selvittää itsellemme, minkä kriteerien perusteella ammattikorkeakouluja vakinaistetaan, millä alueilla ja millaisia näyttöjä niiltä vaaditaan. Lisäksi on selkeästi sovittava, millä aikataululla vakinaistamisessa vaadittavat ratkaisut tehdään.

Ammattikorkeakouluiksi hakevilta kokeiluyksiköiltä tai muilta oppilaitoksilta tullaan vaatimaan tiettyjen kriteerien mukaista valmiutta, tasoa ja laatua. Kriteerit löytyvät varmaankin ammattikorkeakoulukokeiluille nimetyistä tavoitteista ja keinoista sekä kokeilujen arviointi- ja seurantaryhmän työstämistä arviointikriteereistä.

Opetusministeriö julkaisi heinäkuussa 1993 Suomen korkeakoulupolitiikan maatutkintaa varten laatimansa taustaraportin. Alkusanoissa raporttia luonnehditaan luonnokseksi. Taustaraportti jaetaan aikanaan Suomen korkeakoulupolitiikan tutkijaryhmälle ja OECD:n koulustoitimen komitealle taustamateriaaliksi Suomen korkeakoulupolitiikan ensi vuonna toteutettavaa maatutkintaa varten. Raportissa käsitellään monipuolisesti myös ammattikorkeakoulukokeiluja, mm. kokeilujen tavoitteita, keinoja, tutkintojärjestelmää, seurantaa ja arviointia, ammattikorkeakoulujen perusrakenteita ja ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen suhdetta. Näin on menetelty siksi, että OECD:n edustajien suorittamaan arviointiin sisällytetään myös ammattikorkeakoulujen arviointi. Raportista löytyy seuraavanlaisia ammattikorkeakouluja koskevia luonnehdintoja:

1. ammattikorkeakoulujen päämalli tulee olemaan useasta oppilaitoksesta muodostettava yhtymä, jossa oppilaitos- ja oppilaitosmuutorajat voidaan murtaa ja ylittää
2. ammattikorkeakoulututkinto otetaan osaksi korkeakoulututkintojen järjestelmää, ammattikorkeakoulututkinnot on selkeästi eriytettävä yliopistotutkinnoista omaleimaisiksi korkeakoulututkinnoiksi, joissa painopiste on selvästi käytännöllisessä asiantuntijuudessa
3. ammattikorkeakoulu-uudistuksella pyritään rakentelemaan sellaisia uusia opintokokonaisuuksia, joilla täytetään ne osaamisen ja tietotaidon aukkohdat, joihin vanha ammatillinen koulujärjestelmä ja yliopistot eivät pysty vastaamaan
4. opiskelijoiden yksilöllisten opintokokonaisuuksien valinnan mahdollisuuksia lisätään
5. ammattikorkeakouluista tulee kehittää hyvän yleissivistävän koulutuksen saaneelle nuorisolle yliopistojen kanssa kilpailukykyinen ja vaihtoehtoinen koulutusväylä työelämään
6. ammattikorkeakoulu-uudistuksella parannetaan ammatillisen koulutuksen

kansainvälistä rinnastettavuutta, ammattikorkeakouluopetus korkeamman opetuksen piiriin, ei-yliopistolliseksi sektoriksi yliopistojen rinnalle

7. ammattikorkeakoulu-uudistuksella muodostetaan nykyistä suurempia ja tehokkaampia sekä aineellisesti ja henkisesti voimavaroiltaan vahvempia yksiköitä, ammattikorkeakoulujen muodostumista käytetään hyväksi oppilaitosverkon rationalisoinnissa
8. ammattikorkeakoulujen tulee ottaa alueellinen roolinsa alueiden infrastruktuurin kehittämisessä paitsi koulutuksella myös työelämää tukevalla palvelu- ja kehittämistoiminnalla
9. ammattikorkeakoulut luovat enemmistölle opiskelijoistaan mahdollisuuden opiskella ulkomaisissa oppilaitoksissa tai saada ammattikorkeakoulussaan vieraskielistä opetusta, pääpaino kansainvälisissä vaihto-ohjelmissä, kieliopintoihin kiinnitetään erityistä huomiota
10. opiskelumenetelmien kehittämisessä siirretään luokkaopetuksesta painopistettä opiskelijoiden itsenäiseen opiskeluun, projektityöskentelyyn ja nykyistä monipuolisempiin opiskelumenetelmiin
11. kirjasto- ja informaatiopalvelujen kehittämiseksi rakennetaan yhteistoimintaverkkoja muiden koulutusorganisaatioiden kanssa
12. ammattikorkeakouluille taataan sama itsehallinto kuin yliopistoille opetuksen järjestämisessä ja toiminnan säätelyssä, keskushallinnon normistoa ja muuta ohjausta vähennetään, suhteet elinkeino- ja työelämään taataan.

Ammattikorkeakouluihin kohdistettavat vaatimukset ja odotukset ovat monipuolisia. Eri tehtäväalueilla edistyminen etenee varmaankin eri tavoin, joillakin alueilla nopeammin, joillakin hitaammin. Opetusministeriön raportissa mainitaan kokeilujen arviointi- ja seurantarayhmän laatimiin kriteereihin viitaten, että ammattikorkeakoulujen arvioinnissa erityisen tarkastelun kohteiksi tulevat

1. koulutus- ja oppisisältöjen kehittyminen korkeakoulutasoisiksi,
2. koulutuksen ja työelämän yhteistyön laajuus ja laatu,
3. henkilöstön koulutustason kohoaminen ja
4. kokeiluyksikön kansainvälistyminen.

Miten Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu menestyy edellä mainituilla alueilla? Onko näillä alueilla aloitettu määrätietoista kehittämistyötä ja uudistuksia?

Lyhyesti voidaan todeta, että mainitut tehtäväalueet ovat sisältyneet Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun kehittämistyöhön kokeilutoiminnan alusta lähtien. Merkittäviä edistysaskeleita on havaittavissa jo ensimmäisen kokeiluvuoden jälkeen kaikilla mainituilla alueilla. Edistyminen ammattikorkeakouluyksikön kansainvälistymisessä on ollut ripeää. Ammattikorkeakoulumme on mukana EY:n Comett II- ja Erasmus-koulutusohjelmissä, olemme solmineet kahdenkeskisiä kansainvälisiä yhteistyösuhteita, ammattikorkeakoulussamme on suunniteltu ja käynnistymässä laaja vieraskielisen

opetuksen tarjonta, kehitysyhteistyöprojektin suunnittelu on edennyt pitkälle sekä lähialueyhteistyö ja yhteistyö Baltian maiden kanssa on käynnistymässä. Huomattavia prosesseja on alkanut myös henkilöstön koulutustason kohottamisen merkeissä. Useimmat ammattikorkeakoulutuksen kehittämiseksi mukana olevista opettajista ovat osallistuneet ammattikorkeakoulun opettajille tarkoitettuun pedagogiseen koulutukseen ja kymmenet opettajat ovat jo tällä hetkellä mukana tutkintotasonsa kohottamiseen tähtäävissä korkeakouluopinnoissa. Niin ikään koulutus- ja opetussisältöjen kehittämiseen on panostettu määrätietoisesti. Myös työelämäsuhteiden kehittämiseksi on tehty monia avauksia, joiden pohjalta suhteita monipuolistetaan ja kiinteytetään tulevana lukuvuonna mm. opiskelijoiden työharjoittelun ja päättötöiden merkeissä.

Mihin Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun vakinaistamiskuntoon kehittämiseksi olisi sitten vielä panostettava? Millä aikataululla kehittämiseksi täällä tulisi edetä?

Mielestäni ne tavoitealueet, jotka ammattikorkeakoulutuksen kehittämistyölle olemme täällä asettaneet alusta lähtien ovat keskeisiä menestymisemme kannalta. Erityistä huomiota ja ponnisteluja meidän tulisi kiinnittää tulevina vuosina ammattikorkeakoulumme

1. monialaisuuden säilyttämiseen ja kehittämiseen sekä koulutus- ja opetussisältöjen monipuolistamiseen ja syventämiseen,
2. kansainvälistämiseen,
3. ylläpito- ja hallintoratkaisun työstämiseen,
4. opettajien tutkintotavoitteisiin ja pedagogisiin opintoihin,
5. elinkeino- ja työelämäsuhteisiin ja
6. yliopistosuhteisiin.

”Ammattikorkeakoulun kehittämistä voidaan verrata vaativaan joukkuepeliin. Siinä menestyminen edellyttää useanlaista osaamista; selkeitä tavoitteita, päämäärätietoista oppimista, hyvää yhteistyötä, kehittyneitä taitoja ja toimivaa taktiikkaa. Menestyvä ammattikorkeakoulu luodaan hyvillä yksilö-, pari-, ryhmä- ja joukkuesuorituksilla.”

Ammattikorkeakoulumme monialaisuuden merkeissä meidän tulisi kehittää edelleen uudenlaisia koulutus-opetusyhdistelmiä ja sitä kautta työelämässä tarvittavia uusia ammatillisen osaamisen ja asiantuntijuuden koosteita. Monialaisuuttamme taitavasti kehittämisen voimme monipuolistaa ja myös syventää työelämäsuhteitamme. Se on merkittävä valtti kansainvälistymisessä, esimerkiksi vieraskielisen opetuksen järjestämisessä. Monialaisuus mahdollistaa monia synergiaetuja ammattikorkeakoulun laite- ja välinehankinnoissa, tilojen ja välineiden käytössä, opetuksessa, aikuiskoulutuksen järjestämisessä, tuotekehittelyssä ja tutkimuksessa sekä hallinnossa ja johtamisessa, jos vain haluamme tätä synergiaa etsiä ja käyttää. Monialaisuus avaa opiskelijoille uusia ja monipuolisia, koulutusalat ylittäviä valintamahdollisuuksia. Tärkeätä on myös se, että monialaisuus tuo ammattikorkeakoulullemme sitä kriittistä massaa, jota tarvitsemme ammattikorkeakoulumme kehittämisessä ja yhteistyösuhteissa yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Mitä meidän tulisi tehdä ammattikorkeakoulumme ylläpito- ja hallintoratkaisun työstämisessä? Tällä alueella selkeän ratkaisun hakemista pidetään ammattikorkeakoulujen vakinaistamisen yhtenä kynnyskysymyksenä. Keskushallinnon tasolta on selvästi ilmoitettu, ettei vakinaisen ammattikorkeakoulun lupaa myönnetä nykyisenkaltaisille, väljille, yhteistyösopimuksen merkeissä yhteistyössä oleville, useiden ylläpitäjien yksiköille. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun kannalta tämä merkitsee sitä, että useiden omistajien ylläpitämät oppilaitokset tulee saattaa yhdelle ylläpitäjälle. Vaihtoehtoina ovat tällöin kunnallinen tai yksityinen ammattikorkeakoulu, koska valtion taholta on ilmoitettu, ettei se ota ammattikorkeakouluja omistukseensa. Yhden ylläpitäjätahon hakemisessa on lähdetävä siitä, että lyhyellä tähtäimellä, vuoden 1996 ammattikorkeakoulujen vakinaistamista silmällä pitäen, valitaan ammattikorkeakoulun ylläpitomalli ja -ratkaisu niin, että ratkaisu voidaan tehdä viimeistään vuoden 1995 alkupuolella. Ammattikorkeakoulun ylläpitäjätarkaisu tulisi tehdä ennen maakunnan muun ammatillisen koulutuksen omistuspuhjamuutoksia. Nyt ammattikorkeakoulumme kokeilutoiminnassa mukana olevien oppilaitosten ei siksi tulisi ennen ammattikorkeakoulun ylläpitäjätarkaisua mennä mukaan muihin ammatillisen koulutuksen yhdistämishankkeisiin. Muihin yhdistämishankkeisiin osallistuminen voi nimittäin tuoda ylipääsemättömiä esteitä vakinaistettavaan ammattikorkeakouluun pääsemiselle. Kaiken kaikkiaan keskeisenä tavoitteenamme on nyt se, että ylläpitäjätarkaisu toteutetaan siten, että monialaisen Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun vakinaistaminen taataan vakinaistamisen ensimmäisessä aallossa. Pidemmällä aikavälillä valittavan ylläpito- ja hallintomallin arviointia tulee edelleen jatkaa ja kokemusten kertyessä hahmotella tarvittaessa parempia ratkaisuja.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun vakinaistamisen yhteydessä on huolehdittava siitä, että ammattikorkeakoulullemme taataan opetuksensa ja muun toimintansa järjestämisessä ja kehittämisessä sekä ulkoisten suhteittensa hoitamisessa samanlainen itsenäisyys ja itsemääräminen kuin yliopistoilla on. Hallinnon järjestelyissä on kuitenkin huolehdittava siitä, että hallintoon saadaan ammattikorkeakoulussa olevien osapuolten lisäksi mukaan myös elinkeino- ja työelämän edustusta.

Ammattikorkeakoulumme kansainvälistymisen voimakkaasti lisääntyessä tulee meidän arvioida ammattikorkeakoulumme kansainvälistymisen määrää, muotoja ja laatua. Kansainvälistymisen määrä ja muodot on mitoitettava asettamiemme tavoitteiden pohjalta ja myös suhteessa taloudellisiin ja henkisiin voimavaroihimme ja niiden kehitysnäkymiin. Yhä enemmän panostusta tulee suunnata kansainvälistymisen laatuun. Kansainvälistymiseen tulee opiskelija- ja opettajavaihdon lisäksi sisällyttää tutkimus- ja tuotekehittelyyhteistyötä sekä koulutusohjelmien ja opetussuunnitelmien kehittämistä. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun tavoitteeksi on selkeästi asetettava se, että siitä kehitetään sekä kansallisilla että kansainvälisillä markkinoilla menestyvä ammattikorkeakoulu. Yhteistyötä yliopiston kanssa kansainvälistymisessä tulee niin ikään jatkaa ja monipuolistaa.

Opettajat ovat keskeisimpiä henkilöitä ammattikorkeakoulumme kehittämisessä – kou-

lutuksen ja opetuksen tason ja laadun kohottamisessa, ammattikorkeakoulumme kansainvälistymisessä, työelämysuhteiden monipuolistamisessa ja syventämisessä. Kehittämistyössä mukana olevien opettajien tulisi saada kannustusta tehtävissään. Heille tulisi järjestää mahdollisuuksia oman työnsä ja työolosuhteittensa kehittämiseen, jatko-opintoihin ja uralla etenemiseen.

Ammattikorkeakoulumme pääasiakkaita ovat opiskelijat ja elinkeino- ja työelämän edustajat. Aidosti opintoihinsa motivoituneet ja hyvin opinnoissaan menestyvät opiskelijat ovat avainhenkilöitä ammattikorkeakoulumme menestymisessä. Hyvin toimiva yhteistyö työelämän kanssa on puolestaan ratkaiseva tekijä ammatillisen osaamisemme ja ammatillisen asiantuntijuuden tuottamisessa ja edelleen kehittämisessä. Meidän tulee lähivuosina panostaa merkittävästi opiskelijoiden opiskelumuotojen monipuolistamiseen ja opintojen valintamahdollisuuksien lisäämiseen sekä työelämysuhteiden laajentamiseen ja syventämiseen.

Arvoisat kuulijat! Ammattikorkeakoulun kehittämistä voidaan verrata vaativaan joukkuepeliin. Siinä menestyminen edellyttää useanlaisia osaamista; selkeitä tavoitteita, päämäärätietoista oppimista, hyvää yhteistyötä, kehittyneitä taitoja ja toimivaa taktiikkaa. Menestyvä ammattikorkeakoulu luodaan hyvillä yksilö-, pari-, ryhmä- ja joukkuesuorituksilla. Tällaisia suorituksia lähdemme hakemaan lukuvuonna 1993–94.

Hyvinä esimerkkeinä eri koulutusalojen välisestä yhteistyöstä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa voimme pitää Pohjois-Karjalan käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen kuvataidelinjan ja Pohjois-Karjalan terveydenhuolto-oppilaitoksen yhteistyötä. Yhteistyön tuloksena paljastetaan tämän avajaistilaisuuden jälkeen tämän oppilaitoksen aulassa ja uimahallitilassa Pohjois-Karjalan käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen kuvataidelinjan kahden opiskelijan tekemät taideteokset. Pyydän juhlayleisöä osallistumaan taideteosten paljastuksiin tämän tilaisuuden jälkeen, ennen kahville siirtymistä.

Arvoisat kutsuvieraat! Esitän Teille kiitokset kiinnostuksestanne ammattikorkeakoulumme kohtaan. Toivon, että olette mukana ammattikorkeakoulumme kehittämisen lukuvuonna 1993–94. Hyvät ammattikorkeakoulun oppilaitosten rehtorit, opettajat, muu henkilökunta ja opiskelijat, toivotan teille ammattikorkeakoulumme kehittämisen, joukkuepelissämme menestystä lukuvuonna 1993–94. Huolehditään yhdessä siitä, että ammattikorkeakoulumme on vuoden 1995 alussa Suomen ammattikorkeakoulujen kärkijoukossa ja kansainvälisesti eurokunnossa. Meidän tulee määrätietoisesti pyrkiä siihen, että maakunnassamme on vuodesta 1996 lähtien korkeaa ammatillista osaamista tuottava ja kehittävä monialainen ammattikorkeakoulu.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun toinen lukuvuosi, lukuvuosi 1993–94 on avattu.

Puhe Pohjois-Karjalan va. ammattikorkeakoulun avajaisissa 29.8.1994

Johtava rehtori, FT Pentti Maljojoki, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Arvoisat kutsuvieraat! Hyvät Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun oppilaitosten rehtorit, opettajat, muu henkilökunta ja opiskelijat! Hyvät naiset ja miehet! Aloitamme Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun kolmatta lukuvuotta. Lukuvuosi 1994–95 tulee olemaan monessa suhteessa Suomen ammattikorkeakoulujen ja niiden joukossa Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun kannalta merkityksellinen ja haasteellinen. Ajankohtaisia asioita ja tekijöitä, jotka koskettavat Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulua ovat Euroopan integraatiokehitys ja yleensäkin kansainvälistyminen, ohjelmaperusteinen alueellinen kehittämistyö, työelämän uudet osaamistarpeet, verkostoyhteistyö ja yrittäjyyden edistäminen. Olemme monien kysymysten edessä. Millä tavoin Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu kehittää osaamistaan kansainvälisellä yhteistyöllä? Millaista yhteistyötä luomme ammattikorkeakoulumme ja työelämän välille Pohjois-Karjalan menestyksen kehittämisessä? Kuinka ammattikorkeakoulu ja yritysmaailma tukevat toisiaan kansainvälistymisessä? Millaista uutta ammatillista osaamista ja yrittäjyyttä tarvitaan Pohjois-Karjalassa? Miten osaamme kehittää ja käyttää koulutuksen keskinäistä ja koulutuksen ja työelämän välistä verkostoyhteistyötä Pohjois-Karjalassa ja luoda sillä uutta osaamista ja menestystä maakuntaamme? Kuinka koulutuksella vahvistamme olemassa olevaa ja luomme uutta yrittäjyyttä maakunnassamme? Millainen työnjako ja yhteistyö on maakunnan kehittämisen kannalta perusteltu Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun ja Joensuun yliopiston välillä?

Kysymykset eivät lopu tähän. Kun ammattikorkeakouluja koskeva lakiluonnos on jo lausuntokierroksella ja ensimmäisten ammattikorkeakoulujen vakinaistaminen lähestyy, vilkastuu keskustelu näissä merkeissä jo tänä syksynä. Kuinka monta vakinaisen ammattikorkeakoulun lupaa myönnetään ensimmäisessä vaiheessa? Milloin ensimmäiset ammattikorkeakouluja koskevat vakinaistamispäätökset tehdään? Mitkä ovat vakinaistamisessa käytettävät kriteerit? Millaiset menestymisen mahdollisuudet Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoululla on vakinaistamiskilpailun ensimmäisessä vaiheessa?

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun kehittämisessä on tähän mennessä pidetty mukana kansainvälinen, kansallinen ja alueellinen näkökulma. Ammattikorkeakoulussamme on panostettu kansainvälistämiseen monilla eri tavoin. Olemme mukana 12 ERASMUS-verkostossa ja kahdessa COMETT-ohjelmassa, meillä on kahdenkeskisiä kansainvälisiä

yhteistyösuhteita, olemme käynnistäneet englannin kielellä toteutettavan INTERNATIONAL BUSINESS MANAGEMENT -koulutusohjelman, jossa painotetaan idän kaupan osaamista, teemme lähialueyhteistyötä, opettajille on järjestetty monipuolista vieraiden kielten opiskelua, ammattikorkeakoulu tarjoaa vieraskielisen opintokokonaisuuden kotimaisille ja ulkomaalaisille opiskelijoille, teemme kansainvälistämisessä ja kansainvälisten suhteiden hoitamisessa monipuolista yhteistyötä Joensuun yliopiston kanssa ja olemme suunnittelemassa Kaukoitään suuntautuvaa yhteistyötä.

Emme pidä ammattikorkeakoulumme kansainvälistämistä itsetarkoituksena. Pikemminkin näemme, että sen avulla voimme edistää kansainvälistä yhteistyötä, kehittää osaamistamme ja parantaa nuorisomme menestymistä kansainvälistyvillä työmarkkinoilla. Nämä näkökulmat ovat keskeisiä ammattikorkeakoulumme toiminnassa myös nyt alkavana lukuvuonna. Niiden lisäksi meidän tulee ammattikorkeakoulussamme ja yhdessä yritysten ja muun työelämän kanssa etsiä ja kehittää yhteistyötä, joka edistää sekä ammattikorkeakoulun että työelämän kansainvälistymistä ja kansainvälistä menestymistä. Uskon, että yhteistyötä ja yhteishankkeita löytyy esimerkiksi opiskelijoiden harjoittelun ja päättötöiden merkeissä sekä ammattikorkeakoulun ja yritysten yhteisillä suhteilla ulkomaille. Meidän pitää vain olla oma-aloitteisia, rohkeita, ennakkoluulottomia ja yhteistyöhaluisia sekä uskoa omaan osaamiseemme ja menestykseemme. Me emme menesty, jos odotamme, että muut avaavat meille kansainvälisen yhteistyön ovia. Meidän itsemme on niitä avattava ja näin luotava uutta menestystä.

Valtioneuvosto tarkisti kesäkuussa 1993 koulutuksen ja korkeakouluissa harjoitettavan tutkimuksen kehittämissuunnitelmaa vuosille 1994–96. Suunnitelmassa on myös koulutus- ja tutkimuspolitiikan peruslinjaus pitemmällä aikavälillä. Yleistavoitteeksi on otettu tiedon ja osaamisen Suomi. Koulutus- ja tiedepolitiikan päätavoitteet ovat 1) laajan ja korkean sivistystason ylläpitäminen, 2) kansakunnan henkisen kasvun edistäminen, 3) kannustaminen omatoimisuuteen ja yrittäjyyteen, 4) koulutuksen ja tutkimuksen laadun parantaminen, 5) teollisen pohjan laajentaminen ja innovaatiojärjestelmän vahvistaminen, 6) työn, koulutuksen ja muuttuvien elämäntilanteiden yhteensovittaminen, 7) ammattitaidon kehittäminen ja työllisyyden edistäminen. Suunnitelman mukaan näihin tavoitteisiin pyritään luomalla kansainvälistymisen edellytyksiä, parantamalla laatua ja palkitseamalla tuloksellisuutta, delegoimalla päätösvaltaa, kehittämällä koulutusjärjestelmää rakenteellisesti, lisäämällä joustavuutta sekä korostamalla valinnaisuutta ja yksilöllisyyttä.

Valtion tiede- ja teknologianeuvosto esittää puolestaan vuonna 1993 ilmestyneessä raportissaan, Tiedon ja osaamisen Suomi, että koulutuksen parantaminen vaatii opetuksen tason nostamista ja koulutussisältöjen uusimista kaikilla koulutustasoilla. Kansainvälisten perusvalmiuksien osalta huomiota on erityisesti kiinnitettävä matemaattis-luonnontieteellisen ja teknillisen perussivistyksen parantamiseen sekä kielten ja kulttuurien tuntemuksen lisäämiseen. Koulun tulee vahvasti kannustaa nuoria ihmisiä luovuuteen, omatoimisuuteen ja itsenäisiin valintoihin. Raportissa otetaan esille myös ammattikorkeakoulujen vakinaistaminen sanataarkasti näin: "Suomen korkeakoulupolitiikan OECD:n tutkinnan perusteella päätettävä ammattikorkeakoulujen vakinaistaminen on 1990-luvun tärkein koulutuksen kehittämiskäytäntö. Vakinaistamisen edellytys on yliopistokorkeakoulujen kanssa tehtävä selkeä työnjako, joka antaa myös näille uusia kehitysmahdollisuuksia." Edelleen raportissa mainitaan, että koulutuksen ja työelämän yhteistyötä on lisättävä yhteisillä kotimaisilla ja kansainvälisillä koulutusohjelmilla, vahvistamalla yrittäjäkoulutusta, laajentamalla koulutustoiminnan rahoituspohjaa sekä lomittamalla työ ja koulutus nykyistä tehokkaammin.

Edellä mainitut tavoitteet ja linjaukset ovat tärkeitä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun kannalta. Miten valtioneuvoston ja valtion tiede- ja teknologianeuvoston tavoitteet linjaukset on otettu huomioon ammattikorkeakoulumme kehittämisessä? Tämä näkyy paljolti siitä, millaiseksi olemme muotoilleet ammattikorkeakoulumme toiminta-ajatuksen

ja mitä pidämme ammattikorkeakoulumme vahvuusalueina. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun toiminta-ajatus kuuluu seuraavasti:

”Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu on monialainen ammattikorkeakoulu, joka tuottaa korkeatasoista, kansainvälisesti kilpailukykyistä ja ammatillisesti laaja-alaista ammattikorkeakoulutusta ja järjestää ammatillista jatko- ja täydennyskoulutusta sekä kehitys- ja tutkimuspalveluja, konsultointia, teknologia- ja laboratoriopalveluja työelämän ja elinkeinoelämän tarpeisiin.”

Vahvuusalueemme esitämme puolestaan seuraavasti:

”Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun vahvuusalueet perustuvat ammattikorkeakoulun oppilaitosverkoston kiinteään yhteistyöhön ja monialaisuuden synergiahyötyjen hyödyntämiseen ja resurssien optimointiin. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun vahvuusalueet rakentuvat monialaisuudelle, kansainvälistymiselle, maakunnan kehittäjänä toimimiselle, verkostoitumiselle (tiiviille yhteiskuntasuhteille), korkeatasoisen osaamisen tuottamiselle työelämän eri alueille ja monialaisen tietotaidon yhdistämiselle työelämän kehittämiseksi. Ammattikorkeakoulun toiminta rakentuu joustavalle reagointiherkkyydelle suhteessa yhteiskunnan ja työelämän muutoksiin ja haasteisiin, ajanmukaiselle ja laaja-alaiselle opetukselle.”

Tiivistäen vahvuusalueet ovat

- monialaisuus / uuden tiedon tuottaminen ja osaamisen yhdistelmät
- aktiiviset ja kiinteät työelämän suhteet ja alueen kehittämistoimintojen tukeminen
- yliopisto- ja tiedekorkeakouluyhteydet
- kansainvälistyminen ja lähialueyhteistyö
- projektiosaaminen
- ympäristöosaaminen.

Eri alojen erityisosaamisesta tuomme esille mm. seuraavaa:

- muotoilu ja tuotekehitys
- sosiaali- ja terveystekniikka (laajemmin teknologian laaja ja uudistuva käyttö)
- muoviosaaminen
- metsäosaaminen
- musiikkiterapia
- kotimainen ja kansainvälinen markkinointiosaaminen
- luonnonkiviosaaminen.

Vertailtaessa valtioneuvoston ja valtion tiede- ja teknologianeuvoston tavoitteita ja muita luonnehdintoja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun toiminta-ajatukseseen ja vahvuusalue-luonnehdintoihin löytyy niistä paljon yhteistä. Olemme myös edenneet tavoitteiden suuntaisesti konkreettisiin hankkeisiin. Täällä pyrimme kohottamaan koulutuksen tasoa ja luomaan uutta osaamista mm. koulutusalojen yhteistyöllä, järjestämme ammattikorkeakouluopetusta aikuiskoulutussovelluksina, olemme käynnistäneet avoimen ammattikorkeakoulutoiminnan, kehitämme yritysten ja muun työelämän kanssa yhteistyötä, järjestämme yrittäjyyden valmiuksia kohottavaa koulutusta, otamme vahvuusalueittemme määrittämisessä keskeisesti huomioon alueemme vahvuudet ja mahdollisuudet. Nyt alkavan lukuvuoden kuluessa arvioimme, kuinka osuvasti olemme määritelleet toiminta-

ajatuksemme ja vahvuusalueemme ja miten onnistuneesti olemme käytännön opetuksessa ja muussa toiminnassa edenneet niiden mukaisesti. Jos muutoksia ja täsmennyksiä tarvitaan, teemme niitä. Muutokset ja täsmennykset otamme huomioon, kun kehitämme edelleen ammattikorkeakoulumme opetusta ja muita toimintoja toiminta-ajatustamme ja määriteltyjä vahvuusalueitamme mukailten.

Toiminta-ajatuksemme ja määrittelemiemme vahvuusalueiden merkeissä meidän tulee lukuvuonna 1994–95 monipuolistaa ja syventää vuorovaikutustamme elinkeinoelämän ja muun työelämän sekä Pohjois-Karjalan kuntien edustajien kanssa. Nyt olisi tarpeellista keskustella siitä, miten osuvaa ammattikorkeakoulumme vahvuusalueiden määrittely on maakuntamme kehittämisen ja kehittämishaasteiden kannalta ja miltä osin tarvittaisiin ja on mahdollista tehdä lisäyksiä ja täsmennyksiä. Nämä linjaukset olisi samalla otettava huomioon Pohjois-Karjalan kehittämissuunnitelmissa ja niiden pohjalta tehtävissä kansallisissa ja kansainvälisissä hanke-esityksessä. Hanke-esitysten ohessa tulisi ammattikorkeakoulun ja työelämän lisätä yhteistyötä yhteisillä vahvuusalueilla ja aloittaa näissä merkeissä uusia yhteishankkeita ja projekteja.

Miten Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun kehittämisessä on sitten otettu huomioon maakuntamme kehittämisen tarpeet, haasteet ja mahdollisuudet? Miten ammattikorkeakoulu voi olla mukana alueemme kehittämisessä? Tätä asiaa voidaan tarkastella sen perusteella, millaista koulutusta ja mitä vahvuusalueita ammattikorkeakoululla on ja miten ammattikorkeakoulu käytännössä on mukana alueellisesti merkittävissä kehittämishankkeissa. Meillä on 14 koulutusohjelmaa – metsätalouden ja puutekniikan koulutusta, teknillisen alan ja muovitekniikan koulutusta, talouden ja hallinnon sekä kansainvälisen markkinoinnin koulutusta, kuvataiteen ja muotoilun koulutusta, ravitsemis- ja talousalan sekä terveys- ja sosiaalialan koulutusta. Nämä kaikki koulutusalat, niihin liittyvä osaaminen ja osaamisen kehittäminen ovat mielestäni ja kokemukseni perusteella Pohjois-Karjalan kannalta tärkeitä. Mukaan tarvitsisimme vielä maatalousalan koulutusta. Myös ammattikorkeakoulun vahvuusalueet ovat sopusoinnussa maakuntamme kehittämissuunnitelmien ja mahdollisuuksien kanssa. Niin ikään ammattikorkeakoulu on aktiivisesti mukana Pohjois-Karjalan kehittämissuunnitelmien ja niihin liittyvien hankkeiden valmistelussa. Uskon, että ammattikorkeakoulumme voi omalta osaltaan merkittävästi ja yhteistyössä muiden osajatahojen kanssa osallistua kehittämistyöhön, jolla pyritään saamaan todeksi seuraava Pohjois-Karjalan strategiakursseilla sorvattu tavoite:

”Pohjois-Karjala on aktiivisten ja osaavien ihmisten sekä puhtaan ja rikkaan luonnon maakunta, jolla on kilpailukykyinen tuotanto, hyvät kansainväliset yhteydet ja korkeatasoiset palvelut.”

Hyvät kuulijat! Ammattikorkeakoulujen vakinaistaminen lähestyy. Jos ammattikorkeakoululain valmistelu etenee suunnitelmien mukaisesti, tehtäneiden ensimmäiset ammattikorkeakouluja koskevat vakinaistamispäätökset vuoden 1995 ensimmäisten kuukausien aikana. Tällöin ne hankkeet, jotka saavat ammattikorkeakoulun toimiluvan voivat aloittaa vähintään vuoden siirtymäkauden jälkeen vakinaisina ammattikorkeakouluina 1.8.1996.

Yhdeksi kynnykseksi ammattikoulujen vakinaistamisessa on asetettu se, että niissä olevan koulutuksen tulee olla yhdellä ylläpitäjällä. Yhteistoimintasopimusten merkeissä tehdyt kokeilukauden kaltaiset yhteenliittymät eivät riitä. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun osalta tämä ehto täyttyy. Ammattikorkeakoulumme koulutusta tulee ylläpitämään osakeyhtiö, jonka osakkaina ovat Joensuun kaupunki ja Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä. Tätä koskevat päätökset tehtiin Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän valtuustossa 6.6.1994 ja Joensuun kaupunginvaltuustossa 20.6.1994. Valtion oppilaitoksista Joensuun metsä- ja puutalousoppilaitos tulee osakeyhtiöön Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä-

mään kunnallistamisen kautta ja Pohjois-Karjalan terveydenhuolto-oppilaitos Joensuun kaupungille kunnallistamisen kautta.

Yhden ylläpitäjän hakeminen ei kuitenkaan vielä riitä. Ammattikorkeakoulun toimiluvan hakijalla tulisi olla näytöt myös toimintojensa tasosta ja ammattikorkeakouluksi soveltuvuudesta. Lakiluonnoksen 5 §:ssä mainitaan, että toimiluvan myöntämistä harkittaessa arvioidaan hakemuksissa erityisesti seuraavia seikkoja:

- 1) toiminta-ajatus;
- 2) suunniteltujen koulutusohjelmien ajanmukaisuus;
- 3) koulutusalojen yhdistelmien toimivuus;
- 4) riittävä koko suhteessa koulutustehtävään;
- 5) opettajiston koulutustaso;
- 6) kirjasto- ja informaatiopalvelut;
- 7) suhteet työelämään;
- 8) yhteistyö yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa;
- 9) kansainvälinen yhteistyö;
- 10) alueellinen koulutus- ja palvelutehtävä; sekä
- 11) arvioinnin järjestäminen.

Yleisesti voidaan todeta, että näiden tekijöiden mukainen ammattikorkeakoulun toimiluvan hakijoiden vertailu ei tule olemaan helppo tehtävä, koska hankkeet ovat koostumukseltaan hyvin erilaisia ja ne toimivat erilaisissa ympäristöissä. Näitä tekijöitä ei tulisi käyttää siksi kaavamaisesti ja samalla tavoin eri hakijoita arvioitaessa. Toisten kohdalla painottuvat jotkut tekijät ja toisten kohdalla toiset tekijät. Saavutettujen tulosten arvioinnin lisäksi olisi syytä arvioida käynnistyneiden kehittämisprosesseja, miten merkittäviä ja onnistuneita ne ovat ammattikorkeakoulun kehittämisessä. Näin pitäisi tehdä jo yksistään sen vuoksi, että kokeilu- ja kehittämiskausi on ollut tulosten perusteella tehtävään arviointiin liian lyhyt. Lisäksi ammattikorkeakoulujen jatkuvan kehittymisen kannalta keskeisiä ovat nimenomaan erilaiset kehittämisprosessit.

Millaiset valmiudet sitten Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoululla on ammattikorkeakoulun toimiluvan hakemisessa? Mielestäni valmiutemme ovat monessa suhteessa hyvät. Meillä on näyttöä monista kehittämisprosesseista esimerkiksi opettajien pedagogisesta ja tutkintotavoitteisesta koulutuksesta, työelämäsuhteista, kansainvälisestä yhteistyöstä. Meillä on monipuolista yhteistyötä yliopistojen ja varsinkin Joensuun yliopiston kanssa – yhteistyötä opettajien koulutuksessa, opetuksessa, kansainvälistymisessä, kirjasto- ja informaatiopalvelujen kehittämisessä, uusien opetus- ja opiskelumuotojen kehittämisessä, olemme mukana kahdessa Joensuun yliopiston tieteellisten jatko-opintojen Graduate school -hankkeessa jne. Olemme kehittäneet lähes kaksi vuotta toimintojemme arviointimenettelyä ja osallistuneet OECD:n arviointiryhmän tekemään Suomen korkeakoulupolitiikan maatutkintaan. Tänä syksynä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu ja Kemi-Tornion

ammattikorkeakoulu arvioidaan ulkomaalaisen arviointiryhmän toimesta ja etsitään samassa yhteydessä suuntaviivoja ammattikorkeakoulujen jatkuvan arvioinnin kehittämiseen. Edelleen olemme määritelleet vahvuusalueitamme ja toimintojamme alueellisen kehittämisen näkökulmasta sekä osallistuneet alueellisten kehittämissohjelmien laadintaan ja hanke-esityksiin. Meillä on ammattikorkeakoulun sisällä toimivaa monialaista yhteistyötä, koulutusohjelmamme lienevät monilta osin ajanmukaisia ja ammattikorkeakoulumme koko on riittävä koulutustehtävämme ja kehittämisen haasteiden mukaan.

Näyttää siis kaiken kaikkiaan siltä, että Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun kehittämisessä on jo tähän mennessä aktiivisesti pureuduttu niiden alueiden kehittämiseen, jotka ammattikorkeakoulun menestymisen kannalta ovat olennaisia. Menestyminen vakinaisen ammattikorkeakoulun toimiluvan hakemisessa riippuu toki paljolti siitä, miten korkealle rima eri tekijöiden mukaisessa tarkastelussa asetetaan ja kuinka arvioinnissa eri tekijöitä painotetaan. Yksi valtti meillä jo kuitenkin edellä eri yhteyksissä esitettyjen vahvuuksien lisäksi on. Meidät on palkittu viiden muun ammattikorkeakoulun kanssa tuloksellisesta kehittämistoiminnasta. Meille myönnettiin erillismäärärahaa tuloksellisesta toiminnasta opettajien koulutuksessa ja opetuksen kehittämisessä. Tällä luulisi olevan myönteinen merkityksensä ammattikorkeakoulumme kannalta ammattikorkeakouluja koskevia vakinaistamispäätöksiä tehtäessä.

Lausunnolla olevan lakiluonnoksen linjaukset mm. ammattikorkeakoulun hallinnosta, johtamisesta, opettajista, opetuksesta, opiskelijavalinnasta ja rahoituksesta ovat monilta osin kannatettavia. Nyt olisi pyrittävä siihen, että ensimmäiset ammattikorkeakoulut vakinaistettaisiin mahdollisimman pian. Tämä parantaisi merkittävästi niiden oman toimintansa kehittämisen ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia ja tuloksellisuutta.

Hyvät kuulijat! Haluan vielä tuoda esille sen, että Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun kehittäminen on ollut tähän mennessä malliesimerkki hyvin toimivasta ja tuloksellisesta joukkuepelistä. Mukana olevien oppilaitosten rehtorit, opettajat ja muu henkilökunta ovat sitoutuneet kehittämistyöhön ja tuoneet aidosti siihen mukaan oman asiantuntijuutensa ja osaamisensa. Myös uusien osaamisalueiden kehittämiseen he ovat paneutuneet ennakkoluulottomasti ja rohkeasti. Rehtoreiden, opettajien ja muun henkilökunnan tavoin ammattikorkeakoulumme opiskelijat ovat olleet aktiivisesti mukana kehittämistyössä. He ovat tehneet ammattikorkeakouluumme tunnetuksi ammattikorkeakoulun ulkopuolella, tuoneet kehittämiseen opiskelijoiden omat kokemukset ja näkemykset sekä tervettä kritiikkiä. Arvokkaana piirteenä pidän niin ikään sitä, että maakunnastamme on löytynyt laajasti yhteishenkeä ammattikorkeakoulumme kehittämisessä. Olen havainnut, että ammattikorkeakoulumme noteerataan yhä useammilla tahoilla ja yhä useammassa sidosryhmissä merkittäväksi yhteistyökumppaniksi. Tämä antaa uutta intoa ja sykkettä ammattikorkeakoulumme kehittämiseen.

Toivon, että Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun kehittämistä jatketaan lukuvuonna 1994–95 korkealla osaamisella, hyvällä ja tuloksellisella joukkuepelillä sekä toimivalla ammattikorkeakoulun ja ympäristön yhteistyöllä. Toivotan ammattikorkeakoulumme oppilaitosten rehtoreille, opettajille, muulle henkilökunnalle ja opiskelijoille sekä yhteistyökumppaneillemme hyvää menestyksellistä lukuvuotta 1994–95.

Avajaispuhe Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun neljännen lukuvuoden avajaisissa 5.9.1995

Rehtori, FT Pentti Maljojoki, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Arvoisat kutsuvieraat! Hyvät Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun ylläpitäjät, oppilaitosten rehtorit, opettajat, muu henkilökunta ja opiskelijat! Hyvät naiset ja miehet!

Aloitamme Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun neljättä lukuvuotta. Kuten edellisten lukuvuosien alussa, tulee meidän nytkin luoda lyhyt katsaus toimintoihimme ja niiden edelleen kehittämiseen. Tilannekatsauksen tekeminen ja tulevalle lukuvuodelle linjausten esittäminen ovat nyt monin verroin vankemmalla pohjalla kuin vuosi sitten. Näin siksi, että lukuvuonna 1994–95 teimme osaamisalojemme yhteistyöllä ammattikorkeakoulullemme oman strategiasuunnitelman ja -ohjelman ja valtioneuvosto myönsi kovassa kilpailussa 15.6.1995 ammattikorkeakoulullemme vakinaisen ammattikorkeakoulun toimiluvan.

Onnittelen ammattikorkeakoulumme ylläpitäjiä, yhteistyötahoja, mukana olevien oppilaitosten rehtoreita, opettajia, muuta henkilökuntaa ja opiskelijoita saavutetusta loistavasta tuloksesta. Tulos ei tullut itsestään, ei pelkällä puheella eikä kyltinvaihoilla. Vakinaisten ammattikorkeakoulujen toimiluvat myönnettiin kilpailuun osallistuneiden hankkeiden laadun arvioinnin perusteella. Arviointi käsitti kokeilun aikaisen muutoksen ja hankkeiden tason arvioinnin yhteensä 14 tehtäväalueella. Vakinaisen ammattikorkeakoulun toimiluvan saamiseksi vaadittiin hankkeelta vahvat näytöt sekä tason että muutoksen osalta. Väitän, että hankkeiden arviointi oli tiukempi ja kilpailu kovempi kuin missään aikaisemmassa koulutusjärjestelmän hankkeessa Suomessa.

Monipuoliseen ja tiukkaan arviointiin perustuvana tuloksena saavutuksemme arvo on todella merkittävä. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu sai vakinaisen ammattikorkeakoulun toimiluvan hyvin tehdyllä työllä ja todellisilla näytöillä. Hyvät ammattikorkeakoulumme nykyisten oppilaitosten rehtorit, opettajat, muu henkilökunta ja opiskelijat, Teidän kaikkien työskentelyssä on esiintynyt vahvaa ja selkeää ammattikorkeakoulun merkityk-

sen ymmärtämistä, päämäärätietoisuutta, uudistamiseen ja kehittämiseen sitoutumista, toimivaa yhteistyötä ja yksilötyöskentelyä, korkeaa motivaatiota ja laadukkaan tuloksen tekemistä.

Kiitän Teitä hyvin tehdystä työstä ja laadukkaista tuloksista. Ilman mittavia työpanoksi-
anne emme olisi saaneet vakinaisen ammattikorkeakoulun toimilupaa. Kiitokset ammat-
tikorkeakouluhankkeemme hyvään tulokseen viemisestä kuuluvat niin ikään Joensuun ja
Outokummun kaupungeille ja Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymälle, Pohjois-Karjalan
Liitolle, Pohjois-Karjalan lääninhallitukselle, Joensuun yliopistolle, Pohjois-Karjalan KTM:lle,
Tekes:lle, Maaseutuelinkeinopiirille, Ulkomaankauppaliitolle, työvoimapiirille ja yrittäjäjär-
jestöille, kansanedustajillemme, yritysmaailman ja muun työelämän edustajille, neuvotte-
lukunnallemme sekä kaikille muille lukuisille yhteistyökumppaneillemme. Kiitos Teille kai-
kille!

Menestyksemme on tiedossamme. Siitä voimme olla aidosti ylpeitä. Työ ei ole kuiten-
kaan päätöksessään vaan tietyssä välivaiheessa. Itse asiassa meille on nyt myönnetty
lisenssi yhä paremman menestyksen ja hyvien tulosten tekemiseen. Edessä on pitkä ja
vaativa kehittämisprosessi. Nyt on päätettävä tulevista linjauksista, niiden edellyttämistä
ohjelmista, hankkeista ja käytännön toimenpiteistä. Edessä on kahdeksan oppilaitoksen
ammattikorkeakoulutuksen osien yhdeksi ammattikorkeakouluksi organisoiminen – sen
edellyttämät johtamisen, hallinnon, talouden, koulutuksen, työelämäyhteistyön, henkilös-
tön toimenkuvien ja tehtävien ja muiden toimintojen järjestelyt. Yksityiskohtaisesti näihin
vaativiin tehtäviin paneutumatta totean lyhyesti vertausta käyttäen:

Meidän tulee ryhmitellä henkilöstöstämme ammattikorkeakoululle sellainen
orkesteri, jolla pystymme soittamaan korkealla osaamis- ja laadutasolla ja
vieläpä muuttuvissa ja uusissa tilanteissa. Korkean osaamistason ja sen jat-
kuvan kehittämisen lisäksi tarvitsemme orkesterillemme hyvät ja hyvin toimi-
vat soittimet, joilla soitto onnistuu orkesterina, pienempinä ryhminä ja myös
tarvittaessa soolona.

Orkesteri osaavine soittajineen ja instrumentteineen ei kuitenkaan vielä riitä. Orkesterilla
tulee olla hyvät ohjelmistot, ohjelmat ja produktiot sekä halu ja kyky osaamisen paranta-
miseen ja uudistamiseen. Mistä ja miten Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu hakee ja
valitsee nämä osat toiminnassaan? Ovatko ne jossakin jo olemassa? Ovatko ohjelmistot
käyttöömme soveltuvia? Missä määrin niitä pitää mahdollisesti muunnella? Sävellämme-
kö myös itse?

Pohjois-Karjalassa on eri tahoilla tehty viime vuosina strategiatyötä. Sitä on tehty koko
maakunnan tasolla ja työelämän julkisella ja yksityisellä sektorilla – yrityksissä, virastoissa,
laitoksissa, koulutusorganisaatioissa. Koko maakuntaamme käsittävänä asiakirjana ovat
valmistuneet Pohjois-Karjalan kehittämisohjelma vuosille 1994–1999, Pohjois-Karjalan
EU-ohjelma vuosille 1995–1999, Pohjois-Karjalan maaseutuohjelma vuosille 1995–1999 ja
Pohjois-Karjalan saaristo-ohjelma. Ohjelmat sisältävät lähivuosille Pohjois-Karjalan kehit-
tämisen kannalta keskeisiä strategisia, painopistealoja koskevia, ohjelmallisia ja toimin-
nallisia linjauksia.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu on osallistunut aktiivisesti Pohjois-Karjalassa teh-
tyyn strategiatyöhön ja tehnyt vastaavaa työtä myös omassa piirissään. Ammattikorkea-
koulumme strategiset linjaukset monine kehittämisohjelmineen sisältyvät pääosin omaan
strategiasuunnitelmaamme, vakinaisen ammattikorkeakoulun toimilupahakemukseen.
Keskeisinä lähtökohtina maakunnalliseen strategiatyöhön liittyen pidämme lähivuosien
toiminnassamme ja toimintojemme kehittämisessä sitä, että

- osallistumme aktiivisesti maakunnalliseen kehittämistyöhön;
- suuntaamme osaamistamme, yhteistyötämme ja tuotekehittämistä Pohjois-Karjalassa valituille painopistealoille – metsä-, puu-, muovi- ja metalliosaaminen, lähialueyhteistyö, matkailu ja vapaa-aika, maaseutuelinkeinot ja yhteysverkot;
- kehitämme ammattikorkeakoulustamme kansainvälisesti menestyvän ammattikorkeakoulun niin koulutuksen kuin yritysmaailman ja muun työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä;
- edistämme yrittäjyyttä sekä osaamisalojemme ammatillisen asiantuntijuuden kehittämisellä että työelämäyhteistyöllä;
- painotamme toimintoissamme asiakasläheisyyttä, tuloksellisuutta ja laadun kehittämistä.

Näissä merkeissä ammattikorkeakoululle on annettava tilaa, mahdollisuuksia, vastuuta ja valtuuksia näyttää osaamis-, kehittämis- ja uudistumiskykynsä. Tässä työssä tarvitsemme myös yhteistyökumppaneita ja taustatukea jatkossakin.

Edellä esitetyt lähtökohdat ja painotukset näkyvät ammattikorkeakoulumme visiossa ja toiminta-ajatuksessa:

Visio

Vuonna 2002 Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu toimii EU-maiden yhtenä menestyvimpänä ammattikorkeakouluna sekä kansainvälisessä että yritysten ja muun työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Ammattikorkeakoulu hyödyntää aktiivisesti toiminnassaan ja toimintojensa kehittämisessä sijaintietuaan EU-maiden itäisimpänä ammattikorkeakouluna.

Toiminta-ajatus

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu toimii aktiivisesti, asiakaslähtöisesti ja tuloksellisesti alueellisessa kehittämistyössä tuottamalla itse ja yhteistyössä yritysmaailman ja muun työelämän sekä keskeisten yhteistyökumppanien kanssa kansainvälisesti kilpailukykyistä osaamista, ammatillista asiantuntijuutta ja yrittäjyyttä.

Vision ja toiminta-ajatuksen lisäksi on ammattikorkeakoulumme strategisessa suunnitelmassa selkeitä kehittämislinjauksia koulutusohjelmista, koulutusalojen yhteistyöstä, toiminnan vahvuusalueista, henkilöstön kehittämisestä ja kirjasto- ja informaatiopalvelujen parantamisesta. Edelleen suunnitelma sisältää kehittämiseen velvoittavia linjauksia ammattikorkeakoulun suhteista työelämään, yliopistoyhteistyöstä, kansainvälisestä yhteistyöstä, alueellisesta koulutus- ja palvelutehtävästä, arvioinnista, oppimisympäristöstä ja työympäristöstä.

Strategiasuunnitelmamme yksityiskohtaisemman tarkastelun asemesta haluan tässä yhteydessä korostaa, että itse asiassa KOKO POHJOIS-KARJALALLE OLISI NYT TARPEELLISTA LAATIA OMA KOULUTUS- JA OSAAMISSTRATEGIA.

Hyvät kuulijat,

Pohjois-Karjalan oman yhteisen koulutusstrategian tekeminen on tärkeä koulutusorganisaatioille itselleen, mutta se ei ole sitä vain niille. Erittäin merkittävänä ja jopa kiireellisenä pidän sen tekemistä koulutusorganisaatioiden ja työelämän kesken tehtävän yhteistyön, kansainvälisen yhteistyön, lähialueyhteistyön ja itse asiassa koko maakuntamme kehittämisen ja menestyksen luomisen kannalta. Kolmantena perusteluna yhteiselle strate-

”Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu sai vakinaisen ammattikorkeakoulun toimiluvan hyvin tehdyllä työllä ja todellisilla näytöillä.”

gialle ovat opetusministeriön viimeisimmät viestit tulevasta koulutus-, korkeakoulu- ja ammattikorkeakoulupolitiikasta. Niissä ammattikorkeakouluja veloitetaan jatkamaan koulutusohjelmien, koulutuksensa ja muun toimintansa uudistamista ja kehittämistä sekä paneutumaan erityisesti pienen ja keskisuuren yritystoiminnan erityistarpeisiin ja viennin edistämistä tukeviin valmiuksiin. Samoin opetusministeriön taholta korostetaan, että tarvitsemme ohjausjärjestelmän, joka pystyy yhteensovittamaan ammattikorkeakoulu- ja yliopistosektoreiden toiminnan ja jonka puitteissa voidaan säädellä myös näiden sektoreiden työnjakoa ja yhteistyötä. Itse asiassa jo ensi vuoden valtion talousarvioesityksessä mainitaan, että korkeakoulut lisäävät toimintansa taloudellisuutta laajentamalla yhteistyötä ja kehittämällä työnjakoa muiden korkeakoulujen, muiden tutkimusorganisaatioiden ja ammattikorkeakoulujen kanssa.

Yhteistä koulutusstrategiaa koottaessa tulisi koulutusorganisaatioiden tunnustaa se tosiasia, ettei niistä yksikään kykene toimimaan ja kehittymään täyden palvelun tavaratalona, ei ainakaan sellaisella osaamisen tasolla ja laadulla, millaista kansainvälisissä toimintaympäristöissä ja kilpailussa tarvitaan.

Maakunnan koulutusstrategian merkeissä tulisi siksi koulutusorganisaatioiden sopia, millaisella työnjaolla, yhteistyöllä ja tarvittaessa myös kilpailulla ne parhaiten kehittävät itseään, osaamistaan ja luovat itselleen menestyvän tulevaisuuden. Tarvitaan siis selkeästi sellaista painopisteiden valintaa, työnjakoa ja yhteistyötä, joka perustuu koulutusorganisaatioiden tehtäville, osaamiselle ja kehittämisvelvoitteille. Vähintäänkin yhtä tärkeää olisi keskustella ja linjata yhdessä se, millaisella työjaolla, yhteistyöllä ja kilpailulla koulutusorganisaatiot parhaiten edistävät Pohjois-Karjalan menestymistä ja luovat uuden menestymisen edellytyksiä. Koulutusorganisaatioiden välisellä työnjaolla ja yhteistyöllä luomme edellytyksiä sille, että saamme maakuntaamme hyviä kehittämishankkeita. Sokea kilpailu kaikilla areenoilla voi johtaa puolestaan siihen, että emme kykene kehittämään omia vahvuksiamme ja omaa osaamistamme. Samalla saatamme menettää tärkeitä hankkeita muille osajille ja kilpailijoillemme.

Haastan pohjoiskarjalaiset koulutusorganisaatiot strategiatyöhön ja yhteisen Pohjois-Karjalan koulutusstrategian tekemiseen. Mielestäni Pohjois-Karjala voi ottaa tässä tehtävässä pioneerin ja tiennäyttäjän aseman Suomen maakuntien joukossa.

Toivotan ammattikorkeakouluvällemme menestyksellistä lukuvuotta 1995–1996 niin ammattikorkeakoulumme sisäisessä kehittämisessä kuin ulkopuolisten tahojen kanssa tehtävässä yhteistyössä!

Rehtori Pentti Maljojen tervehdyspuhe Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun vakinaistamisjuhlassa ja lukuvuoden 1996-1997 avajaisjuhlassa 26.8.1996

Rehtori, FT Pentti Maljojoki, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Herra opetusministeri, hyvät kutsuvieraat, hyvä ammattikorkeakouluväki, arvoisat naiset ja miehet! Toivotan Teidät kaikki lämpimästi tervetulleiksi Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun vakinaistamisjuhlaan ja lukuvuoden 1996-1997 avajaisjuhlaan. Aloitamme ammattikorkeakoulumme viidettä lukuvuotta ja ensimmäistä lukuvuotta vakinaisena ammattikorkeakouluna.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu on tänään historiassaan merkittävällä rajavyöhykkeellä. Takana on neljän vuoden kokeilutoiminta ja sitä edeltänyt kokeilun kolmen vuoden ja kolmen kuukauden valmistelu- ja suunnitteluvaihe. Ennen vakinaisena ammattikorkeakouluna aloittamista on Pohjois-Karjalan ammattikorkeakouluhankkeessa tehty suunnittelu-, kokeilu-, kehittämis- ja uudistamistyötä yli seitsemän vuotta. Ammattikorkeakoulussamme siirryttiin kokeiluvaiheesta vakinaiseksi ammattikorkeakouluksi 1.8.1996. Edessämme avautuu uusi tie.

Arvoisa juhlayleisö! Ammattikorkeakoulumme vaiheisiin on täällä kuulunut alkuerät eli kokeiluluvan valmistelu, tuloksellinen kamppailu kokeiluluvan saannin välierissä ja menestyminen loppukilpailussa, vakinaisen ammattikorkeakoulu statuksen ja aseman hankkimisessa. Jokaiseen vaiheeseen on kuulunut vaativia tehtäviä.

Alkuerissä, välierissä ja loppukilpailussa menestyminen on täällä edellyttänyt hyviä yksilö- ja joukkuesuorituksia. Siinä on vaadittu hyviä valmennusohjelmia ja taitavia valmentajia. Yksilö- ja joukkuesuorituksia ovat tehneet ammattikorkeakoulukokeiluun sitoutuneet opettajat, muu henkilökunta ja tietenkin myös opiskelijat. Valmennusohjelmia ovat olleet

opettajien yhteiset suunnittelu- ja koulutustilaisuudet, projektit ja opettajien henkilökohtaiset jatko- ja täydennysopinnot. Taitavina ja vaativina valmentajina ovat työskennelleet kokeiluhankkeessa mukana olleiden oppilaitosten rehtorit:

Sirkka Reko, Anneli Tuovinen, Varpu-Leena Tirronen, Elisa Pirttilä, Kaino Vanninen, Raimo Saarelainen, Seppo Tiira ja Ilkka Kinnunen. Ratkaiseva merkitys tulosten tekemisessä on samalla tavoin ollut suunnittelija Lasse Neuvosen, talousjohtaja Petri Lintusen, tietohallintopäällikkö Juha Eskelisen, suunnittelija Ari Tarkiaisen, informaattikko Marjariitta Viirin, toimistosihteerit Tarja Tuonosen, toimistosihteerit Tarja Aspin ja monien projektiemme johtajien osaavalla työllä.

Vakinaisen ammattikorkeakoulun saamiseksi on vaadittu muutakin kuin tuloksellista työtä ammattikorkeakoulun sisällä. Menestyksen tekeminen ei olisi onnistunut, jos ammattikorkeakoulumme osakkaat, Joensuun kaupunki ja Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä, eivät olisi tehneet yhdessä menestyvälle ammattikorkeakoululle vaadittavaa yhteistä ylläpitäjäratkaisua. Ratkaiseva merkitys kehittämis- ja uudistamistyössämme on niin ikään ollut sillä, että meillä on ollut lukuisia hyviä yhteistyökumppaneita, tukijoita ja kannustajia niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla. Ammattikorkeakoulumme kehittämisessä on täällä vallinnut myös poliittinen ja maakunnallinen yhteisymmärrys. Kaikki tahot ovat täällä ymmärtäneet, että ammattikorkeakoulullamme, sen koulutusaloilla ja eri koulutusalojen ammatillisen asiantuntijuuden ja osaamisen kehittämisellä on keskeinen merkitys Pohjois-Karjalan tulevaisuuden tekemisessä.

Hyvä juhlayleisö! Esitän Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun puolesta kiitokset kaikille ammattikorkeakoulumme tekijöille, valmentajille, yhteistyökumppaneille, tukijoille, kannustajille ja ystäville. En esitä kiitoksia tästä avautuvan 45 tai 90 asteen suunnassa. Kiirikköön kiitokset koko 360 asteen peitolla tästä ympärilemme kaikkiin suuntiin!

Kokeiluvaiheen onnistumisista ja myös epäonnistumisista oppineina meidän tulee nyt katsoa ja viisaasti kulkea eteenpäin. Tulevaisuutta tehdessämme löydämme paljon sen tekemisen aineksia kokeiluvaiheestamme. Yksityiskohtaisesti niitä käsittelemättä otan esille vain joitakin ammattikorkeakoulumme aikaisemmissa avajaisissa juhlapuhujien esille tuomia ajatuksia ja näkemyksiä:

Ensimmäisissä avajaisissamme syksyllä 1992 juhlapuheen piti läänimme maaherra Hannu Tenhiälä. Hän sanoi: "Uudet aluepoliittiset strategiat ovat asettaneet koulutuksen entistä keskeisempään asemaan alueellisen kehityksen ongelmien ratkaisemisessa, tulevaisuuden kehityssuunnan määrittämisessä ja rakentamisessa." Maaherra luonnehti Pohjois-Karjalan ammattikorkeakouluhanketta maakunnan yhteiseksi hankkeeksi, kaikkien intressiryhmien yhteiseksi kehittämishankkeeksi Pohjois-Karjalassa ja sanoi, että se on maakuntamme kannalta ensiarvoisen tärkeä.

Lukuvuoden 1993-1994 avajaisjuhlan juhlapuheen piti Pohjois-Karjalan maakuntajohtaja Matti Puhakka. Hän katsoi, että ammattikorkeakoulut ovat löytäneet paikkansa koulutusjärjestelmässä ja ansainneet sen, jos kykenevät vastaamaan työelämän rakenteiden ja talouden murroksen haasteisiin. Puhakka piti tärkeänä nuorten omatoimisuuteen kasvatamista ja opettamista. Hän esitti, että kädestä opettamisen tilalle on löydettävä oppilaan ja opettajan välille työhön motivoiva ja uutta hakeva yhteistyö. Puhakan mielestä nuoret sitoutuvat näin opintoihinsa ja tutkintonsa suorittamiseen.

Syksyn 1994 avajaisissa puhunut toimitusjohtaja Matti Virtaala käsitteli puheessaan kansainvälistymistä, yritys-elämän ja koulutuksen yhteistyötä, johtamisen muutoksia, muutosvalmiutta ja yrittämistä. Hänen mielestään silta opiskelijoiden ja yritys-elämän välille tulisi rakentaa hyvin varhaisessa vaiheessa esimerkiksi tiimityöllä. Virtaala sanoi, että länsimaisessa johtamisessa on hierarkkisesta johtamisesta tultu tiimeihin. Hän painotti muutosmyönteisyyden oppimisen tärkeyttä, sanoi, ettei koululaitos kouluta vielä riittävästi ihmistä muuttumaan, vaikka tällainen valmius on yhä yleisemmin menestymisen keskeinen edellytys.

Viime syksynä avajaisissa juhlapuheen pitänyt Joensuun kaupunginjohtaja Juhani Meriläinen sanoi, että ammattikorkeakouluja tarvitaan taloudellisen kehityksen moottoreina ja alueellisen infrastruktuurin kehittäjinä. Meriläinen katsoi, että ammattikorkeakoulumme vahvuuksia ovat yhteistyömallit yritystoiminnan kanssa, kansainväliset projektit ja koulutus ja lähialueyhteistyö. Hän vetosi, että tästä eteenpäin näillä vahvuusalueilla on edettävä nykyistä tuntuvammin.

Arvoisa juhlayleisö! Olemme pyrkineet noudattamaan edellä esitettyjä luonnehdintoja, linjanvetoja ja kehittämismallit. Ne ovat mielestäni osuvia myös menestyksekkään tulevaisuutemme tekemisessä. Meillä on nyt vakinaisena ammattikorkeakouluna ratkaisevasti kokeiluvaihetta paremmat edellytykset ammatillisen asiantuntijuuden ja osaamisen kehittämisessä, uuden osaamisen tekemisessä sekä uusien menestysurien ja hankkeiden käynnistämässä.

Olen varma, että kohotamme lähivuosina merkittävästi toimintojemme ja ammatilliseen asiantuntijuuteen tähtäävän koulutuksemme laatutasoa. Tätä edistävät opettajien uudet tehtävä- ja toimenkuvat, aikaisempaa parempi opiskelijaohjaus, hyvät tietoliikenneyhteydet ja opetusteknologia, kehittynyt kansainvälinen yhteistyö ja aikaisempaa laajempi ja syvällisempi työelämäyhteistyö. Tason kohottamista palvelevat niin ikään yhteistoiminnallisuutta ja verkostotyötä painottava johtamisjärjestelmä, asiantuntijuusperiaatteella koottu ja toimiva hallintomme, tehostuvat tukipalvelut ja uudistettu organisaatiomme.

Dynaamisuus, muutosherkkyys, kehittämis- ja kehittymiskykyisyys, innovatiivisuus, laadun korostaminen, kansainvälisyys, asiakasläheisyys ja yhteistyökykyisyys olkoon tulevinakin vuosina ammattikorkeakoulumme keskeisiä ominaisuuksia. Meidän tulee määrätietoisesti opetuksessamme ja muussa toiminnassamme toteuttaa missiotamme, joka kuuluu:

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun tehtävänä on asiakaslähtöisesti parantaa myös Pohjois-Karjalan ja muun itäisen Suomen yritysten ja muun työelämän menestymistä alueen tunnistetuilla vahvuusalueilla, luoda aktiivisesti uudenlaisia yrittäjyyden ja ammatillisen asiantuntijuuden valmiuksia sekä tarjota nuorille kansainvälisesti kilpailukykyinen korkeakoulutusvaihtoehto Pohjois-Karjalassa.

Arvoisa juhlayleisö! Toivotan teidät kaikki tervetulleeksi Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun vakainaistamisjuhlaan ja lukuvuoden 1996-1997 avajaisiin. Lukuvuosi 1996-1997 on avattu.

Rehtori Pentti Maljojoen puhe Pohjois-Karjalan ammatti- korkeakoulun lukuvuoden 1997–1998 avajaisissa 3.9.1997

Rehtori, FT Pentti Maljojoki, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

*Kesä kauniina elää mielessäs' vielä.
Kuljit niityllä, rannalla, metsätiellä.*

*Katsoit värejä, loistoa, varjoja luonnon.
Niistä mieleesi jäi vahvat muistot ja juonnot.*

*Kesä antoi paljon, ei ottanut mitään.
Se minuuttas' rakensi, loi elämääs' hyvää.*

Arvoisa maaherra, hyvä juhlayleisö! Toivotan Teidät kaikki lämpimästi ja kauniin kesän muistoilla tervetulleiksi Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuoden 1997–1998 avajaisjuhlaan.

Avajaisjuhlamme on järjestyksessään kuudes, toinen vakinaisena ammattikorkeakouluna ja ensimmäinen uudessa Itä-Suomen läänissämme.

Niin muuttuu maailma, Eskoseni!

Alkava lukuvuosi tuo uutta sykkettä, toimeliaisuutta ja haasteita ammattikorkeakouluunme. Toimintamme on laajentunut Lieksaan ja Nurmekseen. Lieksassa järjestettävässä kaupallisessa koulutuksessa suuntaudutaan yritystoimintaan ja Nurmeksessa matkailualan opetukseen. Joensuussa uusina koulutusohjelmoina aloittavat puolestaan musiikin koulutusohjelma ja media-alan koulutusohjelma.

Nyt tehtävien laajennusten jälkeen ammattikorkeakoulussamme on yhteensä 18 koulutusohjelmaa ja noin 2 700 opiskelijaa (kalvo 1). Ammattikorkeakouluopetusta järjestetään Pohjois-Karjalan maakunnan kaikissa kaupungeissa, Joensuussa, Kiteellä, Lieksassa, Nurmeksessa ja Outokummussa. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu on kansainvälisessä

ammattikorkeakoulujen liigassa toimiva maakunnallinen ammattikorkeakoulu. Kansainväliseen liigaan kuuluminen on kirjattu visioomme:

Vuonna 2002 Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu toimii EU-maiden yhtenä menestyvimpänä ammattikorkeakouluna sekä kansainvälisessä että yritysten ja muun työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Ammattikorkeakoulu hyödyntää aktiivisesti toiminnassaan ja toimintojensa kehittämisessä sijaintietuaan EU-maiden itäisimpänä ammattikorkeakouluna.

Vuosi 2002 ei ole kaukana. Se on neljän vuoden ja neljän kuukauden päässä. Vision todeksi tekeminen koko koulutuksemme ja opetuksemme kentässä edellyttää edelleenkin määrätietoista kehittämistyötä paikallisesti, alueellisesti, kansallisesti ja myös kansainvälisesti. Siinä vaaditaan aiemminkin mainitsemaani neljän T:n ohjelmaa: Tieto–Taito–Tahuto–Tunne-ohjelmaa ja -osaamista.

Meidän tulee jatkaa edelleen hyvin edennyttä opetuksemme ja muiden toimintojemme laadun kohottamista. Eri koulutusalojen, koulutusohjelmien ja osaamisalueiden yhteistyössä on vielä paljon tekemistä, kun kehitämme ja uudistamme korkeakoulutasoista ammatillista asiantuntijuutta.

Aktiivista alueelliseen kehittämistyöhön osallistumista sekä kansainvälisen yhteistyön syventämistä ja laajentamista on niin ikään syytä jatkaa. Kaikella tällä teemme visiotamme todeksi (kalvo 2). Tässä työssä avainsanoja ovat: luovuus, innovatiivisuus, yhteistyö ja tiimityö, ammatillinen asiantuntijuus, kansainvälisyys ja verkostoituminen. Nämä ovat keskeisiä sanoja kaikessa strategiatyössämme.

Hengenahdistuksen välttämiseksi on syytä painokkaasti todeta, että tekemämme uudistamis- ja kehittämistyö on jo tähän saakka edennyt edellä esitettyjen ajatusten ja mallien mukaisesti. Tämä kertoo, että ammattikorkeakoulumme opettajat ja muu henkilöstö ovat aktiivisesti ja osaavasti sitoutuneet menestyksekkään tulevaisuutemme tekemiseen. Valovoimaisena esimerkkinä korkealla laatutasolla tehdystä työstä on vajaa viikko sitten Itä-Suomen muovi-metallikeskuksen tilojen vihkiäisissä hallintoministeri Jouni Backmannin lupaus, että Itä-Suomen muovi-metallikeskukselle annetaan valtakunnallisen osaamiskeskuksen status ja tehtävät. Lupauksen toteutuessa, mitä ei ole syytä epäillä, Itä-Suomen muovi-metallikeskus on ensimmäinen ammattikorkeakouluvetoinen valtakunnallinen osaamiskeskus Suomessa. Se avaa keskukselle mittavasti uusia mahdollisuuksia ja haasteita yritysten ja koulutusorganisaatioiden kanssa tehtävässä yhteistyössä Pohjois-Karjalassa, Itä-Suomessa, kansallisesti ja kansainvälisestikin.

Muovi-metalliosaamisen lisäksi merkittävää kehittämistä ja uusia avauksia tehdään ammattikorkeakoulussamme muun muassa muotoilualalla, kiviosaamisessa, telematiikassa, sosiaalitekniikassa, yritys- ja työelämäyhteistyössä, vain joitakin esimerkkejä mainitakseni. Yleisenä havaintona on se, että ammattikorkeakoulumme kaikilla koulutusaloilla on meneillään lupaavia ammatillista asiantuntijuutta kohottavia ja myös uudistavia hankkeita. Lukuvuosi 1997–1998 näyttää siis kaiken kaikkiaan kiinnostavalta ja lupaavalta.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun toimintojen hajauttaminen viiteen maakuntamme kaupunkiin sisältää uusia mahdollisuuksia ja haasteita. Se aiheuttaa myös kysymyksiä, joihin meidän tulee etsiä oikeat vastaukset ja ratkaisut. Miten taataan se, että koulutus kohotetaan kaikissa toimipisteissä korkeakoulutasoiseksi? Miten saadaan paikkakuntien ja toimipisteiden kirjasto- ja informaatiopalvelut riittäviksi korkeakouluopintoihin? Miten taataan opiskelijoille heidän opiskelussaan riittävät valintamahdollisuudet? Onko opiskelijoille tarjolla vapaa-ajan palveluja ja harrastusmahdollisuuksia? Miten aktiivisesti koulutuksen toimintaympäristö ja sen eri tahot tukevat ammattikorkeakouluopetuksen kehittämistä?

Se, että paikkakunnalle on sijoitettu ammattikorkeakouluopetuksiksi kehitettävää kou-

lutusta, luo menestyksen tekemiselle perustan. Kansalliselle ja kansainväliselle tasolle pääsy edellyttää määrätietoista suunnittelua, osuvaa strategiatyötä, toimintojen kehittämistä, henkilöstön ammatillisen asiantuntijuuden kohottamista, yritys- ja työelämäyhteistyön laajentamista ja syventämistä, kansainvälistämistä jne. Kaiken tämän mahdollistamiseksi henkilöstön tulee vahvasti sitoutua ja motivoitua jatkuvaan kehittämistyöhön.

Vähintäänkin yhtä tärkeätä oman henkilöstön sitoutumisen ja motivaation ohella on se, että ammattikorkeakouluopetukselle luodaan vahva ympäristön tuki, menestyksen tekemisessä tarvittava kumppanuus ja yhteistyö. Kumppanuudella tarkoitetaan yhteistyötä ammattikorkeakouluopetuksen, kaupunkien ja työelämän kesken. Tästä avautuu mahdollisuuksia ja toimintoja, joiden vaikutukset näkyvät työelämässä ja laajemminkin ammattikorkeakouluopetuksen toimintaympäristöissä. Erittäin tärkeänä kumppanuuden ja yhteistyön luomista ja kehittämistä pidän nimenomaan ammattikorkeakoulutoiminnan alkuvuosina.

Toivon, että maakuntamme kaupungit tukevat tahoillaan aktiivisesti ammattikorkeakoulutoiminnan kehittämistyötä. Itse asiassa ammattikorkeakoulutoiminnan tulisi liittyä elimellisesti kaupunkien strategiatyöhön. Maakunnalliseen ja Joensuun kaupungin strategiatyöhön osallistumisesta meillä on jo useilta vuosilta runsaasti myönteisiä kokemuksia. Joensuun kaupungin ja Pohjois-Karjalan Liiton tuki projekteissamme ja muissa kehittämissankkeissamme on ollut ratkaiseva. Kumppanuutta ja yhteistyötä pidän niin ikään hyvin muille tahoille esimerkiksi sopivana.

Näin muutamme maailmaa, Eskoseni!

Arvoisa juhlayleisö! Pidän erittäin tärkeänä sitä, että maakunnassamme ja Itä-Suomessa on tulevaisuudessakin monipuolinen ja korkean laatutason koulutuksen tarjonta. Menestyvän tulevaisuuden tekemisessä tarvitaan työnjakoa ja yhteistyötä korkeakoulujen, toisen asteen ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen välillä. Jokaisen koulutusorganisaation tulee suorittaa sille kuuluvat tehtävät mahdollisimman korkealla laatutasolla ja osaamisella (kalvo 3). Tässä meillä kaikilla osapuolilla on paljon työtä. Koulutus ja osaaminen voi toimia merkittävänä menestystekijänä, jos ja kun myös kumppanuudet ja yhteistyö ovat kunnossa. Tämä on koulutuksen ja osaamisen maakunnallista strategiatyötä, mihin haastoin maakuntamme koulutusorganisaatiot jo kaksi vuotta sitten.

Hyvät ammattikorkeakoulumme uudet ja opintojanne jatkavat opiskelijat! Toivotan Teidät tervetulleiksi aloittamaan ja jatkamaan opintojanne Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa. Toivon, että opintonne ovat mielenkiintoisia ja hyvin työelämän ammatillisiin asiantuntijatehtäviin valmentavia. Toivon, että ammattikorkeakoulumme tarjoaa teille hyviä oppimisympäristöjä.

Ammattikorkeakouluopinnoissa menestyminen ja opintojen suorittaminen säädetyssä tavoiteajassa riippuu ratkaisevasti siitä, miten taitavasti Te opiskelijat teette itsellenne henkilökohtaiset opintosuunnitelmanne, mitä suunnitelmianne valitsette, kuinka paneudutte opintoihinne sekä miten seuraatte ja arvioitte opintojenne etenemistä. Näissä kysymyksissä saatte ohjausta ja neuvontaa opintojen ohjaajilta, koulutusohjelmajohtajilta ja opettajiltanne. Myös ammattikorkeakoulun opintotoimisto palvelee Teitä näissä asioissa. Olkaa aktiivisia ja oma-aloitteisia omien opintojenne suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Käyttäkää tehokkaasti hyväksenne ammattikorkeakoulun ohjaus- ja neuvontapalveluja! Tehkää opinnoissanne todeksi sanonta: Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty!

Omien opintojen suunnittelun ja määrätietoisen suorittamisen lisäksi ammattikorkeakouluopinnot sisältävät monenlaisia työtapoja (kalvo 4). Niihin kuuluu itsenäistä opiskelua, tiimeissä ja ryhmissä työskentelyä, projektityötä, harjoittelua, tiedon muokkaamista ja soveltamista, uuden tiedon tuottamista, tutkivaa oppimista sekä kirjallista ja suullista viestintää. Tällaisten työskentelymuotojen ja taitojen oppiminen on tärkeää siksi, että niitä

vaaditaan yhä yleisemmin työelämän eri alojen ammatillisissa asiantuntijatehtävissä ja niiden kehittämisessä. Niiden osaaminen edistää työ- ja ammattiurille etenemistä ja vahvistaa asiantuntijatyössä menestymistä.

*Kesä kaunis antoi voimaa meille.
Nyt siirrymme innolla opin teille.*

*Kesä antoi paljon, ei ottanut mitään.
Loi opin halun ja janoa syvää.*

*Halun ja janon voin tyydyttää täällä.
Ammattikorkeessa, ihan paikan päällä.*

Toivotan ammattikorkeakoulumme opiskelijoille, opettajille ja muulle henkilökunnalle menestystä lukuvuoden 1997–1998 työssä. Tehkäämme työssämme tänäkin lukuvuonna runsaasti ammatillisen asiantuntijuuden ja osaamisen tieto- ja taitovoittoja!

Rehtori Pentti Maljojoen puhe Pohjois-Karjalan ammatti- korkeakoulun lukuvuoden 1998–1999 avajaisissa 7.9.1998

Rehtori, FT Pentti Maljojoki, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Arvoisa juhlayleisö! Toivotan Teidät tervetulleiksi Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuoden 1998–1999 avajaisjuhlaan. Kokeiluvuodet 1992–1996 mukaan lukien lukuvuosi 1998–1999 on seitsemäs ja kolmas vakinaisena ammattikorkeakouluna. Kaikki ammattikorkeakoulumme toimintavuodet ovat olleet kehittämisen ja uudistamisen aikaa niin sisäisessä toiminnassamme kuin ulkoisissa yhteistyösuhteissammekin. Tavoitteellinen toimintojemme parantaminen, laatutason kohottaminen on perustunut viime vuosina yhä määrätietoisemmin valtioneuvoston vuosille 1995–2000 hyväksymään koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan ja opetusministeriön kanssa sovittuihin ammattikorkeakoulujen yhteisiin kehittämisen tavoitteisiin. Näistä asiakirjoista määritetty kaikkien Suomen ammattikorkeakoulujen kehittämisen linjauksia ja suuntia.

Kaikkia ammattikorkeakouluja koskevien kehittämisen velvoitteiden lisäksi Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu saa merkittävästi toimintoihinsa ja niiden kehittämiseen haasteita ja mahdollisuuksia toimintaympäristöistään, Pohjois-Karjalasta ja koko Itä-Suomesta. Meidän tulee tuntea toimintaympäristömme – sen vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat sekä kehittämistä koskevat strategiat ja tavoitteet. Niitä löytyy mm. Pohjois-Karjalan kehittämisohjelmista ja Itä-Suomen muiden maakuntien kehittämisohjelmista. Myös omasta ammattikorkeakoulustamme meidän tulee tunnistaa vahvuutemme, heikkoutemme, mahdollisuutemme ja uhkamme.

Tällaisen sisäisen ja toimintaympäristöjämme koskevan tarkastelun perusteella voimme hahmotella ammattikorkeakoulullemme kehittämisen strategioita, tavoitteita ja ohjelmia, joilla on selkeät yhteydet ja yhteistyösuhteet toimintaympäristöjemme yrityksiin ja muihin työelämän organisaatioihin. Keskeiseksi pyrkimyseksemme tulee näin oman ja toimintaympäristöjemme ammatillisen osaamisen ja asiantuntijuuden kehittäminen ja uudistaminen. Tällaiset linjaukset näkyvät selvästi ammattikorkeakoulumme missiossa, tehtäväkuvauksessa:

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun tehtävänä on asiakaslähtöisesti parantaa Pohjois-Karjalan ja muun itäisen Suomen yritysten ja muun työelä-

män menestymistä alueen tunnistetuilla vahvuusalueilla (koulutus, kivi, elintarvike, metsä, muovi-metalli, hyvinvointi, tietotekniikka, matkailu ja kulttuuri), luoda aktiivisesti uudenlaisia yrittäjyyden ja ammatillisen asiantuntijuuden valmiuksia sekä tarjota nuorille kansainvälisesti kilpailukykyinen korkeakoulutusvaihtoehto Pohjois-Karjalassa.

Edellä esitettyjen linjausten sekä niitä toteuttavien ohjelmien tulisi näkyä ammattikorkeakoulumme strategisessa suunnitelmassa ja opetusministeriön kanssa vuodeksi 1998 ja 1999 allekirjoittamassamme tavoite- ja tulossopimuksessa. Tavoite- ja tulossopimus on ammattikorkeakoulumme toimintojen ja niiden kehittämisen kannalta keskeinen asiakirja. Sopimuksessa, joka vielä nyt tehdään aina vuodeksi kerrallaan ja joka lähivuosina muuttuu kolmivuotiseksi, sovitaan keskeisistä ammattikorkeakoulumme kehittämisen määrällisistä ja laadullisista tavoitteista ja tuloksista. Sopimuksen linjauksia konkretisoimme vuosittain tekemissämme toimintasuunnitelmissa ja käytännön toiminnassamme.

Tavoite- ja tulossopimuksessa sovitaan ammattikorkeakoulujen kehittämisen yhteisistä tavoitteista, ammattikorkeakoulun tehtävä, rakenteellisesta kehittämisestä, koulutustarjonnasta, muista kehittämistavoitteista, toimiluvan kehittämisveloitteista ja voimavaroista sekä sopimuksen tavoitteiden toteutumisen seurannasta ja raportoinnista. Koska sopimus on ammattikorkeakoulumme ja myös yhteistyökumppaneittemme kannalta tärkeä, on siitä paikallaan mainita tässä joitakin kohtia. Mitä siis olemme sopineet?

Rakenteellisessa kehittämisessä käsitellään lähes kaikkia ammattikorkeakoulumme koulutusohjelmia. Esimerkiksi informaatiotekniikan koulutusohjelmassa lisätään tietoliikennetekniikkapainotusta, kivitekniikan insinööri-koulutuksen kehittämistä jatketaan EU-projektin kautta ja International Business Management -ohjelma profiloituu kilpailukykyiseksi kansainvälisen kaupan asiantuntijaohjelmaksi. Metsä- ja puutalouden koulutusohjelmissa luvataan keskittyä vahvuusalueiden profilointiin, joita ovat ympäristöosaaminen, tietojärjestelmät, puutekniikka ja jatkojalostus, kansainvälinen kauppa ja kansainvälinen toiminta. Samoin on sovittu, että Itä-Suomen alueella tiivistetään yhteistyötä alueen ammattikorkeakoulujen terveysalojen koulutusohjelmien ja yliopistojen kanssa. Omassa terveysalan koulutusohjelmassa sitoudutaan maakuntastrategian mukaisesti väestön hyvinvoinnin ja hyvinvointiklusterin kehittämiseen.

Koulutustarjonta koostuu ensi vuonna 20 koulutusohjelmasta, ja vakinaisia aloituspaikkoja on yhteensä 730, mikä on noin 7 % enemmän kuin tänä vuonna. Uutena koulutusohjelmana käynnistetään tietojenkäsittelyn koulutusohjelma. Aikuiskoulutuksessa ammattikorkeakoulullamme on tulevana vuonna 660 aloituspaikkaa, 8 % enemmän kuin tänä vuonna.

Muissa kehittämistavoitteissa ovat mukana matemaattis-luonnontieteellinen opetus, kielten opetuksen monipuolistaminen, kansainvälistäminen, henkilöstön kehittäminen, kirjasto- ja informaatiopalvelut sekä tietoyhteiskuntahanke, työelämäsuhteet sekä tutkimus- ja kehitystyö. Matemaattis-luonnontieteellisissä aineissa kehitetään mm. yritysyhteistyötä. Kieltenopetuksessa ruotsin ja englannin kielten lisäksi opiskelijoille tarjotaan saksan, venäjän, ranskan, espanjan ja kiinan kieliä. Opiskelijavaihdossa tavoitteena, että yli 200 opiskelijaamme opiskelee tai harjoittelee yli kolme kuukautta ulkomailla ja että meille saapuu vastaavaksi ajaksi 160 opiskelijaa ulkomailta. Myös työelämäsuhteita aiotaan monipuolistaa ja syventää eri tavoin. Tutkimus- ja kehitystyön osalta työelämäyhteistyö on niin ikään vahvasti esillä useilla ammattikorkeakoulun osaamisaloilla. Tulevana vuonna 10 opettajaamme osallistuu tohtorikoulutukseen, 40 lisensiaattikoulutukseen ja 30 PD-koulutukseen.

Voimavaroissa ammattikorkeakoulun perusrahoitus tulee ammattikorkeakoulun yksikköhinnan ja opiskelijamäärän tulona. Hankerahoitusta ammattikorkeakoulumme saa tulevana vuonna 3,8 mmk. Se käytetään opettajien jatkokoulutukseen, kansainvälistämiseen, kirjasto- ja informaatiopalveluihin, Suomi tietoyhteiskunnaksi -hankkeeseen sekä ura- ja rekrytointipalveluihin. Tuloksellisuusrahoitusta haetaan ja jaetaan ammattikorkeakouluilla erikseen päätettävien kriteerien perusteella.

Sopimuksessa asetettujen tavoitteiden ja sopimusten muuta toteutumista arvioidaan seuraavien tavoite- ja tulossopimusten tekemisen yhteydessä.

Koska tavoite- ja tulossopimukseen sisältyy ammattikorkeakoulumme merkittäviä kehittämisen tavoitteita, on tärkeää, että kaikki opettajamme ja muu henkilökuntamme perehtyy siihen perusteellisesti. Sopimus on keskeinen asiakirja eri toimipisteiden, koulutusalojen ja koulutusohjelmien kehittämisessä sekä yksittäisissä hankkeissamme.

Millä tavoin sitten itse seuraamme ja arvioimme omaa toimintaamme? Kuinka saamme tietoa siitä, miten määrätietoisesti ja taitavasti olemme kulkeneet ammattikorkeakoulumme visiota kohti? Olemmeko oikealla tiellä visiotamme tavoitellessamme vai olemmeko mahdollisesti sivupoluilla tai joissakin toiminnoissamme eksyksissä? Miten löydämme oikealle tielle, jos olemme siltä harhautuneet? Mitä toimintojamme ja toimintatapojamme meidän tulisi parantaa?

Näihin kysymyksiin haemme vastauksia tulevana lukuvuonna ammattikorkeakoulussamme tehtävillä arvioinneilla ja laatujärjestelmien kehittämisellä. Osallistumme Itä-Suomen ammattikorkeakoulujen yhteiseen arviointihankkeeseen, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen terveysalan koulutuksen arviointiin ja ammattikorkeakoulujen vieraskielisten koulutusohjelmien arviointiin. Lisäksi ulkopuolinen asiantuntijaryhmä tulee arvioimaan meillä käytössä olevaa arviointijärjestelmäämme. Näiden arviointien lisäksi eräissä yksiköissämme ja koulutusohjelmissamme on otettu käyttöön ja kehitetään niiden omia laatujärjestelmiä.

Arviointit ja laatujärjestelmät eivät saa olla itsetarkoituksia. Niiden avulla voimme saada tietoa siitä, mikä on toimintojemme ja toimintatapojemme laadun taso, mitkä ovat vahvuutemme ja heikkoutemme ja missä asioissa ammattikorkeakoulussamme on syytä pyrkiä parempiin suorituksiin ja tuloksiin. Arviointit eivät ole arvostelua. Pikemminkin ne tulee ymmärtää oman toimintamme kehittämisen välineinä. Esimerkiksi hyvin suunniteltu ja toteutettu koulutusohjelman itsearviointi antaa arvokasta tietoa koulutusohjelman suuntaamiseksi sellaiseen ammatilliseen asiantuntijuuteen ja osaamiseen, millä nyt ja ennen kaikkea tulevaisuudessa on työelämässä kysyntää. Kaiken kaikkiaan toimivalla ja säännöllisesti toistettavalla itsearvioinnilla saamme tietoja ja kokemuksia, joita hyödyntämällä ammattikorkeakoulumme ottaa vankan ja arvostetun aseman suomalaisten korkeakoulujen keskuudessa ja myös kansainvälisesti.

Itä-Suomen ammattikorkeakoulujen arviointihanke tähtää erityisesti itsearvioinnin kehittämiseen. Siinä ammattikorkeakoulut arvioivat omaa toimintaansa kahdeksalla alueella. Arviointialueita ja -kohtia ovat ammattikorkeakoulun johtajuus, strateginen suunnittelu, asiakas- ja markkinasuuntautuneisuus, tiedot ja niiden analysointi, henkilöstön kehittäminen, prosessien hallinta, toiminnan tulokset ja yhteiskunnalliset vaikutukset. Tässä tänä syksynä toteutettavassa itsearvioinnissa ovat mukana ammattikorkeakoulun johto, opettajat, muu henkilökunta ja opiskelijat. Itsearviointiin liittyvä koulutus on jo aloitettu. Toivon, että itsearviointi on kaikille osallistujille mielenkiintoinen opiskelu- ja oppimistapahtuma ja että sillä saadaan arvokasta tietoa ja kokemusta ammattikorkeakoulumme eri osaamisalojen laatutason kohottamiseen. Uskon, että itsearviointi edistää myös eri osaamisalojemme ja niillä työskentelevien työnjakoa ja yhteistyötä.

Ammattikorkeakoulullamme on kaksi johtavaa tunnuslausetta: Monien mahdollisuuksien maailma. Teoriaa ja käytäntöä sopivassa suhteessa. Näiden tunnuslauseiden todeksi tekeminen kuuluu opettajille, muulle henkilökunnalle, opiskelijoille, meille kaikille.

Monien mahdollisuuksien maailma tarkoittaa sitä, että ammattikorkeakoulumme opetustarjonta on monipuolinen. Se koostuu kuudesta koulutusalaista ja 20 koulutusohjelmasta. Opiskelijalle tämä tarjoaa runsaasti erilaisia valintamahdollisuuksia opintosuunnitelmassaan ja sen toteuttamisessa. Laajan opetustarjonnan lisäksi monien mahdollisuuksien maailma sisältää erilaisia oppimisympäristöjä ja opiskelumuotoja. Erilaiset oppimisympäristöt – opinnot ammattikorkeakoulussa, työelämässä ja ulkomailla – tarjoavat opiskelijalle asiantuntijatietoja ja -taitoja, monipuolisia ja kiinnostavia oppimistilanteita sekä aitoja yhteyksiä työelämään. Itsenäisessä opiskelussa, ryhmäopetuksessa, tiimi- ja projektityössä, opinnäytetyön tekemisessä ja harjoittelussa opiskelija saa valmiuksia, joita hän tarvitsee työelämän ammatillisissa asiantuntijatehtävissä kehityksensä ja asiantuntijuuden kehittämisessä. Siis teoriaa ja käytäntöä sopivassa suhteessa!

Hyvät opiskelijat, ammattikorkeakoulumme opettajat ja muu henkilökunta! Toivotan teille kaikille menestyksellistä lukuvuotta 1998–1999! Toivon, että saavutamme yhteistyöllä ja yksilösuorituksilla hyviä tuloksia ammattikorkeakoulussamme ja yhteistyökumppaneittemme kanssa.

ARVIOINTIALUEITA JA -KOHTIA KUVAAVAT PERUSAJATUKSET LIITE

1 JOHTAJUUS (80)

Tällä arviointialueella tarkastellaan, miten ylimmät johtajat henkilökohtaisesti kehittävät ja ylläpitävät arvoja, organisaation suuntaa, suorituskykytavoitteita, asiakassuuntautumista ja erinomaisuuteen tähtäävää johtamiskäytäntöä. Lisäksi tarkastellaan, miten arvot ja odotukset ilmenevät johtamiskäytännössä ja miten edistetään jatkuvaa oppimista ja parantamista kaikkialla organisaatiossa.

2 STRATEGINEN SUUNNITTELU (70)

Tällä arviointialueella tarkastellaan, miten organisaatiossa asetetaan strateginen suunta ja miten tuotetaan keskeiset toimintasuunnitelmat. Lisäksi tarkastellaan, miten suunnitelmat muunnetaan tehokkaaksi käytännön toiminnaksi.

3 ASIAKAS JA MARKKINASUUNTAUTUNEISUUS (80)

Tällä arviointialueella tarkastellaan, miten organisaatiossa määritetään asiakkaiden ja markkinoiden vaatimukset ja odotukset. Lisäksi tarkastellaan, miten asiakassuhteita edistetään ja asiakkaiden tyytyväisyys selvitetään.

4 TIEDOT JA NIIDEN ANALYSOINTI (80)

Tällä arviointialueella tarkastellaan tietojen valintaa, hallintaa ja tehokasta hyödyntämistä, joilla tuetaan keskeisiä prosesseja, toimintasuunnitelmia sekä toiminnan seuranta ja parantamista.

5 HENKILÖSTÖN KEHITTÄMINEN (100)

Tällä arviointialueella tarkastellaan, miten henkilöstö voi kehittää ja hyödyntää kaikkia voimavarojaan sopusoinnussa organisaation tavoitteiden kanssa. Tämän lisäksi tarkastellaan, miten luodaan ja ylläpidetään työympäristö ja ilmapiiri, jotka edistävät erinomaista suorituskykyä sekä henkilökohtaista ja koko organisaation osallistumista ja oppimista.

6 PROSESSIEN HALLINTA (100)

Tällä arviointialueella tarkastellaan prosessien hallintaa liittyen asiakassuuntautuneeseen tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen, tuotteiden ja palveluiden toimittamiseen, tukitoi-

mintoihin ja yhteistyöhön kumppanien ja toimittajien kanssa. Lisäksi tarkastellaan, miten keskeiset prosessit suunnitellaan ja miten niitä hallitaan ja parannetaan erinomaisen suorituskyvyn saavuttamiseksi.

7 TOIMINNAN TULOKSET (430)

Tällä arviointialueella tarkastellaan, miten asiakastyytyvää, taloutta ja markkina-asemaa, henkilöstöä, yhteistyökumppaneita ja toimittajia sekä toiminnan suorituskykyä kuvaavat tunnusluvut ovat kehittyneet. Tämän lisäksi tarkastellaan, millaisia tunnusluvut ovat verrattuna kilpailijoiden tunnuslukuihin tai muihin vertailutietoihin.

8 YHTEISKUNNALLISET VAIKUTUKSET (60)

Tällä arviointialueella tarkastellaan, millaisia vaikutuksia organisaation toiminnalla ja tuotteilla on yhteiskuntaan, ihmisten hyvinvointiin, elinympäristöön ja luonnonvaroihin. Alueella kuvataan mm. menettelyjä, joilla ehkäistään ja vähennetään asioita, joilla voi olla kielteisiä vaikutuksia toiminnalle ja julkisuuskuvalle. Tämän lisäksi tarkastellaan, miten edellä mainittuihin vaikutuksiin liittyvät tunnusluvut ovat kehittyneet ja millaisia tunnusluvut ovat verrattuna kilpailijoiden tunnuslukuihin ja muihin vertailutietoihin.

Rehtori Pentti Maljojoen puhe Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuoden 1999–2000 avajaisissa 6.9.1999

Rehtori, FT Pentti Maljojoki, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Arvoisa opetusministeri, kutsuvieraat, hyvä juhlayleisö! Toivotan Teidät kaikki lämpimästi tervetulleiksi Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuoden 1999–2000 avajaisjuhlaan.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun suunnittelu aloitettiin virallisesti kevättalvella 1989, yli kymmenen vuotta sitten. Kokeilun aloitimme syksyllä 1992, ja vakinaisen ammattikorkeakoulun statuksen valtioneuvosto myönsi meille kesäkuussa 1995. Elokuussa 1996 käynnistimme toimintamme uudella organisaatiolla ja omalla henkilöstöllämme vakinaisena ammattikorkeakouluna, ensimmäisessä aallossa kahdeksan muun vakinaisen ammattikorkeakoulun kanssa.

Nyt, lukuvuoden 1999–2000 avajaisjuhlassamme on aiheellista mainita vain joitakin asioita viime lukuvuodelta. Koko ammattikorkeakouluumme koskien korkeakouluksi organisoitumisemme on edennyt kolmena viime vuonna, vakinaisena korkeakouluna, onnistuneesti. Uudet opetus-, hallinto-, johtamis- ja talousjärjestelmämme toimivat hyvin ja niissä toteutuu korkeakoululle ominaiset tunnuspiirteet. Tästä kiitokset ja tunnustus kuuluu kaikille opettajillemme, muulle henkilökunnallemme ja myös opiskelijoillemme. Samalla tavoin esitän kiitokset koko korkeakoulumme puolesta ammattikorkeakoulumme osakkailla, Joensuun kaupungille ja Pohjois-Karjalan koulutus kuntayhtymälle. Osakeyhtiön perustaminen ammattikorkeakoulumme omistajaksi oli jo tähän saakka kertyneiden kokemusten perusteella onnistunut ratkaisu. Tämä on luonut vahvan ja toimivan perustan hyvälle ja erinomaisille tuloksille ammattikorkeakoulumme eri tehtäväalueilla.

Sitten pari yksittäistä esimerkkiä erinomaisesta menestymisestämme. Ehkä merkittävin näistä oli viime lukuvuonna se, että valtioneuvosto myönsi ammattikorkeakoulumme Itä-Suomen muovi-metallikeskukselle valtakunnallisen osaamiskeskuksen statuksen. Meillä on tämän saavutuksen kautta keskeinen vastuu muovi-metalliosaamisen kehittämisessä niin, että siinä luodaan osaamista, toimintaa ja innovaatioita, joilla sijoitumme kansallises-

ti ja kansainvälisesti osaajien kärkijoukkoon. Näin vahvan tulevaisuuden tekeminen vaatii laajan verkoston rakentamista suomalaisten ja ulkomaalaisten yliopistojen ja muiden korkeakoulujen kanssa. Myös ammattikorkeakoulumme sisällä tarvitaan hyvää yhteistyötä opettajiemme ja Itä-Suomen muovi-metallikeskuksen henkilöstön välillä, koska osaamiskeskustoiminta luo erinomaiset mahdollisuudet muovi- ja konealan insinöörikoulutuksemme kansainväliselle huipputasolle sijoittumiselle. Vähintäänkin yhtä tärkeää on meille se, että laajennamme ja syvennämme yhteistyösuhteitamme osaamiskeskustyössä tämän toimialan yritysten kanssa niin alueellisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Osaamiskeskus on tunnustus ammattikorkeakoulussamme ja aiemmin Wärtsilän teknillisessä oppilaitoksessa tehdystä hyvästä asiantuntijatyöstä ja samoin vahvasta yhteistyöstä teollisuuden kanssa, mutta samalla se tuo meille hyvin mittavia haasteita. Lähelläkohdat menestyvän tulevaisuuden tekemiselle ovat erinomaiset sen perusteella, että tämä kehittämishankkeemme on arvioitu EU-rahoitteisena projektina kahdessa kansallisessa arvioinnissa parhaiten Suomessa toteutettujen hankkeiden kärkijoukkoon. Toinen vastaavalla tavoin menestynyt projekti on muotoilualan hankkeemme.

Ammattikorkeakoulustamme löytyy viime lukuvuodelta monia muitakin eri osaamisalojen menestystarinoita. Toivon, etten loukkaa opettajiamme, muuta henkilökuntaamme ja opiskelijoitamme, kun tässä puheessani en voi niitä kuvailla. Niiden tarkasteluun voimme palata muissa yhteyksissä.

Arvoisat kuulijat! Aloitamme korkeakoulussamme kahdeksatta ja kahden vuosituhatluukuvuotta. Henkilökuntamme ja opiskelijamme sekä yhteistyökumppanimme tekevät lukuvuonna 1999–2000 korkeakoulutyötä kahdella vuosituhatluukuvuonna. Meidän tulee edelleen kehittää opetustamme ja muita toimintojamme sekä yhteistyötä yritysten, muun työelämän ja muiden yhteistyökumppaniemme kanssa. Opetuksessa keskeisenä tehtävänä on sen laatutason jatkuva kohottaminen ja tässä kansainvälistäkin tunnustusta saaneen tietoverkkomme monipuolisempi hyödyntäminen, hyvin käynnistyneen arviointitoimintamme vakiinnuttaminen, opiskelijaohjauksen vahvistaminen ja eri osaamisalojen yhteistyön lisääminen.

Korkean laatutason opetus tulee olla tulevaisuudessakin ammattikorkeakoulumme johtava tekijä niin oman identiteettimme kuin ulkoisen imagoon meidän kehittämisessä. Siitä hyötyvät opiskelijamme, opettajamme, koko korkeakoulumme ja myös työelämä, jonka erilaisiin asiantuntijatehtäviin ja niiden kehittämiseen opiskelijamme siirtyvät opintojensa jälkeen. Tähän sisältyy niin ikään opiskelijoiden työelämässä harjoittelun ja työelämästä tulevien opinnäytetöiden laadun jatkuva parantaminen. Näillä alueilla opettajiemme ja opiskelijoittemme yhteistyö työelämän eri tahojen kanssa on avainasemassa. Uskon, että omien asiantuntijoittemme työllä sekä heidän ja yhteistyökumppaneittemme yhteistyöllä pidämme yllä korkeaa laatua sekä parannamme ja monipuolistamme osaamistamme. Korkealla opetuksen laadulla saamme myös opintoihinsa hyvin motivoituvia hyviä opiskelijoita. Siis teoriaa ja käytäntöä sovivassa suhteessa!

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu on solminut Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:n kanssa ammattikorkeakoulumme opettajia koskevan uuden työehtosopimuksen. Sen käyttöönotto mahdollistaa opetushenkilöstömme töiden sisältöjen ja työmuotojen sekä koulutusalojen välisen yhteistyön kehittämisen huomattavasti paremmin kuin aiempi, opetusaloittain vahvasti eriytynyt sopimusjärjestelmä. Toivon, että löydämme opettajiemme kanssa hyvät ratkaisut uuteen työehtosopimukseen siirtymisessä, kuten olemme onnistuneesti monet muutkin asiat yhdessä ratkaisseet.

Tulevan vuosituhatluukuvuoden ensimmäisenä vuonna käynnistyy toinen Euroopan unionin rakennerahastokausi. Siihen liittyen olemme valmistelleet useita hankkeita, joiden toteutuminen

vahvistaa osaamisemme kehittämistä ja yhteistyötä alueen yritysten ja muun työelämän kanssa. Osaamiskeskusohjelman toteuttaminen yhdessä Joensuun tiedepuiston kanssa kytkeytyy eri hankkeineen kiinteästi tulevan rakennerahastokauden merkeissä tehtäviin ratkaisuihin.

Joensuun tiedepuisto, jonka osakkaana ammattikorkeakoulumme on, tulee olemaan tulevalla vuosituhanalla merkittävä yhteistyöareena, jossa Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, Joensuun yliopisto, yritykset ja muut toimijatahot tekevät yhteistyötä. Näillä näkymin tulevina vuosina tiedepuistoon sijoittuu mittava osa ammattikorkeakoulumme media-alan ja informaatiotekniikan koulutusta, tutkimusta ja yritys yhteistyötä. Joensuun kaupungin valtuusto teki viikko sitten ratkaisevan avauksen Joensuun tiedepuiston tulevan kehittämisen kannalta, kun se vahvasti tuntuvasti osakkuuttaan tiedepuistossa ja sitoutui muillakin tavoin sen laajennusohjelman rahoitukseen. Valtuuston päätös oli mielestäni asian käsittelyyn liittyvine asiallisine puheenvuoroinen merkittävä niin elinkeinopolitiikan, yritystoiminnan kuin osaamisenkin vahvistamisen kannalta. Uskon, että Joensuun tiedepuisto korkeakoulujen ja työelämän eri tahojen yhteistyön areenana edistää Joensuussa ja koko Pohjois-Karjalassa yrittäjyyttä, työllisyyttä ja laajemminkin menestyvän tulevaisuuden tekemistä. Nyt Joensuun kaupungin tekemän mittavan avauksen jälkeen on toivottavaa, vai pitäisikö sanoa, että me pohjoiskarjalaiset edellytämme, että opetusministeriö ja työministeriö antavat ensi tilassa selkeän lupauksen Joensuun tiedepuiston kansallisesta rahoituksesta. Asiallisesti ottaen se on jo neuvoteltu valmiiksi. Nyt odotamme päätöstä.

Arvoisa juhlayleisö! Viime viikkoina on korkeakoulumaailmassa julkisesti ja sisäisesti keskusteltu runsaasti siitä, pitäisikö ammattikorkeakouluissa tehdä tutkimusta. Kuuluuko tutkimus ammattikorkeakoulun tehtäviin? Millaista tutkimusta ammattikorkeakoulut voisivat tai niiden tulisi tehdä? Miten ammattikorkeakoulun tutkimus tulisi resursoida? Itsekin olen osallistunut tähän keskusteluun. Se kuuluu tehtäviini korkeakoulun rehtorina.

Olen lähestynyt tätä kysymystä siten, että olen liittänyt sen ammattikorkeakoulujen tehtäviin, jotka on tuotu esille useissa ammattikorkeakouluja koskevissa virallisissa asiakirjoissa ja luonnehdinnoissa. Lähtökohtana korkeakoulupoliittisesti on se, että ammattikorkeakoulujen tehtävänä on valmistaa opiskelijoita työelämän vaativiin ammatillisiin asiantuntijatehtäviin ja niiden edelleen kehittämiseen. Tämän lisäksi ammattikorkeakoulujen tulee osallistua alueelliseen kehittämistyöhön ja alueellisen infrastruktuurin kehittämiseen sekä tehdä tutkimus- ja kehitystyötä työelämän, erityisesti pk-yritysten, kanssa. Tämän pidemmälle ammattikorkeakoulujen tehtäviä luonnehtimatta on yksiselitteisesti selvää, että ammattikorkeakoulussa tulee tehdä, niin kuin korkeakouluissa yleisesti, tutkimusta. Se on keskeinen tehtäväalue niin ammattikorkeakoulujen oman osaamisen ja asiantuntijuuden kehittämisessä kuin työelämänyhteistyössäkin.

Mielestäni lausuntokierroksella tämän kuukauden loppuun saakka olevassa koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaluonnoksessa vuosille 1999–2004 on asiallisesti ja osuvasti tuotu esille ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehittämistyön alueet ja tehtävät. Toivon, että nämä linjaukset ja luonnehdinnat ovat mukana myös lopullisesti hyväksyttävässä suunnitelmassa.

Vaikka tiedänkin, että ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyöstä käytävä keskustelu lämpenee edelleen lähiviikkoina, esitän seuraavaksi joitakin yksityiskohtaisempia perusteluja tästä asiasta. Siis, miksi pitää tehdä tutkimusta ammattikorkeakouluissa?

1. Ammattikorkeakoulut ovat jo nyt monilla tavoin mukana suomalaisessa innovaatiojärjestelmässä, esimerkiksi valtioneuvoston vuosille 1999–2006 hyväksymissä valtakunnallisissa osaamiskeskuksissa (meillä täällä veto-vastuu muovi-metalliosaamisessa).

2. Ammattikorkeakoulut osallistuvat useilla Suomen alueilla teknologiakeskusten ja tiedepuistojen toimintaan yhteistyössä yliopistojen ja muiden korkeakoulujen sekä yritysten kanssa. Toiminta liittyy kansalliseen ja alueelliseen innovaatiojärjestelmään, jossa läheisesti työelämään liittyvällä tutkimuksella ja kehitystyöllä on merkittäviä tehtäviä.
3. Vaativat tehtävät aluekehitystyössä sekä yritysten ja muun työelämän kanssa vaativat soveltavaa tutkimusta ja kehitystyötä.
4. Ammattikorkeakoulun ja sen henkilöstön asiantuntijuuden kehittämiseksi vaaditaan läheisesti työelämään ja sen muutoksiin kytkeytyvää tutkimusta.
5. Ammattikorkeakoulujen yhteistyö suomalaisten ja ulkomaalaisten korkeakoulujen kanssa sisältää tutkimustehtäviä.
6. Työelämän, ammattien ja ammatillisten asiantuntijatehtävien sekä niiden muutosten selvittämisessä tarvitaan ammattikorkeakoulujen omaa tutkimusta. Ammattikorkeakoulujen vahva työelämäkytkentä antaa tämän toteuttamiseen hyvät edellytykset.

Hyvät kuulijat! Miten tästä eteenpäin tutkimuksen vaativilla ja haasteellisilla poluilla? Nyt ei mielestäni ole viisasta käydä juupas-eipäs-keskustelua. Tosiasiat on helposti tunnistettavissa. Ne pitää myös aidosti tunnustaa. Virallisissa asiakirjoissa ammattikorkeakouluille luonnehditut tehtävät tutkimus- ja kehitystyössä eivät käsittääkseni ole tarkoitettu aprilliviesteiksi.

Tulevina vuosina, koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman aikana, vuosina 2000–2004, on keskeisenä asiana rakentaa toimiva ja menestystä luova työnjako ja yhteistyö tiedekorkeakoulujen ja ammattikorkeakoulujen kesken. Rehtiä kilpailuakaan ei ole syytä tukahduttaa niillä areenoilla ja kentillä, joilla ammattikorkeakoulujen ja tiedekorkeakoulujen osaamisalueet leikkaavat toisiaan tai ovat toisilleen päällekkäisiä. Monopoliaseman antaminen jollekin taholle tutkimus- ja kehitystyössä voi jäykistää tutkimuksen rakenteita, vähentää luovuutta ja innovatiivisuutta. Monopoliasema ilmeisesti vaikeuttaisi suomalaisen yhteiskunnan hyvinvoinnin kehittämistä, yritysten ja muun työelämän kansallista ja kansainvälistä kilpailukykyä sekä jättäisi aukkoja osaamiseen ja osaamisrakenteisiin sekä niiden kehittämiseen. Toimivan työnjaon, yhteistyön ja rehdin kilpailun merkitykset korostuvat Suomen kaltaisissa pienissä maissa ja niiden osaamisintensiivisten asiantuntijatehtävien, yritystoiminnan ja tutkimuksen tason kohottamisessa.

Arvoisa yleisö! Vielä pari näkökulmaa ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyöhön. En pidä viisaana sitä, että tutkimus- ja kehitystyössä jätettäisiin Suomessa hyödynnettäväksi se vahva tietotaito, joka ammattikorkeakouluilla on ja joka niissä tulevaisuudessa vahvistuu työelämäosaamisessa. Samoin ei olisi viisasta se, että ammattikorkeakoulujen opettajien tutkijavalmiuksia (yliopettajat) ei käytettäisi hyväksi yritysten ja muun työelämän menestystä edistävässä tutkimus- ja kehitystyössä.

Kaiken kaikkiaan olemme sen kysymyksen äärellä, miten ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyötä resursoidaan. Pelkillä puheilla ja vakuutteluilla ei päästä pitkälle. Mielestäni resursointi tulisi hoitaa siten, että vuosittain valtion budjettiin varataan tietty määräraha ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyöhön, koska nykyinen ammattikorkeakoulujen rahoitusjärjestelmä perustuu aiempien keskiasteen oppilaitosten tehtäviin, joissa ei ole otettu huomioon selkeästi perusteltua ja tarpeellista ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyötä. Tämä rahoitus ei saisi vähentää yliopistojen tutkimusrahoitusta.

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tutkimustyön tulisi täydentää tulevaisuudessa toisiaan niin, että tällä tehtäväalueella aiempaa paremmin voitaisiin edistää suomalaisen yhteiskunnan taloudellista menestystä, hyvinvointia ja kansainvälistä kilpailukykyä. Tämä lienee kaikkien etu.

Hyvä ammattikorkeakouluväki, opiskelijat, opettajat ja muu henkilökunta, toivotan teille menestystä lukuvuonna 1999–2000, kahden vuosituhatosen osajoina ja menestyksen tekijöinä. Toivon, että yhteistyö yhteistyökumppaneittemme kanssa jatkuu vähintäänkin yhtä hyvänä kuin aiempina vuosina. Kahden vuosituhatosen lukuvuosi on avattu.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuoden 2000–2001 avajaispuhe 13.9.2000

Rehtori, FT Pentti Maljojoki, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Hyvät kutsuvieraat, ammattikorkeakoulumme ystävät ja yhteistyökumppanit, hyvät opiskelijat, opettajat ja muu henkilökunta, hyvät naiset ja herrat! Toivotan Teidät tervetulleiksi avaamaan Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuotta 2000–2001.

Tämä lukuvuosi on ammattikorkeakoulumme yhdeksäs lukuvuosi. Ammattikorkeakoulumme on tänään monessa suhteessa erilainen kuin kahdeksan vuotta sitten uutta korkeakoulumuotoa aloittaessamme täällä Pohjois-Karjalassa. Mainitsen vain joitakin tapahtuneista muutoksista ja kehittämisestä. Olemme kehittäneet opetusmeidän sisältöjä ja menetelmiä, lukuisat opettajamme ovat kohottaneet tutkintotasoaan, kansainvälinen yhteistyömme on jokapäiväistä, koulutus- ja osaamisalojemme keskinäinen yhteistyö on lisääntynyt, arvioimme jatkuvasti toimintaamme ja teemme laatutyötä, kumppanuutemme työelämän kanssa on voimakkaasti lisääntynyt ja monipuolistunut.

Näillä ja monilla muilla alueilla eteenpäin meno osoittaa, että opettajamme ja muu henkilökuntamme on sitoutunut määrätietoiseen kehittämistyöhön. Heidän asiantuntijuutensa ja osaamisensa on ollut avainasemassa menestyksemme tekemisessä. Saavutuksemme kertovat niin ikään, että meillä on hyvin toimivia kumppanuuksia ja yhteistyötä yritysten ja muun työelämän kanssa. Oma merkittävä rooli tuloksellisessa kehittämistyössämme on ollut myös aktiivisilla opiskelijoillamme. Samoin osakeyhtiömme osakkaat, Joensuun kaupunki ja Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä ovat osallistuneet monilla tavoin kehittämistyöhömmme.

Lukuvuonna 2000–2001 jatkamme määrätietoista korkeakoulumme kehittämistä. Yhä enemmän tulemme tässä työssä ja jokapäiväisessä toiminnassamme kiinnittämään huomiota laadun parantamiseen. Lukuvuoden suurin muutos tulee olemaan ammattikorkeakoulumme ylläpidon vaihtuminen osakeyhtiömuodosta Joensuun kaupungin liikelaitokseksi. Ylläpidon muutos toteutetaan siten, ettei ammattikorkeakoulumme johtamisessa, hallinnossa, talouden hoitamisessa, opetuksessa ja muussa toiminnassa tapahdu juuri muutoksia nykyiseen verrattuna. Yhteistyössä Joensuun kaupungin kanssa olemme valmistelleet ammattikorkeakoulullemme johtosäännön, jolla luodaan selkeä työnjako ja

toimiva hallinnollinen yhteistyö opetusministeriön, Joensuun kaupungin ja ammattikorkeakoulun kesken. Samoin johtosääntö takaa ammattikorkeakoulullemme riittävän itsemääräämisen, autonomisuuden opetuksellisissa asioissa ja eri tahojen kanssa tehtävässä yhteistyössä. Ammattikorkeakoulussamme toimivat asiantuntijat voivat näin vaikuttaa työyhteisönsä ja sen toimintojen uudistamiseen ja kehittämiseen. Näin luodaan mahdollisuudet myös heidän osaamisensa ja asiantuntijuutensa vahvistamiselle. Samalla ammattikorkeakoulua voidaan kehittää asiantuntijaorganisaationa.

Viime vuoden lopulla valtioneuvoston hyväksymässä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa asetetaan ammattikorkeakouluille merkittäviä tehtäviä ja haasteita. Ammattikorkeakouluilta odotetaan aktiivista osallistumista alueelliseen kehittämistyöhön, työelämäyhteistyön vahvistamista ja toimintaa yhdessä yliopistojen kanssa valtakunnallisissa osaamiskeskusohjelmissa ja alueellisissa teknologiakeskuksissa. Kehittämissuunnitelman mukaan Suomen korkeakoulujärjestelmä koostuu rinnakkain toimivista yliopistoista ja ammattikorkeakouluista. Niitä on tarkoitus kehittää niiden omien vahvuuksien ja tehtävien pohjalta ja samalla niiden työnjakoa ja yhteistyötä selkeyttämällä.

Kehittämissuunnitelmassa ammattikorkeakoulujen tehtäviin sisällytetään myös työelämään läheisesti liittyvä tutkimus- ja kehitystyö ja jatkotutkintokoulutus. Koska ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyön ja jatkotutkintojen tarpeellisuudesta on julkisuudessa esitetty erilaisia käsityksiä, on niitä syytä tässä hieman käsitellä.

Tutkimus- ja kehitystyö on ammattikorkeakoulussa välttämätöntä sen työelämän jatkuvien ammatillisen asiantuntijuuden muutosten selvittämiseksi. Yhtä lailla yritysten ja muiden korkeakoulujen kanssa valtakunnallisiin osaamiskeskusohjelmiin ja alueellisten teknologiakeskusten toimintaan osallistuminen vaatii tutkimus- ja kehitystyötä. Vankat perustelut tutkimus- ja kehitystyölle tulee niin ikään ammattikorkeakoulujen opettajien oman asiantuntijuuden ja osaamisen kehittämisen velvoitteista. Myös opiskelijoiden opinnäytetöihin ja niiden laadun kehittämiseen on tällä toiminnalla selvät yhteydet. Tutkimus ja erilainen kehittäminen kuuluu olennaisena osana korkeakoulun perustehtäviin ja sen oman asiantuntijuuden ja osaamisen parantamiseen. Sellainen koulun, jossa ei tehdä tutkimus- ja kehitystyötä, ei ole korkeakoulu. Korkeakoulujen tehtäviin kuuluu nimittäin keskeisesti tiedon ja osaamisen siirtämisen lisäksi uuden tiedon ja osaamisen tuottaminen. Ammattikorkeakoulussa korostuu tässä tehtävässä erityisesti työelämää ja sen asiantuntijuutta koskevan tiedon ja osaamisen alueet. Muutoksiin reagoinnin lisäksi on ammattikorkeakoulujen kyettävä ennakoimaan eri aloilla asiantuntijuudessa tapahtuvaa kehitystä ja vaikutettava aktiivisesti siihen. Näin saadaan aikaan kumppanuuksia, joista on hyötyä sekä työelämälle että ammattikorkeakoululle. On tärkeää, että ammattikorkeakoulut ja yliopistot tekevät tällä tehtäväalueella yhteistyötä ja löytävät omista vahvuuksistaan käsin toimivaa keskinäistä työnjakoa.

Entäpä sitten ammattikorkeakoulujen jatkotutkinnot? Tarvitaanko niitä? Mistä niiden mahdollinen tarve kumpuaa ja mihin ne kiinnittyvät? Neljä keskeistä suuntaa, joista ammattikorkeakoulujen jatkotutkintokoulutuksen tarve tulee, ovat ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet, yritykset ja muu työelämä, aluekehitystyö ja ammattikorkeakoulu. Useissa yhteyksissä on painotettu sitä, että ammattikorkeakoulusta valmistuneilla tulee olla työelämässä tutkinnon suorittamisen jälkeen 2-3 vuotta työskenneltyään mahdollisuudet jatkaa opintojaan ylempään tutkintoon omassa korkea-koulumuodossaan. Jatkotutkinnoilla voidaan näin estää koulutuksellisen umpiperän syntyminen, luodaan edellytyksiä ammatillisten asiantuntijoiden urakehitykselle sekä vahvistetaan ammattikorkeakoulujärjestelmän kansainvälistä kilpailukykyä.

Yritysten ja muun työelämän kannalta ammattikorkeakoulujen jatkotutkinnot ovat tarpeellisia siksi, että jatkotutkinto-opiskelijan opintoihin sisältyy syventävien ammatillisten opintojen lisäksi 20 opintoviikon laajuinen yrityksen tai muun työelämän kehittämistehtävä. Valtioneuvoston hyväksymässä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa

jatkotutkintoa käsitellään alueellisen kehityksen sekä tutkimus- ja kehitystyön yhteydessä. Jatkotutkintoa pidetään keinona parantaa ammattikorkeakoulujen kykyä tuottaa uutta tietoa työelämästä, ammatillisesta asiantuntijuudesta ja sen kehittämisen tarpeista. Ammatillinen asiantuntijuus on työelämän eri aloilla jatkuvassa niin vertikaalisessa kuin horisontaalisessakin liikkeessä, muutoksessa. Ammattikorkeakouluille jatkotutkintokoulutus on tarpeellinen puolestaan siksi, että se tuottaa tietoa ja osaamista, jota voidaan käyttää ammattikorkeakoulun oman asiantuntijuuden ja osaamisen parantamisessa ja uudistamisessa.

Ammattikorkeakoulujen jatkotutkintoja voidaan kaiken kaikkiaan pitää rinnakkaisen korkeakoulujärjestelmän luonnollisena osana. Jatkotutkintokoulutus on myös omiaan selkeyttämään yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen keskinäistä yhteistyötä ja työnjakoa niin opetuksessa, tutkimuksessa kuin työelämän eri tahojen kanssa tehtävässä yhteistyössäkin. Tästä taitavasti toimien voi koitua merkittävää hyötyä molemmille korkeakoulusektoreille, niin ammattikorkeakouluille kuin yliopistoillekin.

Korkeakouluopintojen mahdollisuudet ovat Suomessa kasvaneet ja monipuolistuneet merkittävästi viime vuosina. Tähän liittyen on kysytty, onko kaikilla korkeakouluihin tulijoilla riittävät valmiudet korkeakouluopintoihin. Kysymys on aiheellinen. Siksi olisi syytä keskustella ennen kaikkea siitä, miten nuorten korkeakouluvalmiuksia voidaan parantaa toisen asteen ammatillisissa oppilaitoksissa ja lukioissa. Valmentavatko toisen asteen ammatilliset oppilaitokset ja lukiot nyt riittävän hyvin nuoria ammattikorkeakoulu- ja yliopisto-opintoihin? Miten toisen asteen koulutuksen opetuksen sisältöjä tulisi tilanteen kohentamiseksi muuttaa? Mitä yhteistyötä korkeakoulujen ja toisen asteen oppilaitoksien kesken pitäisi tehdä? Miten toisen asteen ja korkeakoulujen opettajat saadaan nykyistä vahvempaan keskinäiseen kumppanuuteen ja yhteistyöhön? Mitä yhteisiä tehtäviä korkeakouluilla ja toisen asteen oppilaitoksilla on työelämäyhteistyössä? Tulisiko niiden vahvistaa kumppanuuksiaan kansainvälisessä yhteistyössä? Millaiset yhteydet niiden tulisi luoda ammatillisen ja yleissivistävän koulutuksen opettajankoulutukseen? Näissä kysymyksissä tai vaikkapa osassa niistä riittää pohdittavaa ja keskusteltavaa lukuvuonna 2000–2001. Niiden käsittelyyn saattaa tulla aihetta aikaisemmin kuin osaamme nyt kuvitellaakaan.

Hyvät kuulijat! Ammattikorkeakoulujen keskeisimpänä tehtävänä valmentaa opiskelijoita ammatillisiin asiantuntijatehtäviin ja niiden kehittämiseen. Tässä vaativassa tehtävässä onnistuminen edellyttää ammattikorkeakoululta eri areenoiden asiantuntijaverkostoissa toimimista. Ammattikorkeakoulun oppimis- ja opiskelukulttuuri ja työelämän asiantuntijakulttuurin toisiinsa lähentämisessä riittää vielä puolin ja toisin runsaasti työtä. On myös tärkeää, että ammattikorkeakoulu valmentaa opiskelijoitaan yksilöllisen oppimisen ja opiskelun lisäksi tiimi-, ryhmä-, projekti- ja verkostotyöhön, koska ne ovat arkipäivää heidän työssään opintojen jälkeen työelämässä.

Hyvät opettajat, muu henkilökunta ja opiskelijat! Toivotan Teille menestystä työssänne ja yhteistyössänne lukuvuonna 2000–2001. Hyvät ammattikorkeakoulumme yhteistyökumppanit ja ystävät. Toivon, että kumppanuutemme vahvistuu ja vastavuoroisen yhteistyön laatu kehittyy työssämme tänä lukuvuonna. Lukuvuosi 2000–2001 on avattu.

Rehtorin puhe Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuoden 2001-2002 avajaisissa 4.9.2001

Rehtori, FT Pentti Maljojoki, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Arvoisa juhlayleisö, hyvät naiset ja herrat! Toivotan Teidät tervetulleiksi Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuoden 2001-2002 avajaisiin! Nyt alkava lukuvuosi on ammattikorkeakoulumme kymmenes lukuvuosi. Vuoden kuluttua saavutamme toiminnassamme kymmenen vuoden väliäka-aseman.

Yhdeksän vuoden aikana on tapahtunut paljon ammattikorkeakoulussamme ja myös sen paikallisessa, alueellisessa, kansallisessa ja kansainvälisessä toimintaympäristössä. Näiden muutosten, kehityksen ja harppausten tarkastelu ja arviointi on monessa suhteessa kiinnostava ja tarpeellinen. Yksityiskohtainen tapahtumiin ja muutoksiin paneutuminen ei ole vielä nyt kuitenkaan ajankohtainen. Luontevin aika sille on vuoden kuluttua, jolloin tapaamme 10- vuotisjuhlassamme. Nyt sitä vastoin on paikallaan tarkastella joitakin lähimenneisyyden ja lähitulevaisuuden asioita.

Euroopan opetusministerit kokoontuivat viime toukokuussa Prahassa. Kokouksessaan he arvioivat eurooppalaisen korkeakoulualueen muodostumista ja pohtivat toimenpiteitä, joita seuraavina vuosina tarvitaan kaksi vuotta aiemmin heidän esittämänsä Bolognan julistuksen toteuttamiseksi. Vuonna 1999 ministerien allekirjoittamalla ns. Bolognan julistuksellaan tähdätään eurooppalaisen korkeakoulualueen luomiseen vuoteen 2010 mennessä. Ministerit käsittelivät Prahan kokouksessaan eurooppalaisen korkeakoulutuksen sekä rakenteellisia että sisällöllisiä kysymyksiä. Kommunikaassaan ministerit painottivat selkeiden ja vertailukelpoisten tutkintojen käyttöönottoa, kaksiportaisen bachelor-master- tutkintojärjestelmän, siis kandidaatti-maisteri-tutkintojärjestelmän käyttöönottoa, opintoviikkojärjestelmän (credits) käyttöönottoa ja opiskelijoiden, opettajien, tutkijoiden ja hallintohenkilöstön liikkuvuuden edistämistä. Samoin he korostivat eurooppalaisen laadunvarmistusyhteistyön voimistamista, korkeakoulutuksen eurooppalaisen ulottuvuuden edistämistä ja elinikäisen oppimisen kysymyksiä. Niin ikään listalla olivat korkeakoulujen ja opiskelijoiden rooli tavoitellussa

muutoksessa, eurooppalaisen korkeakoulutusalueen houkuttelevuuden parantaminen ja kehityksen jatkuva seuranta.

Kaikki kommunikoidut aihealueet ovat Suomen ammattikorkeakoulujen kannalta kiinnostavien ja ajankohtaisia. Näin siksi, että vuosille 1999–2004 valtioneuvostomme hyväksymän koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukaan Suomen ammattikorkeakouluja kehitetään osana kansainvälistä korkeakouluyhteisöä ja painottaen niiden asemaa korkeatasoisina työelämän ja kehittämisen asiantuntijoina. Varsin merkittävää tässä suhteessa on se, miten vertailukelpoisia ammattikorkeakoulututkinnot ovat Euroopan alueella ja miten taitavasti ja ripeästi ammattikorkeakouluissamme otetaan käyttöön kaksiportainen bachelor–master–tutkintojärjestelmä. Tutkintojärjestelmän osalta on syytä muistaa, että useissa maissa kandidaatti- ja maisteritasoisia korkeakoulututkintoja tai niihin verrattavia muita kaksiportaisia tutkintoja voi suorittaa sekä yliopistoissa että muissa korkeakouluissa. Emme voi jäädä jälkeen eurooppalaisesta kehityksestä. On luontevaa, että toteutamme tämän kaksiportaisen järjestelmän myös täällä Suomessa korkeakoulutuksen kentässä.

Suomen ammattikorkeakouluissa ollaan tekemässä varovaista avautusta kohti kaksiportaista tutkintojärjestelmää. Eduskunnassa hyväksytyt ammattikorkeakoulujen jatkotutkintojen kokeilulain perusteella ammattikorkeakouluissamme aloitetaan jatkotutkintokoulutus syksyllä 2002. Kokeiluna koulutus on tarkoitettu käynnistämään hallinnon ja kaupan alalla, sosiaali- ja terveysalalla sekä tekniikassa ja liikenteessä tietyissä koulutusohjelmissä. Tämä varovainen avaus ei ole mielestäni aidosti vuosille 1999–2004 hyväksytyt koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman linjausten mukainen. Kun suunnitelmassa ammattikorkeakoulujen jatkotutkintoja perustellaan sekä aluekehitykseen osallistumisella, alueellisten innovaatiojärjestelmien luomisella sekä työelämää palvelevan tutkimuksen ja ammatillisen asiantuntijuuden kehittämällä, ei kokeilua olisi pitänyt tarkasti rajata vain tietyille koulutusaloille ja koulutusohjelmiin.

Jatkotutkintojen kokeilun aloittamisessa olisi ollut syytä muistaa, että ammattikorkeakoulujen alueelliset toiminta-ympäristöt ovat hyvin erilaisia. Esimerkiksi Pohjois-Karjalan, Helsingin, Rovaniemen, Seinäjoen, Tampereen ja Lahden ammattikorkeakouluihin kohdistuu niiden toimintaympäristöistä hyvin erilaisia haasteita niin koulutuksen, tutkimuksen kuin yhteistyönkin osalta. Tällä perusteella jatkotutkintokoulutus olisi pitänyt heti alussa aloittaa niillä aloilla ja niissä koulutusohjelmissä, joissa kullakin ammattikorkeakoululla on merkittävimmät osaamisen ja kehittämisen vahvuudet ja niillä asiantuntijuuden ja työelämäyhteistyön alueilla, jotka aidoin kytkeytyvät Suomen eri alueiden kehittämisen erilaisiin haasteisiin ja tarpeisiin. Tällä tavoin olisi mielestäni saatu esille myös vahvimmat ja vaikuttavimmat näytöt ammattikorkeakoulujen jatkotutkintojen parhaista käytännöistä. Merkittävä kannanotto ammattikorkeakoulujen jatkotutkinnoista löytyy Suomen Yrittäjien ja Suomen Kuntaliiton viime keväänä ilmestyneestä julkaisusta ”Hyviä käytäntöjä ja ideoita positiiviseksi aluekehitykseksi”. Siinä todetaan, että master-tason jatkotutkinnot ammattikorkeakouluista vahvistaisivat niiden asemaa koulutuksen tarjoajina ja alueellisinä kehittäjinä. Myös opetusministeriössä valmisteltu esitys jatkotutkintokoulutuksesta oli eduskunnassa päätettyä laaja-alaisempi ja joustavampi.

Opetusministeriö on pyytänyt ammattikorkeakouluilta jatkotutkintokoulutusta koskevat esitykset 31.10.2001 mennessä. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu tulee olemaan mukana hakijoiden joukossa. Pidän tärkeänä sitä, että jatkotutkinnot rinnastetaan ennen ensimmäisten tutkintojen suorittamista ylempiin korkeakoulututkintoihin. Asiallisestihän tähän ei pitäisi olla mitään estettä sen enempää koulutuksen pituuden kuin sisältöjenkään suhteen. Näin noudateltaisiin myös Euroopan opetusministerien Prahan kokouksen linjausta, jonka mukaan kaksiportaisen tutkintojärjestelmän toteuttamisen yhteydessä tulee samalla korostaa korkeakoulutuksen sisältöjen erilaisuutta. Tähän löytyy perustelut työelämän ja yleisemminkin yhteiskunnan moninaisista haasteista ja tarpeista.

Pentti Maljojoki puhumassa Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuoden 2001-2002 avajaisissa 4.9.2001.

Suomessa ajankohtaisia asioita ovat kaikkien ammattikorkeakoulujen kannalta lähiaikoina jatkotutkintokoulutuksen lisäksi ammattikorkeakoulujen kansainvälinen arviointi, ammattikorkeakouluja koskevan lainsäädännön uudistaminen, tutkimus- ja kehitystyön vahvistaminen ammattikorkeakouluissa ja virtuaaliammattikorkeakoulun kehittäminen. Kansainvälinen arviointi on etenemässä niin, että lähipäivinä valmistuu opetusministeriössä ammattikorkeakoulu-uudistuksen toteutusta arvioiva raportti. Raportti luovutetaan OECD:n arviointiryhmälle, joka saapuu Suomeen tulevan lokakuun puolivälissä. Arviointiryhmä käy vierailunsa aikana keskusteluja niin opetusministeriön kuin ammattikorkeakoulujenkin edustajien kanssa sekä tekee arviointivierailuja joihinkin ammattikorkeakouluihin. Ammattikorkeakouluja koskevan lainsäädännön uudistamisessa on tarkoitus ottaa huomioon kansainvälisen arvioinnin tulokset. Tutkimus- ja tuotekehitystyöstä todetaan puolestaan edellä esitetyssä Suomen Yrittäjien ja Suomen Kuntaliiton julkaisussa, että se perustuu usein ammattikorkeakoulun ja yritysten välisiin konkreettisiin yhteistyöhankkeisiin. Sen katsotaan olevan myös pienyritysten hyödynnettävissä. Tarvetta tutkimus- ja kehitystyön vahvistamiselle ammattikorkeakouluissa siis löytyy runsaasti.

Alueellisesti ja paikallisesti merkittävä muutos Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa on ollut se, että siirryimme vuoden 2001 alussa osakeyhtiömuotoisesta ammattikorkeakoulusta Joensuun kaupungin ylläpitämäksi liikelaitokseksi. Ylläpitomuutoksen keskeisenä periaatteena on se, että osakeyhtiössä omaksutut hyvät käytännöt hallinnossa, johtamisessa ja toiminnassa säilytetään. Tästä ajatuksesta lähtien ammattikorkeakoululle on valmisteltu ja hyväksytty oma johtosäntö. Johtosäntö noudattelee hyvin valtioneuvostossa vuosille 1999–2004 hyväksytyyn koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman ja opetusministeriön suunnitelmien henkeä, jonka mukaan on tarkoitus vahvistaa am-

Yleisöä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuoden avajaisissa 4.9.2001. Kuva: Karelia-ammattikorkeakoulu.

mattikorkeakoulujen autonomiaa ja korkeakouludemokratiaa ja samalla keventää opetusministeriön ohjausta. Ammattikorkeakoulumme on Suomen ensimmäinen kaupungin liikelaitosmuotoinen ammattikorkeakoulu samoin, kun olimme vuonna 1996 ensimmäinen osakeyhtiömuotoinen ammattikorkeakoulu. Itsemme ja koko ammattikorkeakoulujärjestelmän kannalta on tärkeää, että olemme tulevina vuosina tiennäyttäjänä ja hyvänä esimerkkinä korkeakoulusta, jossa toteutetaan aidosti ja laadukkaasti korkeakouluautonomiaa ja korkeakouludemokratiaa. Tähän meillä on johtosäännön mukaan erinomaiset edellytykset. Pieniä yksityiskohtia lukuunottamatta liikelaitokseksi siirtyminen on onnistunut hyvin. Tässä siirtymäprosessissa talous-, kirjanpito- ja toimistohenkilömme tekivät kiitettävän työsuorituksen.

Ammattikorkeakoulumme kehittää jatkuvasti suhteitaan työelämään ja samoin omaa asiantuntijuuttaan eri osaamisaloilla. Yhtenä merkittävänä yhteistyöareenana tällä alueella on lähivuosina Joensuun Tiedepuisto. Myös Pohjois-Karjalan osaamiskeskusohjelmassa tulemme olemaan aktiivisesti mukana. Suomen Yrittäjien ja Suomen Kuntaliiton julkaisussa mainitaan: "Joensuun Tiedepuisto Oy on teknologiakeskus, joka tarjoaa alueen pk-yrityksille kehittämis- ja toimitilapalveluja. Se toimii tiiviissä yhteistyössä Joensuun yliopiston, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun, tutkimuslaitosten ja yritysten kanssa." Jo toimivat ja uudet yhteistyön areenat ovat opettajillemme mielenkiintoisia ja monilla tavoin haasteellisia. Opettajamme ovat työskennelleet niillä aktiivisesti ja kehittäneet myös itseään. Merkittävää tähän liittyen on se, että lähes kaikki opettajamme, joilla ei ollut muodollista kelpoisuutta ammattikorkeakoulumme virkoihin, ovat suorittaneet vaadittavat maisterin, lisensiaatin ja tohtorin tutkintonsa. Muutamat viimeisimmät saavat tutkintonsa valmiiksi parin kuukauden aikana. Tämä on heidän monien muiden kehittämistehtäviensä ohessa kiitettävä ja esimerkillinen suoritus.

Vuonna 2000 maamme ammattikorkeakouluissa suoritettiin yhteensä 14 153 tutkintoa ja yliopistoissamme 14 031 kandidaatin ja maisterin tutkintoa. Vuosittain korkeakouluis-
tamme valmistuvat tuovat merkittävän tieto- taidon lisäyksen työelämäämme ja yleisem-
minkin yhteiskuntaamme. Myös kansainvälinen yhteistyö on korkeakouluissamme siinä
määrin vahvaa, että sitä voidaan pitää kansainvälisestäikin mittavana.

Uskon, että korkeakoulujemme opiskelijat, opettajat ja muu henkilökunta vaikuttavat
vahvasti maassamme kulttuurien välisen vuorovaikutuksen sekä monikulttuurisen ymmä-
rryksen ja toiminnan kehittymiseen. Meidän ammattikorkeakoulussamme tätä on py-
rity edistämään aina toimintamme alkuvuosista lähtien monipuolisella kansainvälisellä
opiskelija- ja opettajavaihdolla, projekteilla, kehitysmaaopinnoilla ja kehitysyhteistyöllä
esimerkiksi Sambiassa, Namibiassa ja Vietnamin.

Viime aikoina Joensuussa esillä olleet rasistiset tapahtumat ovat sekä kansainvälisen
yhteistyön että monikulttuurisen ymmärryksen kannalta tuomittavia. Kaikkien tahojen tu-
lee mielestäni esittää niille selkeästi ja yksiselitteisesti kielteinen näkemyksensä. Asia on
yhteinen. Mikään taho ei voi vetäytyä vastuusta. Tässä suhteessa luotan Joensuussa opis-
keleihin korkeakouluopiskelijoihin ja muihinkin nuoriimme. Ensi lauantaina meillä on tilai-
suus esittää aktiivisesti vastalauseemme rasismille sekä rasismiin vastaisessa kulkuees-
sa että kauppatorilla järjestettävässä rasismiin vastaisessa rock-konsertissa. Toivon, että
nämä tapahtumat kokoavat monipuoliset osallistujajoukot.

Tässä juhlassamme on mukana vaihto-opiskelijoitamme Italiasta, Puolasta, Saksas-
ta, Kreikasta, Ranskasta, Itävallasta ja Venäjältä. Toivon, että he viihtyvät täällä Pohjois-
Karjalassa ja Joensuussa ja että he saavat myönteisen kuvan Suomesta ja meistä suo-
malaisista. Tähän me kaikki voimme vaikuttaa. Tehdään se siis yhdessä monikulttuurisen
ymmärryksen hengessä!

I would (also) like to welcome our new exchange students. Student mobility at North
Karelia Polytechnic begun as early as 1992, right after the institution was established. Since
that the volume of exchange has expanded and now there are annually about 80 foreign
students who come here to do part of their studies or practical training at North Karelia
Polytechnic or at some of our partner companies. Also, our Finnish students use the op-
portunity to become international: every year about 130 students study or do their practical
training abroad.

At the moment, in the beginning of this Autumn semester, we have here more than
twenty foreign exchange students from eight European countries (Italy, Poland, Germany,
Greece, France, Austria and Russia). I hope that all of you will enjoy your stay in Joensuu
and North Karelia! Welcome!

Toivotan kaikille opiskelijoillemme, opettajillemme ja muulle henkilökunnallemme me-
nestystä lukuvuonna 2001 – 2002. Toivon, että hyvä yhteistyö ammattikorkeakoulussam-
me kehitty edelleen ja että vahvistamme korkeaan laatuun pyrkien kumppanuuksiamme
yhteistyötahojemme kanssa.

Avajaispuhe Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuoden 2002–2003 avajaisissa ja 10-vuotisjuhlassa 16.9.2002

Rehtori, FT Pentti Maljojoki, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Kymmenen vuoden merkkipaalulta tulevaisuutta tekemään

Arvoisa pääministeri, hyvät yhteistyökumppanimme, ystävämme ja tukijamme, osaava henkilökuntamme, ahkerat opiskelijamme, hyvä juhlayleisö. Toivotan teidät lämpimästi tervetulleiksi Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun, meidän kaikkien yhteisen korkeakoulumme lukuvuoden 2002–2003 avajaisiin ja 10-vuotisjuhlaamme.

Merkkipaaluille saavuttaessa on tapana pysähtyä hetkeksi tarkastelemaan, mistä olemme tulleet ja saaneet aikaan, missä olemme ja miten lähdemme tekemään tulevaisuutta. Nyt näihin kaikkiin ammattikorkeakoulumme 10 vuoden taipaleen asioihin paneutuessani, koen tehtävän varsin vaikeaksi, koska vaihteita, tapahtumia ja muutoksia on ollut todella paljon. Lainaan tässä erään ammattikorkeakoulumme tekemisen ja kehittämisen kärkijoukoissa kulkeneen koulutusohjelmajohtajamme ilmaisua: "Vauhti muutoksissa ja kehittämisessä on ollut ajoittain päätä huimaavaa! Haasteista on kuitenkin selviydytty, kun aikaa on otettu myös kriittiselle tarkastelulle, pohdinnoille ja vertailuille."

Ammattikorkeakoulumme vaiheisiin sisältyy suunnittelun aikakausi 1989–1991, kokeilu-vaihe 1992–1996 ja vuodesta 1996 alkaen toiminta vakinaisena ammattikorkeakouluna. Organisoiduimme vuonna 1996 Suomen ensimmäiseksi osakeyhtiömuotoiseksi ammattikorkeakouluksi ja vuodesta 2001 lähtien olemme toimineet Suomen ensimmäisenä ja toistaiseksi ainoana kaupungin ylläpitämänä liikelaitoksena. Uskallan arvioida, että näillä onnistuneilla organisoitumisillamme on ollut suuri merkitys henkilöstömme aidossa uuden korkeakoulun tekemiseen sitoutumisessa ja sitä kautta tuloksissamme ja vaikuttavuudessamme. Ylläpitäjiemme, aiemmin Joensuun kaupungin ja Pohjois-Karjalan kouluskuntayhtymän ja vuodesta 2001 alkaen Joensuun kaupungin viisailla päätöksillä,

Pääministeri Paavo Lipponen ja rehtori Pentti Maljoki lukuvuoden 2002 - 2003 avajaisissa. Kuva: Karelia-ammattikorkeakoulu.

ymmärryksellä ja tuella olemme voineet tehdä täällä monien tahojen kanssa yhteistyössä hyvin toimivan ja menestyvän uuden korkeakoulun. Tietenkin taustalla tässä on laaja koko maakuntamme tuki.

Opiskelijamme jos ketkä ovat tulevaisuuden tekijöitä. Ammattikorkeakoulussamme on suoritettu viime elokuun alkuun mennessä yhteensä 3026 korkeakoulututkintoa. Sama määrä on tehty myös opinnäytetöitä - suuri osa niistä yritysten ja muun työelämän tarpeisiin. Ulkomaille suuntautuneita opiskelijoiden opiskelu- ja harjoitteluvaihtoon lähtöjä on vuodesta 1993 alkaen ollut yhteensä noin 1600 ja tänne vastaavissa merkeissä on tullut 650 opiskelijaa. Opiskelijoistamme oli vuoden 2001 lopussa normiajalla opiskelijoita 90% ja yliajalla olevia vain 7%. Tällä 90 prosenttiluvulla sijoitumme Suomen kaikkien monialaisten ammattikorkeakoulujen joukossa ensimmäiselle sijalle. Olen esittänyt arvion, että opiskelijoittemme hyvät saavutukset selittyvä pääosin seuraavilla neljällä tekijällä: Opiskelijoittemme onnistuneilla koulutusvalinnoilla, vahvalla opintoihin motivoitumisella, opiskelijoittemme ja opettajiemme hyvällä yhteistyöllä sekä koulutusohjelmiamme ja työelämän eri tahojen toimivalla yhteistyöllä. Katson, että näistä hyvistä tuloksista hyötyvät useat tahot - opiskelijamme, opettajamme, ammattikorkeakoulumme ja työelämän eri tahot. Meiltä valmistuu työelämään kehityskykyisiä osajia.

Miten sitten olemme olleet mukana aluekehitystyössä, mikä on asetettu ammattikorkeakoulujen yhdeksi keskeisimmäksi tehtäväksi? Löytyykö vaikuttavuutta muutoinkin kuin tutkinnoilla?

Euroopan Unionin tavoite 6-ohjelmassa vuosina 1995-2000 täällä ammattikorkeakoulumme keskeiset hankkeet olivat: 1) Itä-Suomen muovi-metallikeskus, 2) muotoilun palvelukeskus D`Art ja muotoiluosaamisen kehittäminen, 3) kivialan kehittämiskeskus, 4) infor-

maatiotekniikan ja mikroelektroniikan kehittäminen ja 5) Joensuun Tiedepuiston 1-vaiheen opetus- ja studiotilojen rakentamishanke. Lisäksi toteutettiin useita pienempiä hankkeita mm. sosiaali- ja terveysalalla, puu- ja metsäalalla sekä kulttuurialalla. Opetusministeriö valitsi kaksi ammattikorkeakoulumme hanketta, Itä-Suomen muovi-metallikeskuksen ja muotoilun palvelukeskuksen valtakunnalliseen "Best Practice"- julkaisuun. Tavoite 6-ohjelmakaudella ammattikorkeakoulumme toteutti yhteensä noin 30 erillistä projektia ja noin 11 miljoonalla eurolla. Ohjelmakaudella ammattikorkeakoulumme avautui aiempaa enemmän ulospäin ja läheisempiin yhteistyösuhteisiin yritysten ja muun työelämän kanssa. Samalla nostimme henkilöstömme osaamistasoa ja projektiosaamistamme merkittävästi.

Nyt meneillään olevalle tavoite 1-ohjelmakaudelle vuosille 2000-2006 ammattikorkeakoulumme laati yhdessä Joensuun yliopiston ja Joensuun Tiedepuiston kanssa yhteisen kärkihankkeohjelma-sopimuksen. Siinä on määritelty keskeiset kehittämiskohteet ja hankkeet puu- ja metsäalalle (Puugia), muovi-metallialle (tuotekehityskeskus) sekä optiikan, it-tekniikan ja virtuaaliopetuksen, muotoilun ja median alueille. Viimeksi mainitulle alueelle sisältyy sisältötuotantotehdas Cadimef. Kärkihankkeilla keskitytään pääosin Joensuun Tiedepuiston hallinnoiman Pohjois-Karjalan osaamiskeskusohjelman toteuttamiseen. Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä liittyi hieman myöhemmin tämän kärkihankesopimuksen toteuttamiseen.

Edellä mainittujen kärkihankkeiden ohessa ammattikorkeakoulullamme on merkittävä rooli hyvinvointisektorin kehittämisessä. Käynnissä on useita sosiaali- ja terveysalan projekteja, mm. Perenna, sosiaali- ja terveysalan työvoiman tulevaisuus ja laadukkaan kotihoidon malli. Uudeksi vahvaksi osaamisalueeksi on kohoamassa kulttuuriset sisältötuotantohankkeet, mm. elokuvatuottamisen koulutushanke ja kulttuurituotannon koulutus- ja kehittämisprojekti KUTKA. Meneillään olevalle ohjelmakaudelle (2000-2006) ammattikorkeakoulullemme on hyväksytty tavoite 1-ohjelmasta ja muista EU-ohjelmista yhteensä yli 12 miljoonaa euroa. Hankkeissa, kuten edelliselläkin ohjelmakaudella kytkennät ja kumppanuudet työelämän eri tahojen kanssa ovat merkittäviä.

Kulttuurin sisältötuotannossa meillä on tilojen, laitteistojen ja osaamisenkin puolesta hyvät edellytykset yhteistyössä kansallisten ja kansainvälisten huippuosaajien kanssa lähteä kehittämään tänne Joensuuhun ja Pohjois-Karjalaan Suomen omaa Jollywoodia. Esimerkiksi viestit viestinnän koulutuksemme osaamisesta ja tiloista näyttävät kiirivän eri puolelle Suomea. Tänä syksynä 44:stä viestinnän koulutusohjelmassa opintonsa aloittaneista tuli nimittäin peräti 27 maakuntamme ulkopuolelta. Uusia opiskelijoita tuli mm. Helsingistä, Turusta, Tampereelta ja Lahdesta.

Arvoisa juhlayleisö! Ensimmäisen 10 vuoden aikana ammattikorkeakoulumme piirissä on määrätietoisesti kohotettu ja monipuolistettu henkilöstömme osaamista ja asiantuntijuutta.

Samoin olemme itse luoneet ja päässeet hyviin yhteistyösuhteisiin ja kumppanuuksiin niin yritysten ja muun työelämän kuin koulutusorganisaatioidenkin kanssa. Olemme osaltamme luoneet maakuntaamme kumppanuuksia ja verkostoja, jotka erityisesti täällä ovat menestymisen kannalta mielestäni tärkeitä. Osaamisemme lisäksi tilojemme ja laitteistomme taso antaa meille hyvät edellytykset kouluttaa työelämän eri aloille kehityskykyisiä osajia. Lähtökohdat menestystä luovan tulevaisuuden tekemiseen ovat valtaosin hyvät ja jopa erinomaiset.

Kaikkien ammattikorkeakoulujen kannalta keskeistä on, että nykyisen hallituksen toimikaudella uudistetaan ammattikorkeakouluja koskeva laki ja asetus. Lakiin tulee sisällyttää myös ammattikorkeakoulujen rahoitusta koskevat säädökset. Niin ikään on tärkeää, että laissa linjataan selkeästi ammattikorkeakoulujen ylläpitäjähallinnon ja sisäisen hallinnon työnjako ja luodaan ammattikorkeakouluille asiantuntijaorganisaatioina aidosti mahdollisuudet päättää koulutus-, opetus-, tutkimus- ja kehitystyöstään. Näinhän täällä meidän ammattikorkeakoulussa on tehty koko vakinaisena korkeakouluna toimintamme aikana,

vuodesta 1996 lähtien. Uusi lainsäädäntö ei siis saisi heikentää meidän hyvin toiminutta käytäntöämme vaan sen tulisi laajentaa sitä myös muiden ammattikorkeakoulujen piiriin.

Toisena kehittämisen kohteena tulevana vuosina tulisi olla ammattikorkeakoulujen jatkokotutuskoulutuksen laajentaminen niin, että jatkokotutkinnoilla voidaan aidosti vaikuttaa Suomen eri alueiden erilaisiin kehittämisen haasteisiin ja tarpeisiin. Ei ole lainkaan luontevaa ammattikorkeakoulujen vaativiin aluekehitystehtäviin liittyen, että esimerkiksi tekniikan alalla jatkokotutuskoulutus on rajoitettu nyt kokeilussa vain korjausrakentamiseen. Tällä meidän maakunnassamme tarvitaan tulevana vuosina korkeaa osaamista enemmän metallialalla ja muovialalla.

Ammattikorkeakoulumme kolmantena tärkeänä kehittämisen alueena tulee olemaan koulutus- ja opetustehtävien laatutason jatkuva kohottaminen. Tähän liittyen meidän tulee monipuolistaa ja vahvistaa omaa osaamistamme ja asiantuntijuuttamme sekä työelämää ja aluekehitystä tukevaa tutkimus- ja kehitystoimintaamme. Odotukset tutkimus- ja kehittämistoiminnan vahvistamiselle ovat mittavia ja tulevat useilta työelämän tahoilta.

Itäisen Suomen toisen asteen ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen opettajien tarpeet ovat tutkimuksemme mukaan lähivuosina ja vuosikymmeninä todella mittavat. Vuoteen 2010 mennessä näistä oppilaitoksista poistuu 1150 opettajaa ja jo tällä hetkellä opettajista noin 500 on epäpäteviä. Tähän jo nyt olemassa olevaan ja jatkuvas- ti vaikeutuvaan ongelmaan liittyen voidaan oikeutetusti esittää, että itäisessä Suomessa tulisi olla oma ammatillinen opettajakorkeakoulu. Esitystä voidaan perustella alueellisen tasa-arvonäkökulman lisäksi sillä, että tulevana vuosina ammatillisella opettajankoulutuksella on vaativia tehtäviä aluekehitystyössä ja työelämän eri tahojen kanssa tehtävässä yhteistyössä. Joensuusta löytyy tähän tehtävään vaadittava osaamiskooste, ammattikorkeakoulumme, Joensuun yliopiston, toisen asteen ammatillisen koulutuksen ja työelämän yhteistyöllä. Laajemminkin vastaavien tahojen kesken itäisessä Suomessa voidaan tällä tehtäväalueella tehdä yhteistyötä.

Arvoisa juhlayleisö, kiitän kaikkia, omaa henkilökuntaamme, opiskelijoitamme ylläpitä- jäämme, yhteistyökumppaneitamme, hankkeittemme rahoittajia, stipendirahastomme kartuttajia, onnittelijoitamme, tukijoitamme ja ystäviämme, teitä ja heitä kaikkia yhdessä hyvästä yhteistyöstä, kumppanuuksista ja tuloksista 10 ensimmäisen toimintavuotemme aikana. Jokaisen tahon erikseen mainitseminen ei tässä ole mahdollista, koska heidät kä- sittävä lista on todella mittava. Toivon, että monet yhteistyösuhteemme ja kumppanuu- temme vahvistuvat edelleen tulevana vuosina ja että avaamme niitä lisää.

Toivotan henkilökunnallemme ja opiskelijoillemme hyvää menestystä lukuvuonna 2002-2003. Uusi lukuvuosi ja uusi vuosikymmen on avattu ammattikorkeakoulussamme!

Puhe Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuoden 2003 - 2004 avajaisissa 28.8.2003

Rehtori, FT Pentti Maljojoki, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Arvoisa Herra Pääministeri, hyvät kutsuvieraat, hyvät opettajamme, muu henkilökuntamme ja opiskelijamme, hyvä juhlayleisö. Toivotan teidät kaikki lämpimästi tervetulleiksi Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuoden 2003 - 2004 avajaisjuhlaan!

Aloitamme ammattikorkeakoulumme 12. lukuvuotta. Ammattikorkeakoulumme kehitys on ollut viime vuosina myönteistä monissa tehtävissämme. Olemme kehittäneet toimintamme alkuvuosista lähtien opetustamme, osallistuneet aluekehitystyöhön ja aluekehityshankkeisiin, vahvistaneet ja monipuolistaneet yhteistyötämme työelämän ja muiden korkeakoulujen kanssa sekä kehittäneet kansainvälistä yhteistyötämme. Kaiken tämän ohessa monet opettajamme ovat kohottaneet tutkintojensa tasoa ja muullakin tavoin vahvistaneet osaamistaan. Merkittävää on myös se, että saamme lukuisasti viestejä meiltä valmistuneiden hyvästä suoriutumisesta työelämässä. Monet opiskelijamme ovat menestyneet kansainvälisilläkin kentillä.

Ajankohtaisista asioista on tässä syytä nostaa esille aluekehitysvaikutuksemme ja tänä syksynä alkava jatkotutkintokoulutus tekniikan alalla. Opetusministeriö valitsi viime keväänä useamman arviointivaiheen ja korkeakoulujen arviointineuvoston nimeämän arviointiryhmän esityksen pohjalta Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun aluekehitysvaikutuksen huippuysiköksi vuosille 2003 - 2004. Tästä statuksesta kilpaili yhteensä 22 ammattikorkeakoulua, joista 8 valittiin tarkempaan arviointiin ja auditointiin. Niistä valittiin lopulta neljä huippuysiköiksi. Meidän ammattikorkeakoulumme lisäksi tähän joukkoon tulivat Hämeen ammattikorkeakoulu, Laurea ammattikorkeakoulu ja Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Saavutettuun statukseen liittyi opetusministeriön tuloksellisuusrahoitusta, josta meille tuli

310 000 euron tuloksellisuusraha. Pidän tätä saavutustamme merkittävänä niin ammattikorkeakoulumme kuin koko Pohjois-Karjalankin kannalta. Saavutus kertoo oman vaikuttavuutemme lisäksi sen, että yhteistyö ja kumppanuudet eri toimijatahojen kesken toimivat täällä hyvin, jopa esimerkillisesti.

Jatkotutkintokoulutuksen kokeilu alkaa tänä syksynä ammattikorkeakoulussamme osaamisen johtamisen koulutusohjelmalla tekniikan alalla. Koulutusohjelma on merkit-

tävä, koska työelämän eri aloilla toistuvasti esitetään vaateita nimenomaan osaamisen johtamisen kehittämiseksi. Maakuntamme yritykset ovat lähteneet kiitettävästi mukaan tähän uuteen koulutukseen. Tässä koulutuksessa luodaan perustutkintokoulutusta syvällisemmät yhteistyösuhteet koulutukseen osallistuvien opiskelijoiden työpaikkojen ja ammattikorkeakoulumme välillä. Koulutuksesta voimme saada viitteitä jatkotutkintokoulutuksen laajentamiseen ja myös perustutkintokoulutuksen kehittämiseen. Hyvien tulosten saavuttamiseksi on ensiarvoisen tärkeää, että opiskelijoiden työpaikat, opiskelijat ja ammattikorkeakoulumme opettajat sitoutuvat hyvin tähän kokeiluna aloitettavaan koulutukseen. Hyvistä tuloksista hyötyvät kaikki osapuolet.

Lähtökohdat alkavalle lukuvuodelle ovat monessa suhteessa paremmat kuin aiempina vuosina. Esimerkiksi tämän kuun alussa voimaan tullut uusi ammattikorkeakoululaki ja lausuntokierroksella eilen saapunut koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman luonnos vuosille 2003–2008 määrittävät suuntaa ammattikorkeakoulujen tulevien vuosien kehittämislle.

Uudessa ammattikorkeakoululaissa määritellään aiempaa lainsäädäntöä selkeämmin ammattikorkeakoulujen asemasta ja tehtävistä. Niiden asemasta todetaan, että ammattikorkeakoulut ovat osa korkeakoulujärjestelmää ja että ne ja yliopistot muodostavat yhdessä korkeakoululaitoksen.

Kehittämissuunnitelmassa mainitaan, että ammattikorkeakouluja ja yliopistoja kehitetään tasavertaisina niiden omien vahvuuksien pohjalta. Siinä todetaan myös, että ammattikorkeakoulut ovat onnistuneella tavalla vakiinnuttaneet asemansa osana korkeakoululaitosta.

Ammattikorkeakoulujen tehtäviksi uudessa laissa määritellään koulutustehtävä, yksilön ammatillisen kasvun tukeminen, ammattikorkeakouluopetusta palveleva sekä työelämä ja aluekehitystä tukeva sekä työelämäosaamista ylläpitävä ja vahvistava soveltava tutkimus- ja kehittämistyö. Kun aikuiskoulutus ja yksilön ammatillisen kasvun tukeminen sisällytetään koulutustehtävään, tulevat hieman pelkistäen ammattikorkeakoulujen päätehtäviksi koulutus, tutkimus- ja kehittämistyö sekä aluekehitystyö. (Kalvo, liitteenä) Ammattikorkeakoulujen kehittämisessä ei tulevana vuosina ole keskeistä pelkästään näihin tehtäviin keskittyminen, vaan tärkeä on selvittää, millaiset vastavuoroiset kytkennät näiden tehtävien välille voidaan luoda ja miten eri tehtävät tukevat toisiaan, kun ammattikorkeakoulut osallistuvat työelämän kehittämiseen ja asiantuntijuuden vahvistamiseen. Näiden vuorovaikutusten ja kytkentöjen rakentelun tulee luonnollisesti tukea myös ammattikorkeakoulujen kehittymistä asiantuntijaorganisaatioina ja vahvistaa niiden eri tehtävien toteuttamista.

Kehittämissuunnitelman luonnoksessa ammattikorkeakoulujen tehtäviä luonnehditaan samankaltaisesti kuin uudessa laissa. Suunnitelmassa esitetään, että ammattikorkeakoulut ovat keskeinen osa alueellista innovaatiojärjestelmää ja niiden erityisenä vastuualueena alueellisessa kehittämisessä on pienen ja keskisuuren yritystoiminnan tukeminen sekä yhteiskunnan hyvinvointipalvelujen kehittäminen. Ammattikorkeakoulujen alueellisen vaikuttavuuden vahvistaminen sisällytetään myös kehittämistoiminnan piiriin. Samoin esitetään, että ammattikorkeakouluissa tehtävän tutkimus- ja kehittämistyön perusedellytyksiä vahvistetaan. Erityisesti tällä on tarkoitus vahvistaa alueellista innovaatiotoimintaa. Myönteisenä voidaan pitää niin ikään suunnitelman luonnehdintaa, jonka mukaan opettajien ja työelämän yhteyksiä lisätään tarjoamalla kaikille opettajille mahdollisuus osallistua ammattikorkeakoulun yhdessä työyhteisöjen kanssa toteuttamiin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin. Myös linjaukset avoimen ammattikorkeakoulun toiminnan ja jatkotutkintokoulutuksen laajentamisesta ovat hyviä.

Syksyllä 2002 alkaneen ammattikorkeakoulujen jatkotutkintokoulutuksen osalta kehittämissuunnitelmassa luvataan antaa hallituksen esitys eduskunnalle niin, että jatkotutkintoa koskevat säädökset voidaan saattaa voimaan heti kokeilukauden päättyessä, vuonna

2005. Jatkotutkinnon asemasta ei esitetä muuta kuin, että sen nimi ja rinnastaminen muihin korkeakoulututkintoihin selvitetään.

Tiedän, että lähes kaikki maamme ammattikorkeakoulut ja ilmeisesti kaikki niiden jatkotutkinto-opiskelijat odottavat, että jatkotutkinto rinnastetaan ylempiin korkeakoulututkintoihin ja näin sille luodaan niin kansallisilla kuin kansainvälisilläkin työmarkkinoilla niiden rinnalla tasavertainen asema. Tätä rinnasteisuutta pidän tärkeänä opiskelijoiden oikeusturvan kannalta sekä myös työmarkkinoiden ja ammattikorkeakoulujen näkökulmasta. Minusta hyvän esityksen tässä asiassa teki keväällä 2002 kansainvälisistä asiantuntijoista koottu Suomen ammattikorkeakoulut arvioinut OECD:n asiantuntijaryhmä. Se esitti jatkotutkinnon nimeksi professional master eli ammattimaisterin tutkintoa. Rinnastaminen tarkoitsi myös sen, että ammattikorkeakoulut saisivat tämän korkeakouluväylän kautta itselleen opettajia. Tämänkin asian OECD:n asiantuntijaryhmä toi esille. Tähän mennessä en ole kuullut yhtään vankkaa perustelua sille, ettei rinnastamista voitaisi tehdä. Pidän kaikkia niitä syitä, joilla asiaa vastustetaan heiveröisinä tekosyinä.

Arvoisa juhlayleisö

Keskityn vielä uuden ammattikorkeakoululain linjauksiin ammattikorkeakoulujen tehtävistä. Kun verrataan laissa säädettyjä tehtäviä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaluonnoksen linjauksia toisiinsa, voidaan kehittämissuunnitelmaan esittää jo tässä joitakin täsmennysehdotuksia. Mikäli uuden lain kirjainta ja henkeä aiotaan toteuttaa, tulisi kehittämissuunnitelmaan sisältyä linjauksia siitä, millaisella rahoitusmallilla resurssoidaan ammattikorkeakoulujen eri tehtävien toteuttamista ja erityisesti niiden tutkimus- ja kehitystyötä. Vanha rahoituslaki on auttamattomasti vanhentunut uuden lain tehtävämäärittelyihin verrattuna.

Aluekehitystoiminnan resurssoinnista olisi niin ikään pitänyt mainita jotenkin samalla tavoin kuin yliopistojen kehittämissuunnitelma- ja yhteistyön yhteydessä, missä vuosille 2004–2006 luvataan erikseen määrärahoja yliopistojen aluestrategioiden mukaiseen toimintaan. Otaksun, että kyseessä eivät ole yliopistojen aluestrategiat vaan maamme eri alueiden korkeakoulujen yhteiset aluekehitysstrategiat, joissa ovat mukana sekä yliopistot että ammattikorkeakoulut omilla ja yhteisillä kehittämissuunnitelma- ja esityksillään. Jos molempia korkeakoulutuksemme sektoreita aiotaan kehittää tasavertaisesti, niin kuin kehittämissuunnitelmassa todetaan, on perusteltua odottaa niiden molempien osalta linjauksia myös tehtävien resurssoinnista.

Kehittämissuunnitelman luonnoksen linjauksia tulisi tarkastella ja myös joiltakin osin tarkentaa suhteessa ammattikorkeakoulujen uuteen lainsäädäntöön. Samoin suunnitelmassa tulisi paremmin luonnehtia yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteisten tehtävälueiden kehittämistä. Jos näin ei tehdä, eivät jo laaditut erilaiset kehittämissuunnitelmat johda aitoon kehittämissuunnitelma- ja uudistamistyöhön käytännössä.

Arvoisa juhlayleisö

Kehittämisen alueina painotamme nyt alkavana lukuvuonna erityisesti koulutusta, tutkimus- ja kehitystyötä sekä aluekehitystyötä. Nämä tehtävät ovat hyvin sopusoinnissa tai oikeastaan yksi yhteen uuden ammattikorkeakoululainsäädännön määrittämien tehtävien kanssa. Keskitymme näillä alueilla opetuksen laadun kohottamiseen, opetusmenetelmien monipuolistamiseen, opiskelijaohjauksen vahvistamiseen, työelämäyhteistyön syventämiseen sekä tutkimuksen ja kehitystyön vahvistamiseen.

Tavoitteenamme on edelleenkin kehittää ammattikorkeakouluumme työyhteisönä, jossa opiskelijat ja henkilökuntamme viihtyvät ja haluavat jatkuvasti kohottaa osaamistaan sekä saavuttavat yksin ja yhdessä työskennellessään tieto- ja taitovoittoa.

Toivon, että nyt alkavana lukuvuonna kumppanuudet yhteistyötahojemme ja meidän kesken vahvistuvat edelleen. Meillä täällä Pohjois-Karjalassa on paljon sellaisia tärkeitä

kehittämisen alueita, joilla menestyminen kansallisilla kentillä, kansainvälisistä areenoista puhumattakaan, edellyttää vahvaa verkostoitumista ja toimivia kumppanuuksia.

Toivotan opiskelijoillemme, henkilökunnallemme, yhteistyökumppaneille, ystävillemme sekä tukijoillemme hyvää ja menestyksellistä lukuvuotta 2003 - 2004. Lukuvuosi 2003 - 2004 on avattu.

Avajaispuhe Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu lukuvuoden 2004-2005 avajaisissa 7.9.2004

Rehtori, FT Pentti Maljojoki, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Arvoisa juhlayleisö, hyvät naiset ja miehet. Toivotan teidät tervetulleiksi Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuoden 2004-2005 avajaisjuhlaan!

Avaamme Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun 13. lukuvuotta. Viime heinäkuun loppuun mennessä ammattikorkeakoulussamme oli suoritettu yhteensä 4414 korkeakoulututkintoa. Niistä lähes 1300 suoritettiin sosiaali- ja terveysalalla, yli 1100 tekniikan alalla ja lähes 900 yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon sekä luonnontieteiden alalla. Luonnonvara-alalla tutkintojen määrä noin 450, matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla noin 350 sekä kulttuurialalla yli 300.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu on vakiinnuttanut hyvin asemansa Suomen korkeakoulujen kentässä. Normiajalla, eli tutkinnon suorittamiseen määrättyllä ajalla oli vuonna 2003 opiskelijoistamme 82,7%, kun Suomen kaikkien ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden vastaava luku oli 79,5%. Yliäikaisten ja poissaoleviksi ilmoittautuneiden opiskelijoiden suhteellinen määrä oli meillä samana vuonna alhaisempi kuin kaikissa ammattikorkeakouluissa. Ulkomaisten opiskelijoiden tänne opiskelemaan ja harjoittelemaan saapumisessa sijoituimme suhteellisesti toiselle sijalle ja yliopettajiemme tutkintotasossa ensimmäiselle sijalle. Kaikilla yliopettajillamme, eli 100%:lla oli vuonna 2003 virkaan vaadittava tohtorin tai lisensiaatin tutkinto. Vastaava kaikkien ammattikorkeakoulujen luku oli 66,3%. Kaikkien Suomen ammattikorkeakoulujen kärjessä olimme vuonna 2002 myös tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoituksessa sekä aivan kärkijoukoissa valmistuneiden opiskelijoittemme yrittäjiksi ryhtymisessä.

Tuloksiamme meidän tulee parantaa puolestaan esimerkiksi virtuaaliopintojamme ja koulutusalojen ja -ohjelmien keskinäistä yhteistyötä lisäämällä sekä opiskelijoiden opintojen keskeyttämistä alentamalla. Tarkoituksenamme on vahvistaa edelleen alkavanakin lukuvuonna hyvät asemamme ja vähentää heikkouksiamme.

Saavutettujen tulosten perustella Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu sai keväällä 2003 aluekehitysvaikutuksen huippuyksikön statuksen vuosille 2003-2004 kolmen muun

ammattikorkeakoulun kanssa. Viime heinäkuussa opetusministeriö arvioi puolestaan ammattikorkeakoulumme sekä Jyväskylän ja Tampereen ammattikorkeakoulun saavutukset palkitsemisen arvoiksi koulutuksen vetovoiman ja opiskelijoiden opintojen kulun perusteella. Hyvät saavutuksemme selittyvät paljolti opiskelijoittemme hyvillä opintosuorituksilla, opettajiemme ja opiskelijoittemme toimivalla yhteistyöllä sekä monessa suhteessa esimerkillisillä kumppanuuksillamme, joita meillä on työelämän eri tahojen sekä muiden yhteistyötahojemme kanssa.

Vuosi sitten astui voimaan uusi ammattikorkeakoululaki. Laki linjaa ammattikorkeakoulujen tehtäviksi koulutustehtävän, tutkimus- ja kehitystyön sekä aluekehitystehtävän. Tähän liittyen ammattikorkeakoulumme hallinnossa tapahtuu joitakin muutoksia vuoden 2005 alusta alkaen. Merkittävin niistä on se, että johtokunta poistuu ylläpitäjähallintomme elimenä ja sen tehtävät siirtyvät Joensuun kaupunginhallitukselle. Uskon, että tämä muutos on toimintamme kannalta myönteinen.

Uuden lain määrittämien tehtävien ja ammattikorkeakouluille suunnatun rahoituksen välillä vallitsee edelleenkin selvä ristiriita, kun nykyinen rahoitusmalli on rakennettu vain koulutustehtävän toteuttamiselle. Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyön sekä aluekehitystyön vahvistamiseen kohdistuu mittavia odotuksia työelämän eri tahoilta. Kun niiden merkitys ja rooli myös näissä tehtävissä on tunnustettu eri yhteyksissä varsin yleisesti, tulisi rahoituslainsäädäntö pikaisesti uudistaa ja ottaa siinä huomioon lisääntyneiden tehtävien resurssitarpeet. Nykyisten resurssien uudelleen nollasummapelillä allokoinnilla, eli resurssien siirtämisellä koulutus- ja opetustehtävistä tutkimus- ja kehitystyöhön sekä aluekehitystyöhön heikennettäisiin ammattikorkeakoulujen vahvaa ja tuloksellista opetusta sekä sen vaikuttavuutta työelämäyhteistyössä ja aluekehityksessäkin.

Pentti Maljojoki työhuoneessaan vuonna 2014. Kuva: Karelia-ammattikorkeakoulu.

Viime talvena luovutettiin opetusministerille raportti tutkimus- ja kehitystyöstä suomalaisissa ammattikorkeakouluissa. Raporttia valmistelleeseen työryhmään kuuluivat jäseninä Suomen Akatemian, SITRA:n, Tekesin, STAKES:n, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja opetusministeriön edustajat. Työryhmällä oli myös tukiryhmä, joka koostui kolmen ministeriön, lääninhallitusten sekä keskeisten työntekijä- ja työnantajajärjestöjen edustajista. Työryhmä kartoitti ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyön tilaa ja teki esitykset mm. tämän tehtävälueen organisoinnista ja rahoituksesta. Se esitti yksimielisesti, että ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyön kannalta välttämättömien resurssien turvaamiseksi ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyöhön suunnattavaa perusrahoitusta lisätään vuonna 2005 vähintään 10 miljoonalla eurolla.

Tämä esitys ei näytä toteutuvan valtion vuoden 2005 budjetissa. Pidän ratkaisua varsin tylynä verrattuna siihen, mihin uusi laki ammattikorkeakouluja velvoittaa, millaisia linjauksia ammattikorkeakoulujen toiminnalle on kirjattu Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa vuosille 2003–2008 ja millaista roolia ja vaikuttavuutta ammattikorkeakouluilta odotetaan työelämän eri tahoilla, lukuisissa asiakirjoissa, suunnitelmissa jne. tutkimus- ja kehitystyön alueella. Esitetty rahoitus on lisäksi varsin vaatimaton verrattuna siihen, miten mittavasti rahoitusta maassamme on kohdennettu innovaatiojärjestelmiemme vahvistamiseen. Tämä ei ole myöskään em. koulutusta ja tutkimusta koskevan suunnitelman hengen ja kirjaimen mukaista. Siellähän todetaan, että ammattikorkeakouluja ja yliopistoja kehitetään tasavertaisina niiden omien vahvuuksien pohjalta.

Jatkotutkintokoulutuksesta ammattikorkeakouluille on kertynyt kokemuksia kahden vuoden ajalta. Kootut kokemukset ovat varsin myönteisiä. Jatkotutkintokoulutuksen ratkaisuihin, joissa opiskelijan, hänen työpaikkansa ja opettajien yhteistyö on kiinteää, esiintyy kansainvälistäkin kiinnostusta. Viime talvena kerättyjen tulosten mukaan jatkotutkintokoulutukseen osallistujista 88% oli suorittanut ammattikorkeakoulututkinnon ja 10% yliopistotutkinnon (kauppatieteen, yhteiskuntatieteen, terveystieteen, valtiotieteen ja terveydenhuollon maisterit, diplomi-insinööri, arkkitehti ja kaksi tohtorin tutkinnon suorittanutta). Kaikista opiskelijoista 80% ja osaamisen johtamisen koulutusohjelman opiskelijoista peräti 96% arvioi saamansa opetuksen korkeatasoiseksi. Yli puolet opiskelijoista sai konkreettista tukea työnantajaltaan, jonka kanssa oli sovittu työaikajärjestelyistä, opiskelupäivien palkasta tai opiskelukustannuksiin osallistumisesta. Lisäksi työnantajien tuki on vahvistunut kokeilujen kuluessa. Näyttää siltä, että jatkotutkintokoulutuksen yhteistyömalli opiskelijoiden, heidän työpaikkojensa ja ammattikorkeakoulujen kesken toimii jo nyt hyvin ja on edelleenkin vahvistumassa.

Jatkotutkintokokeiluista valmistuu tulevan lokakuun loppuun mennessä kansainvälisen asiantuntijaryhmän arviointi. Arvioinnin tuloksia käytetään hyväksi jatkotutkintoja koskevan lainsäädännön valmistelussa. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman ja myös tämänhetkisten tietojen mukaan valmistelutyö etenee niin, että hallitus antaa eduskunnalle esityksensä jatkotutkintojen vakinaistamisesta siten, että säädökset saadaan valmiiksi kuluvan vuoden loppuun mennessä ja vakinaistaminen voidaan toteuttaa kokeilukauden päättyessä syksyllä 2005. Samassa yhteydessä selvitetään käytettävä tutkinnon nimi, joka jatkotutkintoa paremmin kuvaa tutkinnon luonnetta ja rinnastaa sen oikealla tavalla muihin korkeakoulututkintoihin.

Mielestäni ja kokemusteni perusteella ainoa järkevä ratkaisu tutkinnon rinnastamisessa on, että tutkinto rinnastetaan ylempään korkeakoulututkintoon niin kuin monissa Euroopan maissa jo nyt tehdään. Meillä Suomessa ei ole kansainvälisen korkeakoulu yhteistyön vahvistamisen eikä tutkinnon työelämärelevanssin suhteen varaa kotikutoisiin ratkaisuihin. Ne aiheuttaisivat maailmalla jatkuvaa ihmettelyä sekä vaatisivat jatkuvia selityksiä. Tutkintonimikkeestäkin ovat asiantuntijat tehneet hyvän esityksen. Nimikkeeksi sopii luontevasti Suomen ammattikorkeakoulut arvioineen OECD:n asiantuntijaryhmän esitys professional master eli ammattimaisteri. Tässä nimikysymyksessäkin pitäisi mielestäni noudatella kan-

”Kaikkien Suomen ammattikorkeakoulujen kannalta pidän tärkeänä sitä, että ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden opiskelijakunnille luodaan tasavertaiset toimintaedellytykset yliopistojen ylioppilaskuntien kanssa.”

sainvälisissä yhteyksissä käytettyjä nimikkeitä aiheettomien kyselyjen, selittelyjen ja selvitysten välttämiseksi.

Eräillä tahoilla on pontevasti ja myös heiveröisillä perusteluilla vastustettu ammattikorkeakoulujen jatkotutkintoja ja esitetty, että ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet voisivat jatkaa opinnoissaan maisteritasolle yliopistojen varsinaisissa tai erillisissä maisteriohjelmassa. Jos tällaista mallia lähdetään toteuttamaan, ei ratkaisu ole linjassa Suomen korkeakoulupoliittisten linjausten kanssa. Oikea ratkaisu on se, että ammattikorkeakoulujen perustutkinnon suorittaneet voivat jatkaa opintojaan seuraavalle tutkintotasolle pääsääntöisesti ammattikorkeakouluissa. Toki yliopistoissakin jatkaminen tulee mahdollista. Omassa korkeakoulussa jatkamisen puolesta puhuvat monet tekijät. Sellaisia ovat esimerkiksi opiskelijoiden opintojen luonteva jatkaminen ja työelämäkokemuksen hyödyntäminen ammattikorkeakoulujen omassa kulttuurissa ja käytänteissä, korkeakoulujen erilaiset opettajien pätevyys- ja kokemusvaatimukset, ammattikorkeakoulujen vahvat työelämäsuhteet sekä perustutkimuksen asemesta soveltavan tutkimuksen ja kehittämistoiminnan painottaminen.

Perusteltuna ratkaisuna pidän sitä, että yliopistot ja ammattikorkeakoulut täydentävät omiin vahvuuksiinsa ja tehtäviinsä perustuen niin tutkintokoulutuksellaan kuin muullakin toiminnallaan toisiaan. Näiden asettamusten hyväksymisestä kohoaa mahdollisuuksia myös tulokselliselle yhteistyölle. Samalla taataan se, että työelämä saa maassamme ja sen eri alueilla tarvitsemiaan osaajia ja asiantuntijoita. Samoin säilytetään ja vahvistetaan työelämätahojen ja korkeakoulutuksen menestystä ja innovaatioita luovia kumppanuuksia.

Alkavan lukuvuoden kehittämistyömme ei rajoitu vain uuden ammattikorkeakoululain tehtävien mukaisen toiminnan vahvistamiseen ja jatkotutkintokoulutuksen vakinaistamisen valmisteluun. Suomen ammattikorkeakouluissa ja myös meillä täällä tehdään alkavana lukuvuonna työtä myös eurooppalaisesti yhtenäisen opintojen mitoitussjärjestelmän, ECTS-järjestelmän rakentamisessa. Vuonna 1999 pidetyn Euroopan maiden opetusministerien kokouksen pohjalta käynnistyi ns. Bolognan prosessi. Sen tavoitteena on muodostaa yhtenäinen, vetovoimainen ja kilpailukykyinen eurooppalainen korkeakoulualan vuoteen 2010 mennessä. Yksityiskohtaisempina tavoitteina ovat tutkintojen rakenteiden yhdenmukaistaminen, tutkintorakenteiden ymmärrettävyyden parantaminen ottamalla käyttöön opintosuoritusten siirto- ja mitoitussjärjestelmä, ECTS sekä koulutuksen laadunvarmistussjärjestelmän kehittäminen.

Meidän ammattikorkeakoulussamme mainitulla uudistuksella pyritään oman sisäisen, kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön vahvistamiseen sekä uuden ammattikorkeakoululain mukaisten tehtävien, koulutuksen, tutkimus- ja kehitystyön sekä aluekehitystehtävän

vuorovaikutusten ja yhteistyön vahvistamiseen. Niin ikään uudistuksella pyritään mahdollistamaan ja tukemaan opiskelijoiden yksilöllisiä valintoja sekä selkiyttämään opetussuunnitelmien rakenteita sekä yhteistä ymmärrystä näistä rakenteista. Keskeisinä tarkoituksina on myös opiskelijoiden ja henkilöstön työskentelyn mielekkyyden parantaminen sekä resurssien suuntaaminen laadun kannalta olennaisiin asioihin.

Uudistus merkitsee meillä opintojen teknistä mitoitusta enemmän koko opetussuunnitelmien uudistamista. Siinä vahvistuu työelämän osaamis- ja asiantuntijuusvaatimusten sekä opiskelijoiden oppimisvalmiuksien ja oppimisen näkökulmat. Esimerkiksi opiskelijan osaamisen etenemisessä painotetaan ammattispesifejä tietoja ja taitoja sekä yleisten työelämävalmiuksien ja ammatillista kehittymistä tukevien valmiuksien muodostumista. Opintojen uusi mitoitustjärjestelmä ja uudet opetussuunnitelmat otetaan käyttöön seuraavan lukuvuoden alussa.

Arvoisa juhlayleisö. Opetusministeriössä on suunniteltu koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan liittyen korkeakoulujen aloituspaikkojen alueellisen mitoituksen uudistamista. Mitoituslaskelmissa on esitetty, että ammattikorkeakouluissa tulisi vähentää kulttuurialan ja matkailualan koulutusta. Meidän ammattikorkeakoulun osalta supistamisvaateiden kohteina voivat olla lähinnä musiikin, viestinnän ja matkailun alojen koulutus-tarjonta.

Käsitykseni mukaan musiikin koulutuksen mahdollinen menettäminen ei meillä täällä Pohjois-Karjalassa kosketa vain ammattikorkeakouluamme, vaan sillä olisi laajemminkin kielteisiä vaikutuksia Joensuun seudun ja Pohjois-Karjalan kulttuurielämälle sekä alueemme houkuttelevuudelle. Haitalliset vaikutukset kohdistuisivat niin ikään korkeakoulumme ja kaupunginorkesterin yhteistyöhön ja Joensuun konservatorion toimintaan. Viestinnän koulutuksen supistaminen ei ole myöskään järkevää, koska maailmalta tulevat viestit kertovat media-alan ja muiden luovien alojen vahvasta kasvusta sekä yrittäjyyden ja työllisyyden vahvistumisesta. Lisäksi meille tänne on viime vuosina rakennettu alalle huipputason studiot ja sisältötuotantomme on tällä alalla jo merkittävää ja jatkuvasti vahvistuvaa. Mahdolliset supistamisvaatimukset matkailun koulutuksessa saattavat puolestaan johtaa siihen, että lähivuosina tämän alan tutkintokoulutus keskitetään yhdelle paikkakunnalle, kun sitä nyt järjestetään sekä Joensuussa ja Nurmeksessa. Ammattikorkeakoulussamme valmistellaan näistä asioista opetusministeriölle näkemyksiämme. Ministeriö on pyytänyt näkemyksemme ja perustelumme tulevan lokakuun 29. päivään mennessä. Omien näkemystemme esille tuomisessa, perustelemisessa ja läpi viemisessä vaaditaan alueemme toimijoiden ja vaikuttajien keskinäistä yhteistyötä.

Edellä esittämieni monien tehtävien lisäksi meidän tulee viedä Joensuussa yhdessä ylläpitäjämme kanssa eteenpäin koulutuksemme ja muiden toimintojemme kampusratkaisua, kirjastotoimintamme ja muiden opiskelijapalvelujemme keskittämistä sekä vahvistaa koulutusalojemme ja -ohjelmiamme keskinäistä yhteistyötä. Kaikkien Suomen ammattikorkeakoulujen kannalta pidän tärkeänä sitä, että ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden opiskelijakunnille luodaan tasavertaiset toimintaedellytykset yliopistojen ylioppilaskuntien kanssa.

Hyvät opiskelijat, opettajat, muu henkilökunta, yhteistyökumppanimme ja ammattikorkeakoulumme ystävät. Toivotan teille kaikille kehittyvän osaamisen ja yhteistyön lukuvuotta 2004-2005. Uusi lukuvuosi on avattu.

Puhe Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lukuvuoden 2005–2006 avajaisissa

Rehtori, FT Pentti Maljojoki, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu rakenteellisten ratkaisujen edessä

Hyvät kuulijat! Toivotan teidät tervetulleiksi avaamaan Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun neljäntoista lukuvuotta. Aloitimme ammattikorkeakoulumme suunnittelutyön vuonna 1989. Kokeilutoimintaan pääsimme mukaan ensimmäisten joukossa vuonna 1992 ja vakinaisen ammattikorkeakoulun statuksen saimme vakinaistamisen ensimmäisessä aallossa vuonna 1996 kahdeksan muun Suomen ammattikorkeakoulun kanssa. Nyt Suomessa on yhteensä 31 ammattikorkeakoulua, joista viimeisimmät vakinaistettiin vuonna 2000.

Ammattikorkeakoulussamme on tehty strategiatyötä jo yli 13 vuotta. Tässä työssä olemme olleet ammattikorkeakoulujen kärkijoukossa. Olemme analysoineet ja arvioineet oman toimintamme vahvuuksia ja heikkouksia sekä toimintaympäristömme osaamisen ja asiantuntijuuden tarpeita. Näiltä perustoilta olemme luoneet itse ja yhdessä keskeisten kumppaneittemme kanssa ratkaisuja, joilla vaikutamme toimintaympäristömme osaamisen ja asiantuntijuuden tarpeisiin sekä oman osaamisemme vahvistamiseen.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun yhteisiä arvoja ovat yksilön kunnioittaminen, kumppanuus, vaikuttavuus ja edelläkävijyys. Meillä on lukuisia näyttöjä siitä, miten nämä arvomme ovat toimineet ja toteutuneet käytännössä viime vuosina. Tästä vain joitakin esimerkkejä. Yksilön kunnioittaminen näkyy ammattikorkeakoulumme hyvänä sisäisenä sekä yhteistyötahojemme ja meidän yhteistyönä sekä henkilöstömme oman asiantuntijuutensa kehittämisessä. Osoituksena toimivista kumppanuuksista ovat monipuoliset työelämäsuhteemme ja laaja hanketoimintamme lukuisten kumppaneittemme kanssa. Koko ammattikorkeakoulumme vaikuttavuuden merkittävimpanä näyttönä on lukuisten yksittäisten näyttöjen ohella se, että olimme kolmen muun Suomen ammattikorkeakoulun kanssa vuosina 2003–2004 aluekehitysvaikutuksen huippuyksikkö. Edelläkävijyydestä voidaan viimein nostaa esille toimintamme vakinaisena ammattikorkeakouluna, kansainvälinen yhteistyö,

tietoverkkojen kehittäminen, osaamiskeskusohjelmaan osallistuminen ja tiedepuistoyhteistyö. Samoin siihen kuuluvat ylläpitomuotomme osakeyhtiönä ja kaupungin liikelaitoksena, edistysellinen hallinto- ja johtamisjärjestelmä sekä meillä kehitetty ja kaikissa ammattikorkeakouluissa käyttöön otettu nettipohjainen opiskelijapalautejärjestelmä.

Viime vuosina on tehty useita selvityksiä Suomen korkeakoulujärjestelmän sekä sen koulutus- ja tutkimustoiminnan kehittämisen suuntaviivoista. Kannanottoja ja linjauksia näistä aiheista on kirjattu myös valtioneuvostossa, valtioneuvoston tiede- ja teknologia-neuvostossa sekä opetusministeriössä. Aihetta koskevia asiakirjoja ja raportteja on kertynyt yli kymmenen kappaletta. Kirjallisiin linjauksiin on liittynyt vilkasta keskustelua, johon poliitikkojen ja johtavien valtion virkamiesten lisäksi ovat osallistuneet useat elinkeinoelämän johtohenkilöt.

Seuraavaksi en ota kantaa yliopistoista esitettyihin linjauksiin ja näkemyksiin. Käsittelen vain ammattikorkeakouluista mainittuja luonnehdintoja. Esitän mainittujen tahojen raporteista ja asiakirjoista kolme lainausta. Toivon, ettei kenellekään tai millekään taholle jää epäselväksi, mistä Suomen ammattikorkeakoulujen rakenteellisessa kehittämisessä on kyse ja millä aikataululla asioissa edetään.

- Valtioneuvosto teki 7.4.2005 periaatepäätöksen tutkimusjärjestelmän kehittämisestä. Siinä todetaan mm. seuraavaa: "Ammattikorkeakouluja kehitetään alueellisina vaikuttajina niiden tehtävänmäärittelystä ja yritysten käytännön tarpeista lähtien. Kehittämistoimet suunnitellaan opetusministeriön johdolla yksiköiden toiminnan vaikuttavuuden, laadun, sisällön ja tehokkuuden varmistamiseen ja edistämiseen suuntaamalla voimavaroja suuremmiksi kokonaisuuksiksi, vahvistamalla verkottumista sekä tehostamalla johtamista ja toiminnan arviointia."

Periaatepäätöksessä esitetään edelleen: "Ammattikorkeakoulujen ylläpitäjien tulee yhdessä opetusministeriön kanssa varmistaa korkeakouluyksikköjen riittävä koko ja monipuolisuus sekä panostaa korkeatasoisen, alueiden työelämän tarpeita vastaavan koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen tehtävänä olevan t&k- toiminnan kehittämiseen yhteistyössä hyödyntäjien kanssa."

Aikataulusta esitetään: "Opetusministeriö valmistelee yhteistyössä eri tahojen kanssa vuoden 2005 loppuun mennessä tämän päätöksen huomioon ottavan koulutuksen ja korkeakouluissa harjoitettavan tutkimuksen kehittämissuunnitelman tarkistuksen valtioneuvoston vahvistettavaksi. Ministeriöt raportoivat valtioneuvostolle tämän päätöksen edellyttämistä kehittämispäätöksistä ja toteutetuista toimista. Ensimmäiset toimeenpano-raportit tulee toimittaa valtion tiede- ja teknologianeuvostolle 30.6.2006 mennessä. Neuvosto esittää raporteista arviointinsa ja tekee esitykset tarpeellisiksi katsoistaan jatkotoimenpiteistä."

- Opetusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelmassa vuosille 2006 - 2009 sanotaan seuraavasti: "Ammattikorkeakouluverkosto kootaan tavoitteena muodostaa asiantuntijayhteisö, joka on kooltaan riittävä antamaan kansainvälisesti korkeatasoista opetusta ja kykenee tasokkaaseen aluettaan palvelemaan tutkimus- ja kehitystyöhön. Ammattikorkeakoulujen pieniä yksiläisiä toimipisteitä kootaan suuremmiksi monialaisiksi kokonaisuuksiksi ja alueellisesti hajautuneiden toimipisteiden määrää vähennetään."
- Tutkimus- ja kehitystyö suomalaisissa ammattikorkeakouluissa raportissa vuodelta 2004 sanotaan: "Ammattikorkeakoulujen vahvuus on monialaisuus. Tutkimus- ja kehitystyössä tämän tulisi näkyä eri alojen osaamisen yhdistämisellä. Ammattikorkeakoulujen yksiköiden tulisi muodostaa monialaisia kokonaisuuksia, mikä edellyttää monin

paikoin toimipisteverkon kokoamista. Ammattikorkeakouluverkkoa keskitetään maantieteellisesti kunkin ammattikorkeakoulun toiminta-alueella riittävän osaamismassan saamiseksi tutkimus- ja kehitystyöhön. Keskitämisen tavoitteena tulee olla ammattikorkeakoulu, jossa voidaan harjoittaa korkealaatuista tutkimus- ja kehitystyötä. Tämä tarkoittaa alueellisesti hajautuneiden toimipisteiden määrän selvää vähentämistä.”

- Valtiovarainministeriön talousarvioesityksessä vuodelle 2006 sanotaan: ”Tavoitteena on ammattikorkeakouluverkon toimintakyvyn tehostaminen, opetuksen laadun ja tason kohottaminen, alueellisen vaikuttavuuden parantaminen sekä työelämän tarpeita vastaavan osaamisen kehittäminen.”

”Opetusministeriö, ammattikorkeakoulut ja niiden ylläpitäjät varmistavat korkeakouluyksikköjen riittävän koon ja monipuolisuuden. Pieniä yksialaisia toimipisteitä kootaan ja monipuolistetaan. Pieniä yksialaisia toimipisteitä kootaan suuremmiksi kokonaisuuk- siksi ja vähennetään alueellisesti hajautuneiden toimipisteiden määrää. Ammattikorkeakoulut pyrkivät selvittämään ja ratkaisemaan koulutustarjonnan alakohtaiseen määrään ja ammattikorkeakoulujen työnjakoon liittyvät muutokset, jotka ovat välttämättömiä koulutustarpeen mitoittamiseksi ja suuntaamiseksi työelämän tarpeiden mukaisesti. Tavoitteet muutoksiksi ja toimenpiteiksi sopimuskaudelle 2007 - 2009 sovi- taan keväällä 2006.”

Valtioneuvoston, valtion tiede- ja teknologianeuvoston, opetusministeriön, erilaisten selvi- tysten ja vuoden 2006 valtion budjetin kannanotot ovat merkittäviä. Niissä esiintyy samoja linjauksia ja siksi niiden painoarvo on vahva ja ohittamaton. Tämä tarkoittaa mielestäni, että esitetyissä asioissa myös tullaan käytännössä etenemään näiden linjausten mukai- sesti. Myös aikataulu asioiden osalta on selvä.

Keskeinen sanoma on siis se, että ammattikorkeakoulujen koulutuksen, tutkimus- ja ke- hitystyön sekä aluekehitystyön mahdollisuuksia tulee lähivuosina vahvistaa. Tämä edellyt- tää näiden korkeakoulujen yksikkörakenteen vahvistamista siten, että pieniä ja yksialaisia toimipisteitä vähennetään, saman alan koulutus keskitetään samaan toimipisteeseen ja muodostetaan useita osaamisaloja sisältäviä yksiköitä. Käytännössä ratkaisuista tullaan sopimaan opetusministeriön, ammattikorkeakoulun ylläpitäjän ja ammattikorkeakoulun edustajien yhteisessä neuvottelussa vuoden 2006 maaliskuu-huhtikuussa. Ratkaisut kirjataan vuosille 2007 - 2009 tehtävään ammattikorkeakoulumme tavoitesopimukseen. Meidän esityksemme tulee olla täällä valmiina tämän syksyn aikana, mikäli itse haluamme vai- kuttaa asioiden kulkuun.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa tämä tarkoittaa sitä, että nuorten tutkintoon johtava koulutus tulee sijoittaa nykyistä vahvemmin ja pääsääntöisesti vuosina 2007 - 2009 Joensuuhun yhdessä sovitulla järjestelyillä. Muilta paikkakunnilta saatavia koulutuk- sen aloituspaikkoja voidaan samalla sijoittaa aloille, joilla työelämän osaamisen tarpeet ovat lähivuosina mittavimmat, esimerkiksi terveysalalle ja tekniikan alalle. Tällaiselle jär- jestelylle löytyy vankat taloudelliset ja toiminnalliset perustelut. Järjestelyllä mahdolli- setaan tulevaisuudessa parhaiten se, että Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun talous on tulevina vuosina tasapainossa. Korkeakoulumme tulevien vuosien tulorahoituksella on nuorten tutkintoon johtavan koulutuksen nykyinen hajautettu malli mahdoton ylläpidet- täväksi ammattikorkeakouluilta vaadittavalla laatusolla. Sillä ei siis voida riittävän vai- kuttavasti toteuttaa uuden ammattikorkeakoululain määrittämiä tehtäviä, koulutus-, tut- kimus- ja aluekehitystehtäviä. Nuorten tutkintokoulutuksen vahvemmallalla keskitämällä taataan myös se, että ammattikorkeakoulumme pystyy nykyistä paremmin vastaamaan koko maakuntamme ja myös sen eri osien tulevien vuosien osaamisen ja asiantuntijuuden tarpeisiin ja haasteisiin.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun lippu. Kuva: Karelia-ammattikorkeakoulu.

Kaupungeissa, jotka edellä kuvatussa järjestelyssä menettävät nuorten tutkintoon johtavan koulutuksen, voidaan ammattikorkeakoulun vaikuttavuus taata tarvelähtöisesti esimerkiksi vahvistamalla avoimen ammattikorkeakoulun toimintaa ja aikuiskoulutusta, yhdessä tehtävällä hanketoiminnalla sekä opiskelijoiden harjoittelulla ja opinnäytetöillä. Näin vaikuttavuus voi olla selvästi vahvempaa ja myös monipuolisempaa kuin vain nykyisen kaltaiselle nuorten tutkintoon johtavalla koulutuksella.

Nuorten tutkintoon johtavan koulutuksen nykyistä vahvempi keskittäminen Joensuuhun ei yksin takaa tulevien vuosien menestystä. Joensuussa tulee edetä määrätietoisesti ja mahdollisimman ripeästi Pielisjoen itäpuolisen kampusratkaisun vahvistamisessa niin, että tälle alueelle sijoitetaan lähivuosina nykyistä selvästi vahvemmin ammattikorkeakoulumme ammattikorkeakoululain määrittämiä tehtäviä sekä ammattikorkeakoulumme yhteisiä palveluja. Tällekin kehittämisohjelmalle on esitettävissä selvät toiminnalliset ja taloudelliset perustelut sekä ammattikorkeakoulun oman että maakuntamme tulevan menestyksen kannalta. Yhteisten palvelujen pääkampukselle keskittämisellä ja osaamisalojen toistensa kanssa yhteistyöhön saattamisella vapautetaan resursseja esimerkiksi henkilöstömme asiantuntijuuden vahvistamiseen, koulutuksemme laatutason kohottamiseen, työelämää palvelemaan tutkimus- ja kehitystyöhön sekä kansainväliseen yhteistyöhön.

Rakenneratkaisujen tekemisessä ei ole varaa vuosien odotukseen tai viivyttelyyn, mikäli aiomme menestyä monialaisena korkeakouluna itäisen Suomen ja myös koko Suomen ammattikorkeakoulujen joukossa tulevina vuosina. Etsikkoaika on jo meneillään - kello käy. Monet ammattikorkeakoulut ovat jo ajaneet meidän ohitsemme näissä rakenteellisissa ratkaisuissa eri puolilla Suomea ja ohittajia tulee lähivuosina lisää. Jäämmekö jälkijunaan vaiko peräti lähtöpysäkillä? Kokemukset osoittavat, että hitaille ja muiden seurailijoille jää korkeakoulujenkin keskinäisessä kilpailussa vain jäännöspaloja. Menetykset tällä poliittikalla voivat näin olla kohtalokkaita. Se voi merkitä koulutuspaikkojen ja jopa koulutusalojen siirtämistä meiltä muille ammattikorkeakouluille.

Ammattikorkeakoulumme ja Joensuun yliopiston yhteisen aluekehitysstrategian uusimisessa olemme edenneet loppusuoralle. Strategiassa linjataan molempien korkeakoulujen yhteisiä aluekehittämisen alueita vuosille 2006 - 2009. Strategiaa esitellään ja

siitä keskustellaan tällä viikolla korkeakoulujen keskeisille sidosryhmille järjestettävässä tilaisuudessa. Sidosryhmätilaisuuden jälkeen strategia – asiakirja viimeistellään lopulliseen muotoonsa ja lähetetään kuluvan syyskuun loppuun mennessä opetusministeriöön.

Tämän korkeakoulujemme yhteisen strategian lisäksi ammattikorkeakoulumme tulevien vuosien toiminnan ja kehittämisen linjauksissa haemme, kuten tähänkin saakka olemme tehneet, yhteydet muiden yhteistyötahojemme ohjelmiin. Keskeisiä kannaltamme ovat tässä suhteessa Pohjois-Karjalan maakuntasuunnitelma, Joensuun kehittämisstrategia, osaamiskeskusohjelma ja aluekeskusohjelma sekä teknologiastrategia. Tarkoituksenamme on ohjelmien linjausten selkeä siirtäminen käytäntöön ja tällä tavoin ammattikorkeakoulumme aseman edelleen vahvistaminen sekä alueellisessa että kansallisessa innovaatiojärjestelmässä ja –toiminnassa. Tähän löytyy hyviä mahdollisuuksia, koska ammattikorkeakoulumme useat koulutuksen ja osaamisen alat ovat merkittäviä maakuntamme osaamisen ja menestyksen kannalta.

Alkavana lukuvuonna otamme käyttöön uudistetut opetussuunnitelmat ja jatkamme niiden sisältöjen toteuttamisen järkevöittämistä. Tässä tarkoituksessa teemme tutkinnoissamme ja opintojen eri osissa mm. ydinainesanalyysit ja etsimme näin ratkaisuja siihen, mitkä opetuksen ja oppimisen sisällöt ja toimintatavat ovat keskeisimpiä eri koulutusohjelmien koulutuksessa asiantuntijatehtäviin etenemisessä. Keskeiseksi tehtäväksemme tähän liittyen nostamme myös koulutusalojemme ja –ohjelmienme pedagogisen johtamisen vahvistamisen.

Yliopistojen tavoin olemme tänä syksynä siirtyneet uuteen tutkintojen mitoitussjärjestelmään, yhteiseurooppalaiseen ECTS-järjestelmään. Sen käyttöönotolla on tarkoitus vahvistaa ja selkeyttää opiskelijoiden kansainvälistä liikkuvuutta Euroopan Unionin alueella. Samoin sillä luodaan aiempaa paremmat ratkaisut eri maissa suoritettujen opintojen hyväksilukemiselle opiskelijoiden opinto-ohjelmissa.

Merkittävää ammattikorkeakoulujen kannalta tästä syksystä lähtien on edellä esitetyn lisäksi se, että ammattikorkeakouluissa on otettu käyttöön ammattikorkeakoulututkintojen lisäksi ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot. Tällä uudistuksella myös ammattikorkeakouluissa on käytössä kaksiportainen tutkintojärjestelmä. Ylemmät tutkinnot rinnastetaan niin korkeakoulujärjestelmässämme kuin työelämässäkkin yliopistoissa suoritettavaan ylempiin korkeakoulututkintoihin, maisterin tutkintoihin. Ylemmät tutkinnot antavat pätevyyden mm. ammattikorkeakoulujen omien opettajien, lehtorien tehtäviin. Pidän tätä hyvänä edistysaskeleena, koska voimme näin kouluttaa oman korkeakoulumme opettajiksi aikovia. Se vahvistaa samalla ammattikorkeakoulujen asemaa sekä kansallisessa että kansainvälisessä korkeakoulujärjestelmässä.

Uskon, että ylemmistä ammattikorkeakoulututkinnoista tulee lähivuosina suosittu korkeakoulutuksen muoto, koska koulutukseen valittavilta opiskelijoilta vaaditaan ammattikorkeakoulututkinnon tai muun soveltuvan korkeakoulututkinnon lisäksi vähintään kolmen vuoden työelämäkokemus. Ylemmät tutkinnot vahvistavat, toisin kuin yliopistojen piirissä on esitetty, Suomen korkeakoulutuksen kahden erilaisen korkeakoulutuksen, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen duaalimallia. Näin nämä kaksi korkeakoulutuksen muotoa täydentävät osaamisellaan ja toiminnollaan nykyistä paremmin toisiaan lähivuosina. Samalla vahvistuu korkeakoulujen alueellinen vaikuttavuus.

Ylempien ammattikorkeakoulututkintojen koulutus tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet opiskelijan, opiskelijan työpaikan ja ammattikorkeakoulun yhteistyölle. Siinä voidaan nimittäin opiskelijan omien tavoitteiden lisäksi ottaa esimerkiksi opinnäytetyössä ratkaistavaksi jokin hänen työpaikkansa kehittämistehtävä. Opiskelijan valmiuksia tällaiseen tehtävään vahvistaa aiemman korkeakoulututkinnon lisäksi tutkinnon jälkeinen vähintään kolmen vuoden työkokemus. Ammattikorkeakoulun kannalta tässä koulutuksessa merkittävää on mm. se, että siinä vuoropuhelu ja yhteistyö työelämätahojen kanssa syvenee ja näin ammattikorkeakoulut saavat työelämästä kokemustietoa eri alojen asiantuntija-

työn haasteista ja tarpeista. Tätä tietoa voidaan yhdessä teorian tiedon kanssa hyödyntää ylempien tutkintojen koulutuksen lisäksi myös ammattikorkeakoulun perustutkintojen opetussuunnitelmassa ja opetuksessa. Näin koulutus tuottaa lisäarvoa kaikille osapuolille - opiskelijalle, opiskelijan työpaikalle ja ammattikorkeakoululle. Meidän ammattikorkeakoulussamme toteutetaan alkavana lukuvuonna ylempien tutkintojen koulutusta tekniikan alalla teknologiaosaamisen johtamisen koulutusohjelmassa. Opintonsa aloittavia opiskelijoita on tänä syksynä yhteensä 30.

Hyvät kuulijat! Nyt alkava lukuvuosi ja lähivuodet tuovat ammattikorkeakoulullemme monia haasteita, mutta ne tarjoavat samalla opiskelijoillemme, henkilökunnallemme ja yhteistyötahoillemme kiinnostavia tehtäviä, mielenkiintoista työtä ja mahdollisuuksia vaikuttavaan yhteistyöhön. Toivotan opiskelijoillemme, henkilökunnallemme ja yhteistyökumppaneillemme hyvää lukuvuotta 2005 - 2006.

Juhlapuhe Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun 20-vuotisjuhlassa Joensuussa 14.12.2012

Professori Pentti Maljojoki

Hyvä ammattikorkeakouluväki, hyvät naiset ja miehet, hyvä juhlayleisö. On miellyttävää olla täällä joukossanne juhlimassa Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun toiminnan 20 vuoden merkkipäivää. Onnittelen monissa asioissa varsin hyvin ja jopa erinomaisesti noiden 20 vuoden aikana menestynyttä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulua ja sen henkilöstöä. Olette tehneet vaikuttavaa työtä korkea-asteen opetuksessa ja tutkimus- ja kehittämistoiminnassa maakunnassamme sekä myös kansallisilla ja kansainvälisillä areenoilla.

Hyvät kuulijat! Esitykseeni liittyy kaksi sanontaa. Ensimmäinen on: Joka menneitä kaivelee, sitä tikulla silmään. Toinen kuuluu: Joka ei tunne mennyttä, ei osaa tehdä tulevaisuutta. Valitsen näistä jälkimmäisen. Puheessani pyrin kertomaan, mitä vaihteita olemme käyneet näihin päiviin.

Opetusministeriö järjesti vuoden 1989 helmikuussa Finlandia-talossa koulutuspoliittisen kutsuseminaarin, jossa esiteltiin visio nuorisokoulusta ja ammattikorkeakoulusta. Välittömästi seminaarin jälkeen minulle kypsyi ajatus, että täällä suunniteltavan ammattikorkeakoulun tulisi olla monialainen ja koko maakunnan yhteinen hanke. Näin hankkeelle voitaisiin saada koko maakunnan tuki ja sitoutuminen. Samoille linjoille tuli silloinen Joensuun kaupunginjohtaja Aaro Heikkilä. Hän sanoi minulle: "Ota tänne kaikki saatavissa oleva koulutus. Tiukan paikan tullessa voit luopua merikapteenien koulutuksesta." Näistä lähtökohdista aloitettiin Pohjois-Karjalan Maakuntaliiton 15.5.1989 asettamassa työryhmässä suunnitella Pohjois-Karjalaan monialaisen ammattikorkeakoulu kokeilua. Työryhmän jäsenenä oli kaksi kansanedustajaa, kaksi kaupunginjohtajaa, kaksi edustajaa Joensuun yliopistosta, lääninhallituksen kouluosaston edustaja, Maakuntaliiton toiminnanjohtaja ja neljän oppilaitoksen rehtorit.

Työryhmän ensimmäisessä kokouksessa 29.5.1989 valittiin suunnittelun pohjaksi esitelmäni monialaisen ammattikorkeakoulun malli. Siinä vaiheessa malliin sisällytettiin Joen-

Pentti Maljojoki puhumassa Karelian 20-vuotisjuhlassa 14.12.2012. Kuva: Karelia-ammattikorkeakoulu.

suun kauppaoppilaitos, Wärtsilän Teknillinen Oppilaitos, Joensuun metsä- ja puutalousoppilaitos, Pohjois-Karjalan terveydenhuolto-oppilaitos ja Joensuun yliopisto. Työryhmän toimesta järjestettiin Joensuussa 15.9.1989 ensimmäinen ammattikorkeakoulun hanketta käsittelevä seminaari, johon osallistui noin 100 henkilöä. Ammattikorkeakoulun kokeilun suunnittelu alkoi Pohjois-Karjalassa varsin vauhdikkaasti ja eri osapuolten hankkeeseen sitoutuminen oli vahva.

Vuoden 1990 alusta lähtien ammattikorkeakoulun suunnittelua jatkoi ammattikorkeakouluprojekti, jonka jäsenistö muuttui jonkin verran sitä edeltäneen työryhmän kokoonpanosta. Aiempien mukana olleiden oppilaitosten rehtorien lisäksi ryhmään tulivat Outokummun ammatillisen oppilaitoksen Joensuun käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen, Joensuun koti- ja laitostalousoppilaitoksen rehtorit. Tämän jälkeen hankkeessa oli mukana yhteensä kahdeksan oppilaitosta. Kooste oli laaja, vaikeasti hallittava ja haasteellinen. Projektin päätoimiseksi tutkija-suunnittelijaksi valittiin 2.1.1990 FM Tapio Kosunen. 1.8.1990 kokeiluhankkeen suunnittelijaksi valittiin FM Lasse Neuvonen. Hänen yli 22 vuoden työ ammattikorkeakoulun eri vaiheissa on ollut erittäin merkittävä ja vaikuttava. Työtuntejaan säästelemättä hän on tehnyt mittavasti arvokasta työtä lukuisissa ammattikorkeakoulun uudistamis- ja kehittämishankkeissa.

Kun hankkeelle saatiin 5.3.1990 lääninrahapäätös, nimitti Joensuun kaupunginhallitus projektille 26.3.1990 ohjausryhmän, jonka puheenjohtajaksi tuli projektin johtaja Pentti Maljojoki ja sihteeriksi Tapio Kosunen ja syksystä 1990 alkaen FM Lasse Neuvonen. Uusiksi jäseniksi tulivat Joensuun kaupungin koulutoimenjohtaja, Akavan edustaja ja ammattikasvatustarkastaja Raimo Saarelainen. Hän teki vuosina 1996–2012 ammattikorkeakoulun apulaisrehtorina ja vararehtorina sekä lyhyen aikavälin rehtorina mittavan uran. Hänen asiantuntemuksensa ja osaamisensa on ollut tärkeässä roolissa kaikissa kehittämisen ja uudistuksen vaiheissa.

”Esitykseeni liittyy kaksi sanontaa. Ensimmäinen on: Joka menneitä kaivelee, sitä tikulla silmään. Toinen kuuluu: Joka ei tunne mennyttä, ei osaa tehdä tulevaisuutta.”

Vuosina 1990–1992 tehtiin projektissa paljon kokeiluun tähtäävä valmistelutyötä. Oppilaitosten ryhmissä valmisteltiin uusia opetussuunnitelmia, järjestimme useita yhteisiä koulutus- ja suunnittelutapahtumia sekä seminaareja. Niihin osallistui ensimmäisen kerän yhdessä useiden koulutusalojen opettajia ja useissa tilaisuuksissa opettajina toimivat eräiden yliopistojen professorit. Toinen maakunnallinen ammattikorkeakouluseminaari järjestettiin 17.5.1990. Projekti järjesti 3.12.1990 Joensuussa maamme ammattikorkeakoulujen suunnittelijoille ja tutkijoille yhteistapaamisen, johon tuli osallistujia maamme 17 kaupungista. Jo syksyllä 1990 otimme projektissa keskeiseksi kehittämisen alueeksi kansainvälisen yhteistyön. Johtoryhmässä tästä tehtäväalueesta oli 28.11.1990 kertomassa Joensuun yliopiston kansainvälisten asioiden sihteeri Outi Savonlahti. Näin jo ennen kokeilua alkoi selvä kansainvälistyminen kokeilun oppilaitoksissa.

Syksyllä 1991 projektissa aloitettiin Joensuun yliopiston kanssa kokeiluun tuleville opettajille mittava pedagoginen koulutusohjelma, johon osallistui noin 200 opettajaa. Koulutusohjelman aiheina olivat työelämän muutokset ja koulutuksen suhteet, kokemukset eurooppalaisista ammattikorkeakouluista, opetus- ja oppimiskäsitys sekä opetussuunnitelma, asiantuntijaisen koulutus ja reflektiivinen oppiminen, kouluopetuksen muuttamisen vaikeudet, opiskelijanohjaus ja opettajien työnkuvan muutokset ammattikorkeakoulussa. Luennoitsijoiksi hankittiin maamme johtavia asiantuntijoita. Luentojen lisäksi koulutukseen sisältyi ryhmätöitä 32 työryhmässä. Ryhmät koottiin niin, että niissä oli eri koulutusalojen edustajia. Koulutus sitoutti opettajia kokeilun valmisteluun ja kokeiluun.

Huhtikuussa 1992 järjestettyyn opettajien koulutusohjelman synteesi- ja visiointipäivään osallistui myös lehdistö, radio ja TV 2:n Kotimaan katsaus. Yleisemminkin pidimme tärkeänä, että kokeilua edeltävä projekti, kokeilu ja siinä mukana olevat oppilaitokset avautuivat julkisuuteen. Tämän periaatteen toteuttamiseksi sanomalehti Karjalaisessa julkaistiin mittava eri koulutusaloja koskeva artikkelien sarja ja ammattikorkeakouluasioita käsiteltiin muutoinkin lehdessä useasti. Lisäksi pyrimme aina varmistamaan sen, että lehdistö ja mahdollisesti muutkin tiedotusvälineet ovat paikalla ammattikorkeakoulua koskevissa tapahtumissa. Vielä ennen kokeilujen alkamista kutsuimme Joensuussa järjestettävään kokoukseen kokeiluammattikorkeakoulujen johtavat rehtorit. Paikalle saapui yhteensä 20 rehtoria. Kokouksesta käynnistyi rehtoreiden vuoropuhelu ja yhteistyö, mikä oli kokeilujen onnistumisen kannalta ensiarvoisen tärkeää.

Ammattikorkeakoululle perustettiin ennen kokeilun aloittamista 11.8.1992 neuvottelukunta, jossa oli 19 jäsentä. Puheenjohtajana oli maaherra Hannu Tenhiälä ja jäsenenä mm. maakuntajohtaja Matti Puhakka, yliopiston rehtori Paavo Pelkonen, vuorineuvos Simo Vuorilehto ja toimitusjohtaja Matti Virtaala. Neuvottelukunnan jäsenet vahvistivat ammattikorkeakoulun tunnettuutta eri elinkeinoelämän aloilla ja esittivät näkemyksiään ammattikorkeakoulun kehittämiseksi. Olisiko nyt aiheellista uudelleen koota eri vaikuttajatahoista koostuva ammattikorkeakoulun neuvottelukunta?

Kokeilu alkoi syksyllä 1992 yhteensä 10 koulutusohjelmalla. Koulutusalojen lukumäärän perusteella Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun kokeilu käynnistyi Suomen monialai-

simpana väliaikaisena ammattikorkeakouluna. Kokeilulle asetettiin vuonna 1991 jo ennen kokeilun alkamista 18 jäsenen johtoryhmä. Johtosäännön mukaiseksi asioita valmistele- vaksi ja toimeenpanevaksi elimeksi nimettiin samana vuonna rehtoreiden neuvosto, jo- hon kuuluivat ammattikorkeakoulun rehtori ja kokeiluun osallistuvien oppilaitosten rehtorit. Ensimmäisissä avajaisissa juhlapuheen pitänyt maaherra Hannu Tenhiälä luonnehti am- mattikorkeakouluhanketta maakunnan yhteiseksi hankkeeksi, kaikkien intressiryhmien yh- teiseksi kehittämishankkeeksi Pohjois-Karjalassa. Hän painotti, että eri tahojen yhteistyöl- lä voi Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta kehittyä Suomen ammattikorkeakoulujen keskuudessa ja kansainvälisesti menestyvä ammattikorkeakoulu. Lopuksi maaherra totesi: ”Uskon tähän hankkeeseen ja pidän sitä maakuntamme kannalta ensiarvoisen tärkeänä.”

Kokeilun tavoitteiksi asetettiin koulutuksen tason kohottaminen, oppilaitosten ja työ- elämän suhteiden kehittäminen, opiskelijoiden opiskeluprosessien, opintojen valinnan ja opiskelijanohjauksen kehittäminen, opettajankoulutuksen kehittäminen, kansainvälisen yhteistyön vahvistaminen. Opettajat opiskelivat aktiivisesti tutkintotasonsa kohottamiseksi. Joulukuussa 1992 alkoi kokeilussa työskennellä vakinaisen ammattikorkeakoulun yllä- pidon ja hallinnon eri vaihtoehtoja selvittelevä työryhmä. Työryhmässä esitin jo vuoden 1993 alkupuolella, että ammattikorkeakoulujärjestelmästä tulisi muodostaa rinnakkainen ja tasavertainen yliopistojen kanssa. Uusille korkeakouluille tulisi luoda yliopistojen kans- sa samanlainen autonomia opetuksessa, tutkimuksessa ja muissakin toiminnoissa. Am- mattikorkeakoulujen hallintoon tulisi saada mukaan mielestäni myös yritysmaailman ja työelämän edustajia. Esitin lisäksi, että ammattikorkeakoulujen vakinaistaminen pitäisi aloittaa mahdollisimman pian, koska kokeiluissa omaksutulla oppilaitosten sopimus- pohjaisella yhteistyöllä ei voida edetä aidoiksi ja tasokkaiksi korkeakouluiksi. Nämä näkemyk- seni mainitsin myös opetusministeriön useille virkamiehille jo vuoden 1993 alkupuolella.

Kokonaisuudessaan kokeiluvaihe eteni vauhdikkaasti ja tuloksellisesti kaikilla kokeilun tavoitealueilla. Ammattikorkeakoulu kehitti opetuksen sisältöjä ja menetelmiä, teki itse- arviointinsa, oli mukana OECD-maiden suorittamassa Suomen korkeakoulupolitiikan ar- vioinnissa vuonna 1994 Samoin se osallistui pilottina ammattikorkeakoulun kansainväli- seen arviointiin yhdessä Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun kanssa vuosina 1994-1995. Kansainvälinen opettaja- ja opiskelijavaihto vahvistui myös varsin nopeasti. Ammatti- korkeakoulun ja Joensuun yliopiston yhteistyö monipuolistui ja syveni esimerkiksi kirjas- topalvelujen kehittämisessä, kansainvälisessä yhteistyössä ja opettajien koulutuksessa. Ammattikorkeakoulussa vahvistettiin strategiatyötä, valmisteltiin monia EU-hankkeita ja osallistuttiin maakunnan useisiin kehittämishankkeisiin. Yhteistyötä työelämätahojen kanssa vahvistettiin esimerkiksi yhteisissä hankkeissa, opinnäytetöissä ja opiskelijoiden työharjoittelussa.

Ammattikorkeakoulut saivat kesäkuussa 1993 tiedon, jonka mukaan valtioneuvosto oli tehnyt uuden linjauksen ammattikorkeakoulujen vakinaistamisesta niin, että vakinaista- minen voisi alkaa jo vuonna 1996. Opetusministeriössä alkoi vuonna 1994 vakinaistami- sessa käytettävien kriteerien valmistelu ja ammattikorkeakouluja koskeva lakiluonnos lä- hetettiin lausuntokierrokselle.

Kokeiluammattikorkeakoulut saivat vakinaisiksi ammattikorkeakouluiksi pyrkimisen ha- kuohjeet 22.2.1995. Hakijoiden tuli toimittaa vakinaisen ammattikorkeakoulun hakemuk- sensa opetusministeriön kirjaamoon viimeistään 24.3.1995 klo 12. Näin hakemuksen val- misteluun olisi jäänyt aikaa vain yksi kuukausi. Aikataulu oli siis varsin kireä. Tavoitteeksi asetimme, että ammattikorkeakoulumme vakinaistettaisiin ensimmäisten joukossa.

Pohjois-Karjalan kokeiluammattikorkeakoulussa tiedettiin, että hakuohjeet ovat tulossa helmikuun loppupuolella ja siksi täällä aloitettiin vakinaistamishakemuksen valmistelu yli kuukausi ennen opetusministeriöltä saatuja hakuohjeita. Toimilupahakemuksen valmiste- lijaryhmää kutsuttiin ”tehonyrkiksi”. Siihen kuuluivat kokeilun johtava rehtori Pentti Maljojo- ki, silloisen kauppaoppilaitoksen rehtori Raimo Saarelainen, kokeiluhankkeen suunnittelija

Juhlayleisöä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun 20-vuotisjuhlassa Joensuussa 14.12.2012.

Lasse Neuvonen, projektisuunnittelija Ari Tarkiainen ja tutkija Markku Turkulainen. Lisäksi jokaisessa kokeiluun osallistuvassa oppilaitoksessa oli omat asiaa valmistelevat työryhmät. Valmisteluryhmä työsti hakemusta visiosta toimintaan ja toiminnasta visioon- mallilla. Kyseessä oli vahvasti strategiatyön malli. Työskentely oli intensiivistä. Ajoittain ”tehonyrkin” työpäivät venyivät 16 tunnin mittaisiksi ja työtä tehtiin myös useina viikonloppuina. Eräs työryhmän jäsen totesi, että hän oppi ammattikorkeakouluasioista tässä valmistelussa enemmän kuin siihen mennessä viiden vuoden aikana.

Toimilupahakemus saatiin valmiiksi noin viikkoa ennen määräajan umpeutumista. Hakemuksia tuli opetusministeriöön yhteensä 39. Opetusministerin hakemuksia arvioimaan asettama työryhmä luonnehti Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulua hyväksi monialaiseksi hankkeeksi, jossa korostuu vahva työelämäyhteys. Työryhmä esitti ensimmäisiksi vakinaisiksi ammattikorkeakouluiksi 39 hakijasta yhdeksää hanketta, joiden joukossa oli myös meidän ammattikorkeakouluhanke. Vakinaistamista koskeva päätöksen teko siirtyi Esko Ahon hallitukselta Paavo Lipposen hallitukselle, joka teki istunnossaan 15.6.1995 työryhmän esityksen mukaisen päätöksen ensimmäisistä vakinaisista ammattikorkeakouluista Suomessa. Ammattikorkeakoulu voi näin aloittaa vakinaisena ammattikorkeakouluna syksyllä 1996.

Ennen vakinaistamispäätöstä oli epäselvää, mitä osaa politiikka tulee näyttelemään ammattikorkeakoulujen vakinaistamisessa. Tämän vuoksi tapasin Esko Ahon hallituksen useita ministereitä pääministeristä lähtien ja esittelin heille Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun vahvuuksia ja sitä, miten ammattikorkeakoulu ja Joensuun yliopisto täydentävät osaamisaloillaan toisiaan. Totesin, että osaamisaloissa on erittäin vähän päällekkäisyyksiä. Painotin, että yliopisto ja ammattikorkeakoulu eivät ole vaihtoehtoja toisilleen vaan niitä molempia tarvitaan maakuntamme ja Itä-Suomen kehittämisessä. Ministerien tapaamiset ja heidän kanssaan keskustelut osoittautuivat tarpeellisiksi ja antoisiksi.

Ammattikorkeakoulumme suunnittelu- ja kokeiluvaiheen monipuolisella työllä ja maakunnan eri tahojen tuella luotiin täällä vahvaa perustaa vakinaiselle ammattikorkeakoululle.

koululle. Kokeilun asetelma ei ollut kenellekään kehittämisesä mukana työskennelleille kuitenkaan helppo. Kokeilun johdon päätösvalta asioissa perustui paljolti itsenäisten oppilaitosten myötämielisyyteen, väliaikaisella ammattikorkeakoululla ei ollut omia opettajia eikä juuri muutakaan henkilöstöä. Kokeilun taloudellinen liikkumavara oli vähäinen. Monilla kokeilussa mukana olleilla opettajilla oli opetustehtäviä ja muita töitä myös oppilaitosten toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa. Näin heidän työtaakkansa oli usein varsin raskas. Lisäksi kokeilussa ja sen liepeillä oli edelläkävijöiden pioneerijoukko, sivusta seurailijat ja myös uudistuksen vastustajia, niin kuin useissa uudistuksissa yleensä. Kokeilun edetessä havaitsin monien seurailijoiden siirtyvän aktiivisten uudistajien joukkoon, koska oppilaitoksissa ymmärrettiin yhä yleisemmin, ettei meneillään olleesta kokeilusta ole paluuta entiseen. Kaikista näistä rajoittavista tekijöistä riippumatta saavutettiin kokeilulla hyviä tuloksia.

Eri tahojen neuvottelujen ja kädenväännönkin jälkeen Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun ylläpitäjäksi perustettiin vuonna 1995 osakeyhtiö, jonka osakkaiksi tulivat taasaosuksilla Joensuun kaupunki ja Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä. Ammattikorkeakoulu sai oman henkilöstön sekä omat päätöksentekovelimet ja taloudelliset resurssit. Osakeyhtiömuoto oli uudelle korkeakoululle erinomainen ratkaisu, jopa onnenpotku. Se takasi ammattikorkeakoululle korkeakouludemokratian sisäisessä hallinnossa ja korkeakoululle tärkeän autonomian opetuksessa ja tutkimuksessa sekä muissakin toiminnoissa. Tämä ylläpitomuoto on todistettu ammattikorkeakoulun toiminnan ja kehittämisen kannalta parhaaksi myös tutkimuksessa ja Itä-Suomen läänin ammattikorkeakoulujen yhteistyöselvityksessä.

Osakeyhtiömuotoinen toiminta oli vuosina 1996–2000 ammattikorkeakoulun vahvan kehityksen ja menestyksen aikaa. Edelläkävijyys- ja vaikuttavuusarvojensa mukaisesta se oli Suomen ammattikorkeakoulujen kärkijoukoissa esimerkiksi ylläpitomuodossa, alueellisessa kehittämistyössä, EU-hankkeisiin osallistumisessa, strategia- ja laatutyössä, tutkimus- ja kehittämistoiminnassa sekä erilaisten seurantajärjestelmien kehittämisessä. Ammattikorkeakoulun henkilöstö työskenteli aktiivisesti eri tehtäväalueilla. Mainittujen ja monien muiden osakeyhtiövaiheessa ja Joensuun kaupungin liikelaitoksena saavutettujen menestysten yksityiskohtainen käsittely ei ole tässä mahdollista vaan se edellyttäisi oman erillisen juhlapuheen pitämistä.

Itse ymmärsin, että uuden korkeakoulun tekeminen ja kehittäminen oli minulle kuten varmaan kaikille muillekin tähän työhön osallistujille jatkuvan opiskelun ja oppimisen prosessi. Sellaista ammattikorkeakoulua, jota suunnitelimme ja kehitimme ei ollut missään. Tämän vuoksi rehtorin tehtävieni lisäksi luin melko paljon johtamista, strategiatyötä ja korkeakoulutusta käsittelevää kirjallisuutta ja tutkimuksia. Samoin kirjoitin artikkeleja useisiin kirjoihin ja muihin julkaisuihin. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arenen hallituksessa toimiminen mahdollisti suorat yhteydet opetusministeriöön ja muihinkin tahoihin kuten myös työskentely useissa työryhmissä ja neuvottelukunnissa.

Ammattikorkeakoulun tekemisen eri vaiheissa tuli esille myös joitakin huumorin alueelle sijoittuvia tapahtumia ja luonnehdintoja. Vakinaistamisvaiheessa ammattikorkeakoulun rakennetta suunniteltaessa sanoin: On parempi kerta rytinä kuin ainainen kitinä. Siis muutetaan organisaation rakenne sellaiseksi, ettei sitä tarvitse heti lähitulevaisuudessa muuttaa. Ammattikorkeakoulun kehittämisessä pidin tärkeänä itsemääräämistä ja itseohjaamista ja sanoin, ettei seuraava sanonta sovi toimintamme ohjeeksi: Jätkä tyrkkää tukin joen uomaan ja jättää kaiken kohtalonsa huomaan. Menestystä ei voida saavuttaa, jos ammattikorkeakoulu on ajopuu. Vuonna 2002 esittelin ammattikorkeakoulua Joensuun kaupungin johtaville luottamushenkilöille ja virkamiehille. Seuraavana päivänä johtoryhmässämme eräs henkilö sanoin, että olin esittelyä tehdessäni suurisuinen. Moite kosketti minua siinä määrin, että seuraavan viikon johtoryhmään toin hammaslääkäriäni allekirjoittaman todistuksen, jossa mainittiin, etten ole suurisuinen vaan edustan tässä ominai-

PKAMK:n rehtorit yhteiskuvassa PKAMK:n auditointitilaisuudesta vuonna 2012. Vasemmalta Vesa Saarikoski (rehtorina 2006–2011), Pentti Maljojoki (1992–2006) ja Petri Raivo (vuodesta 2012 alkaen). Kuva: Karelia-ammattikorkeakoulu.

suudessa keskitasoa. Näin sain asiantuntijan todistuksella vapautuksen minulle esitetystä moitteesta. Utran uutisetkin olivat vuosittain kiinnostavaa kuultavaa. Ajattelin, että uudistuksissa tarvitaan myös keventävää ja opettavaista huumoria.

Onnittelen vielä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu ja korkeakoulussa työskenteljiä 20 vuoden menestyksekkäästä ja vaikuttavasta toiminnasta. Olen vakuuttunut siitä, että tuleva Karelia-ammattikorkeakoulu saa osayhtiömuotoisena korkeakouluna uutta virtaa ja nostetta sekä vahvistaa asemiaan Suomen ammattikorkeakoulujen kärkijoukoissa. Avoimuuden, vuoropuhelun, yhteistyön ja asiantuntijuuden kehittämisen merkeissä toivottan ammattikorkeakoululle menestystä tuleville vuosille. Kehittäkää ammattikorkeakoulua duaalimallin periaatteilla. Siihen perustuva kehittäminen takaa parhaiten ammattikorkeakoulun profiloitumisen ja menestyksen tekemisen.

Kolmekymmentä vuotta täyttänyt ja yli puoli miljoonaa ammatillista korkeakouluosaajaa kouluttanut ammattikorkeakoulu on ollut suomalaisen koulutuksen menestystarina. Sitä on ollut myös Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, nykyiseltä nimeltään Karelia-ammattikorkeakoulu. Karelia-ammattikorkeakoulun edeltäjän Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun ensimmäisen rehtorin Pentti Maljojen lukuvuoden avajaispuheissa vuosilta 1992–2005 nousevat esille 1990-luvun ja 2000-luvun alkuvuosien suuret korkeakoulukysymykset. Sellaisia olivat esimerkiksi huoli toimintansa aloittaneen Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun vakinaistamisesta sekä ilo siitä, kun neljän vuoden koeajan jälkeen PKAMK:sta tuli vakinainen ammattikorkeakoulu ensimmäisten suomalaisten ammattikorkeakoulujen joukossa.

Puheista käy myös hyvin ilmi ammattikorkeakoulun nopea kasvu ja kehittyminen. Monet ammattikorkeakoulumaisen toiminnan nykyisin vakiintuneet tunnuspiirteet – kuten maakunnan kehittämistyö, yritysyhteistyö, toiminnan laatu sekä avoin ammattikorkeakouluopetus – olivat mukana jo heti alusta alkaen. Rehtori Pentti Maljojen puheet tarjoavat oivan katsauksen ammattikorkeakoulutuksen historiaan ja sen alkuvaiheisiin Pohjois-Karjalassa ja koko Suomessa.

Karelia-ammattikorkeakoulun julkaisuja B:78

ISBN 978-952-275-348-9 (painettu)
ISBN 978-952-275-349-6 (verkkojulkaisu)
ISSN-L 2323-6876 | ISSN 2323-6876